

ВЕСНІК ФІПУ

СЯРГЕЙ ГЛАЗЬЕЎ:

«КЛЮЧАВЫМ НАПРАМКАМ ЭКАНАМІЧНАЙ
ПАЛІТЫКІ НА БЛІЖЭЙШУЮ ПЕРСПЕКТЫВУ
ПАВІННА СТАЦЬ АЖЫЦЦЯЎЛЕННЕ
ПРАМОСЛОВАГА ПРАРЫВУ НА АСНОВЕ НОВАГА
ТЭХНАЛАГІЧНАГА ЎКЛАДУ»

ФЕДЭРАЛЬНАЯ СЛУЖБА ПА ІНТЭЛЕКТУАЛЬнай УЛАСНАСЦІ
(РАСПАТЭНТ)

ФЕДЭРАЛЬНАЯ ДЗЯРЖАЎНАЯ БЮДЖЭТНАЯ ўСТАНОВА
«ФЕДЭРАЛЬНЫ ІНСТЫТУТ ПРАМЫСЛОВАй УЛАСНАСЦІ»

ВЕСНІК ФІПУ

BULLETIN OF FEDERAL INSTITUTE OF INDUSTRIAL PROPERTY

2025

Т. 4 № 2 (12)

16+

**ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА ПА ИНТЕЛЕКТУАЛЬНОЙ УЛАСНАСЦІ (РАСПАТЭНТ)
Федэральная дзяржаўная бюджэтная ўстанова
«Федэральны інстытут прамысловай уласнасці»**

ISSN 2782–5086 (Print)

ISSN 2949–2432 (Online)

Вестник ФИПС

Т. 4 № 2 (12)

Москва 2025

Зарэгістраваны:

у Федэральнай службе па наглядзе ў сферы сувязі, інфармацыйных тэхналогій і масавых камунікацый (ПІ № ФС77-85468; серыя Эл № ФС77-85469 ад 13 чэрвеня 2023 г.).

Зоны распаўсюджання:

Расія (усе зоны), краіны СНД, краіны блізкага і далёкага замежжа.

Перыядычнасць выдання:

4 нумары ў год з магчымасцю дадатковых спецвыпускаў.

Падпісны індэкс: 85599.

«Вестник ФІПУ» заснаваны

ў 2022 годзе для асвятлення вынікаў навуковай дзейнасці ў сферы інтэлектуальнай уласнасці па наступных галінах навукі: Дзяржава і права. Юрыдычныя навукі; Эканоміка. Эканамічныя навукі; Патэнтнае права. Вынаходніцтва; Рацыяналізатарства; Прыродазнаўчыя навукі. Агульныя і комплексныя праблемы; Статыстыка; Кібернетыка.

Чытацкая аўдыторыя:

спецыялісты ў вобласці інтэлектуальнай уласнасці, патэнтныя павараны, юрысты, адвакаты, кіраўнікі, аспіранты, студэнты, вынаходнікі і іншыя чытачы.

«Вестник ФІПУ» прапаноўвае непасрэды адкрыты доступ дасвайго кантэнту, грунтуючыся на наступным прынцыпе:

свабодны адкрыты доступ да вынікаў даследаванняў спрыяе павелічэнню глабальнага абмену ведамі. Выпускі часопіса размешчаны на электронным рэсурсе сайта ФІПУ www.vestnikfips.ru (электронная версія часопіса).

Усе матэрыялы даступны для карыстальнікаў адразу пасля апублікавання.

Перыяд эмбарга не прадугледжаны.

Рэгістрацыя на сайце часопіса для атрымання бясплатнага свабоднага доступу да матэрыялаў не патрабуецца.

Публікацыя бясплатная для ўсіх аўтараў.

З'яўляецца часопісам адкрытага доступу (open access), г. зн. увесь змест знаходзіцца ў свабодным

доступе бясплатна для карыстальнікаў у адпаведнасці з азначэннем адкрытага доступу.

Усе матэрыялы, якія паступаюць у рэдакцыю, праходзяць працэдуру двойнога сляпога рэцэнзавання.

Рэцэнзаванне ажыццяўляецца незалежнымі экспертамі і ў адпаведнасці з этычнымі прынцыпамі.

Электронны архіў часопіса даступны пасля публікацыі ў наступных нацыянальных рэпазіторыях:

«Навуковая электронная бібліятэка» у рамках бібліяграфічнай базы даных «Расійскі індэкс навуковага цытавання» (РИНЦ) – для зарэгістраваных карыстальнікаў (рэгістрацыя ў сістэме і доступ да часопіса бясплатныя);

«КіберЛенінка» – бясплатна для ўсіх чытачоў без рэгістрацыі.

Адрас заснавальніка, рэдакцыі і выдаўца часопіса «Вестник ФІПУ»:

125993, Масква, Г-59, ГСП-3,
Беражкоўская наб., д. 30, корп. 1.

Электронная пошта часопіса:

Vestnik_FIPS@rupto.ru.

Сайт: vestnikfips.ru

**Federal Service for Intellectual Property (Rospatent)
Federal State Budgetary Institution
«Federal Institute of Industrial Property»**

ISSN 2782-5086 (Print)

ISSN 2949-2432 (Online)

Bulletin of Federal Institute of Industrial Property

Vol. 4 No. 2 (12)

Moscow 2025

Registered with the Federal Service for Supervision in the Sphere of Communications, Information Technology and Mass Communications (PI No. FS77-85468; EI series No. FS77-85469 of June 13, 2023)

Coverage: Russia (all regions), CIS states, near and far abroad countries

Publication frequency:

4 issues per year with the possibility of additional special issues

Subscription index – 85599

Bulletin of Federal Institute of Industrial Property

was founded in 2022 to highlight the results of scientific activities in the field of intellectual property on the following scientific disciplines (fields of science):

State and Law. Juridical Sciences

Economics. Economic Sciences

Patent Law. Inventive Activities.

Innovative Activities Natural Sciences.

General and Complex Problems

Statistics Cybernetics

Readership:

professionals in the field of intellectual property, patent attorneys, lawyers, advocates, managers, graduate students, students, inventors and others.

The Bulletin of Federal Institute of Industrial Property provides direct open access to its content, based on the following principle:

free open access to research results contributes to an increase in the global exchange of knowledge. The issues of this journal are posted on the electronic resource of the FIPS website www.vestnikfips.ru (electronic version of the journal).

All materials are available to users immediately after publication.

There is no embargo period.

No registration on the journal's website is required to get free access to the materials. Publication is free for all authors.

It is an open access journal,

i. e. all content is freely available

at no charge to users in accordance with the definition of open access Initiative.

All materials submitted to the editorial office undergo a double blind peer review procedure.

Reviewing is made by independent experts and in accordance with the ethical principles of the Publication Ethics Committee.

The electronic back issues of the journal

are available after publication in the following national repositories: «Scientific Electronic Library» within the framework of the Russian Index of Science Citation (RINTs) bibliographic database – for registered users (registration in the system and access to the journal are free); «CyberLeninka» – free of charge for all readers, without registration.

Address of the founder, editorial office and publisher of the Bulletin of FIPS:

Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1,
Moscow, G-59, GSP-3, 125993.

Journal email:

Vestnik_FIPS@rupto.ru.

Website: vestnikfips.ru

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

Галоўны рэдактар **НЯРЭЦІН Алег Пятровіч**

д-р экан. навук, дырэктар Федэральнага інстытута прамысловай уласнасці (ФІПУ), Масква

ЗУБАЎ Юрый Сяргеевіч

канд. пед. навук, кіраўнік Федэральнай службы па інтэлектуальнай уласнасці, Масква

ІЎЛІЕЎ Рыгор Пятровіч

намеснік галоўнага рэдактара, канд. юрыд. навук, прэзідэнт Еўразійскага патэнтнага ведамства, навуковы кіраўнік ФІПУ, Масква

ГАРУШКІНА Святлана Мікалаеўна

намеснік галоўнага рэдактара, канд. сацыял. навук, навуковы сакратар ФІПУ, Масква

АБАНКІНА Таццяна Усеваладаўна

канд. экан. навук, прафесар, дырэктар Цэнтра крэатыўнай эканомікі факультэта гарадскога і рэгіянальнага развіцця НДУ ВШЭ, Масква

АЛЯКСАНДРАВА Ганна Уладзіміраўна

канд. тэх. навук, дацэнт, вядучы навуковы супрацоўнік, начальнік Аналітычнага цэнтра ФІПУ, Масква

АЛЯКСЕЕВА Вольга Лянараўна

канд. юрыд. навук, начальнік Цэнтра маніторынгу якасці ФІПУ, Масква

БЛІЗНЕЦ Іван Анатольевіч

д-р юрыд. навук, прафесар, дэкан юрыдычнага факультэта, заг. кафедрай інтэлектуальнай уласнасці Маскоўскага ўніверсітэта імя А. С. Грыбаедава, Масква

БАРОЎСКАЯ Марына Аляксандраўна

д-р экан. навук, прафесар, член-карэспандэнт Расійскай акадэміі адукацыі, прэзідэнт Паўднёвага федэральнага ўніверсітэта, Растоў-на-Доне

БЫЧКОЎ Дзмітрый Уладзіміравіч

канд. фіз.-мат. навук, галоўны эксперт АДДЗЕЛА механікі, фізікі і электратэхнікі Упраўлення экспертызы ЕАПВ, Масква

ГЛАЗЬЕЎ Сяргей Юр'евіч

д-р экан. навук, прафесар, акадэмік Расійскай акадэміі навук, старшыня Навуковага савета РАН па комплексных праблемах еўразійскай эканамічнай інтэграцыі, мадэрнізацыі і ўстойлівага развіцця, дзяржсакратар Саюзнай дзяржавы, Масква

ГРЫБ Уладзіслаў Валер'евіч

д-р юрыд. навук, прафесар, заслужаны юрыст РФ, акадэмік Расійскай акадэміі адукацыі, рэктар Маскоўскага ўніверсітэта імя А. С. Грыбаедава, старшыня Расійскага прафесарскага сходу, Масква

ЕНА Алег Валер'евіч

кіраўнік навуковага напрамку «Патэнтная аналітыка» ФІПУ, Масква

ЖУРАЎЛЁЎ Андрэй Львовіч

канд. юрыд. навук, начальнік Цэнтра міжнароднай кааперацыі ФІПУ, Масква

ЗАЛАТЫХ Наталля Іванаўна

канд. экан. навук, віцэ-прэзідэнт Агульнарасійскай грамадскай арганізацыі малага і сярэдняга прадпрыемства «Апора Расіі», Масква

ІВАНОВА Марына Германаўна

д-р сацыял. навук, канд. экан. навук, дацэнт, вядучы навуковы супрацоўнік Навукова-адукацыйнага цэнтра ФІПУ, Масква

ІВАНОЎ Раман Аляксеевіч

PhD па спецыяльнасці «малекулярная імуналогія», дырэктар Навуковага цэнтра трансляцыйнай медыцыны, навуковы кіраўнік напрамку «Медыцынская біятэхналогія» Універсітэта «Сірыус», Сочы

ІЛЫНА Ірына Яўгенаўна

д-р экан. навук, дацэнт, дырэктар Расійскага навукова-даследчага інстытута эканомікі, палітыкі і права ў навукова-тэхнічнай сферы, Масква

КАЛЯЦІН Віталь Алегавіч

канд. юрыд. навук, дацэнт, прафесар кафедры інтэлектуальных правоў і кансультант аддзела заканадаўства аб інтэлектуальных правах Даследчага цэнтра прыватнага права ім. С. С. Аляксеева пры Прэзідэнце Расійскай Федэрацыі, Масква

КЛІМАНАЎ Уладзімір Віктаравіч

д-р экан. навук, канд. геагр. навук, дацэнт, дырэктар АНА «Інстытут рэфармавання грамадскіх фінансаў», Масква

КУЗНЯЦОВА Таццяна Віктараўна

д-р пед. навук, прафесар, начальнік Цэнтра «Усерасійская патэнтна-тэхнічная бібліятэка», Масква

ЛАПАЦІНА Наталля Віктараўна

д-р пед. навук, прафесар, вядучы навуковы супрацоўнік Навукова-адукацыйнага цэнтра ФІПУ, Масква

ЛЫСКОЎ Мікалай Барысавіч

начальнік Цэнтра хіміі, біялогіі і медыцыны ФІПУ, Масква

ПРАКОФ'ЕЎ Станіслаў Яўгенавіч

д-р экан. навук, прафесар, рэктар Фінансавага ўніверсітэта пры Урадзе Расійскай Федэрацыі, Масква

САЛЬНІКАЎ Міхаіл Юр'евіч

начальнік Цэнтра фізікі і прыкладной механікі ФІПУ, Масква

СІРАЦЮК Уладзімір Алегавіч

д-р тэх. навук, дацэнт, вядучы навуковы супрацоўнік Інстытута праблем кіравання РАН, Масква

СМІРНОЎ Міхаіл Барысавіч

канд. фіз.-мат. навук, галоўны эксперт АДДЗЕЛА механікі, фізікі і электратэхнікі Упраўлення экспертызы ЕАПВ, Масква

СУКОНКІН Аляксандр Уладзіміравіч

канд. тэх. навук, галоўны навуковы супрацоўнік ФІПУ, Масква

ФАБРЫЧНЫ Сяргей Юр'евіч

д-р юрыд. навук, прафесар, дырэктар ФДБУ «Федэральнае агенцтва па прававой абароне вынікаў інтэлектуальнай дзейнасці ваеннага, спецыяльнага і двойнога прызначэння», Масква

ФЯДОТАЎ Міхаіл Аляксандравіч

д-р юрыд. навук, прафесар, дырэктар Міжнароднага навукова-адукацыйнага цэнтра «Кафедра ЮНЭСКО па аўтарскім праве, сумесным, культурным і інфармацыйным правах» НДУ ВШЭ, Масква

ШОРЫН Алег Мікалаевіч

канд. тэх. навук, Масква

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief **Oleg P. NERETIN**

Dr. Sci. (Economics), Director of the Federal Institute of Industrial Property (FIPS), Moscow

Yury S. ZUBOV

Cand. Sci. (Pedagogy), Head of the Federal Service for Intellectual Property, Moscow

Grigory P. IVLIEV

Deputy Editor-in-Chief, Cand. Sci. (Law), President of the Eurasian Patent Office, FIPS Research Advisor, Moscow

Svetlana N. GORUSHKINA

Deputy Editor-in-Chief, Cand. Sci. (Sociology), Scientific Secretary of FIPS, Moscow

Tatiana V. ABANKINA

Cand. Sci. (Economics), Professor, Director of the Center of Creative Economy of the Faculty of Urban and Regional Development of NRU HSE, Moscow

Anna V. ALEKSANDROVA

Cand. Sci. (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher – Head of the FIPS Analytical Center, Moscow

Olga L. ALEKSEEVA

Cand. Sci. (Law), Head of the FIPS Quality Monitoring Center, Moscow

Ivan A. BLIZNETS

Dr. Sci. (Law), Professor, Dean of the Faculty of Law, Head of the Department of Intellectual Property of the Griboedov Moscow University, Moscow

Marina A. BOROVSKAIA

Dr. Sci. (Economics), Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Education, President of the Southern Federal University, Rostov-on-Don

Dmitry V. BYCHKOV

Cand. Sci. (Physics and Mathematics), chief expert of the Department of Mechanics, Physics and Electrical Engineering of the Examination Department of the Eurasian Patent Office, Moscow

Sergey Yu. GLAZIEV

Dr. Sci. (Economics), Member of the Russian Academy of Sciences, Chairman of the Scientific Council of the Russian Academy of Sciences on complex issues of Eurasian economic integration, modernization and sustainable development, State Secretary of Belarus-Russia Union State, Moscow

Vladislav V. GRIB

Dr. Sci. (Law), Professor, Honored Lawyer of the Russian Federation, Member of the Russian Academy of Education, Rector of the Educational private institution of higher education «Moscow University named after A.S. Griboyedov», Chairman of the Russian Professorial Assembly, Moscow

Oleg V. ENA

Head of Scientific Research on Patent Analytics FIPS, Moscow

Andrey L. ZHURAVLEV

Cand. Sci. (Law), Head of the FIPS International Cooperation Center, Moscow

Natalia I. ZOLOTYKH

Cand. Sci. (Economics), Vice President of the All-Russian Non-Government Organization of Small and Medium Business «Opora Russia», Moscow

Marina G. IVANOVA

Dr. Sci. (Sociology), Cand. Sci. (Economics), Associate Professor, Leading Researcher of the FIPS Scientific Educational Center, Moscow

Roman A. IVANOV

PhD in Molecular Immunology, Director of the Scientific Center for Translational Medicine, Scientific Director of the medical biotechnology field, Sochi

Irina E. ILYINA

Dr. Sci. (Economics), Associate Professor, Director of the Russian Research Institute of Economics, Politics and Law in the scientific and technical field, Moscow

Vitaly O. KALYATIN

Cand. Sci. (Law), Associate Professor, Professor of the Department of Intellectual Rights, Consultant of the Department of Intellectual Rights Law of the Private Law Research Centre under the President of the Russian Federation named after S. S. Alexeev, Moscow

Vladimir V. KLIMANOV

Dr. Sci. (Economics), Cand. Sci. (Geography) Assoc. Prof., Director of NGO «Institute for Public Finance Reform», Moscow

Tatiana V. KUZNETSOVA

Dr. Sci. (Pedagogy), Professor, Head of the «All-Russian Patent and Technical Library» Center, FIPS, Moscow

Natalia V. LOPATINA

Dr. Sci. (Pedagogy), Professor, Leading Researcher of the FIPS Scientific Educational Center, Moscow

Nikolai B. LYSKOV

Head of the FIPS Center for Chemistry, Biology and Medicine, Moscow

Stanislav E. PROKOFIEV

Dr. Sci. (Economics), Professor, Rector of the Financial University under the Government of the Russian Federation, Moscow

Mikhail Yu. SALNIKOV

Head of the FIPS Center for Physics and Applied Mechanics, Moscow

Vladimir O. SIROTYUK

Dr. Sci. (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher of the Institute of Control Sciences of the Russian Academy of Sciences, Moscow

Mikhail B. SMIRNOV

Cand. Sci. (Physics and Mathematics), chief expert of the Department of Mechanics, Physics and Electrical Engineering of the Examination Department of the Eurasian Patent Office, Moscow

Alexander V. SUKONKIN

Cand. Sci. (Technical Sciences), Chief Scientific Researcher of FIPS, Moscow

Sergey Yu. FABRICHNY

Dr. Sci. (Law), Professor, Director of the Federal State Budgetary Institution «Federal Agency for Legal Protection of the Results of Intellectual Activity for Military, Special and Dual-Use», Moscow

Mikhail A. FEDOTOV

Dr. Sci. (Law), Professor, Director of the International Research and Educational Center «UNESCO Chair on Copyright, Neighboring, Cultural and Information Rights» NRU HSE, Moscow

Oleg N. SHORIN

Cand. Sci. (Technical Sciences), Moscow

ЗМЕСТ

Калонка галоўнага рэдактара

Editorial

А. П. Нярэцін
106

1. Дыялог з акадэмікам

Dialogue with an academician

Сяргей Юрэвіч Глазьей

«Ключавым напрамкам эканамічнай палітыкі на бліжэйшую перспектыву павінна стаць ажыццяўленне прамысловага прарыву на аснове новага тэхналагічнага ўкладу»

Sergey Yu. Glaziev

«The key trend of economic policy in the near future should be the implementation of an industrial breakthrough based on a new technological paradigm»

108

2. Пытанні аховы і абароны правоў інтэлектуальнай уласнасці

Issues of intellectual property
rights protection and
enforcement

В. І. Цярэшчанка

Рэгістрацыя таварных знакаў у Кітайскай
Народнай Рэспубліцы: асаблівасці працэдуры

O. I. Tereschenko

Trademark registration in the People's Republic of
China: features of the procedure

112

В. С. Касценка

Некаторыя пытанні аховы таварных знакаў
і незарэгістраваных абазначэнняў, якія
набылі шырокую вядомасць у Кітаю

O. S. Kostenko,

Some issues of trademark protection and
unregistered designations that have become
widely known in China

120

А. В. Чабан,

А. Б. Гаўрылава,

А. А. Ламакіна

Удасканалванне еўразійскага
патэнтнага заканадаўства з улікам
патэнтнага заканадаўства Кітайскай
Народнай Рэспублікі

A. V. Ceban,

E. B. Gavrilova,

A. A. Lomakina

Improving the Eurasian patent
legislation taking into account the
patent legislation of the People's
Republic of China

128

Г. А. Негуляеў,

В. М. Дарына

Патэнтная сістэма КНР: яе развіццё і
асаблівасці патэнтавання вынаходак
і карысных мадэлей

G. A. Negulyaev,

O. N. Darina

Patent system of the People's Republic
of China: its development and features
of patenting inventions and utility
models

138

3. Эканоміка інтэлектуальнай уласнасці

Economy of intellectual
property

Н. А. Маалуф

Дзейнасць кітайскіх рэзідэнтаў
індустрыяльнага парка «Вялікі
камень» у Рэспубліцы Беларусь:
элементы патэнтнай актыўнасці

N. A. Maaluf

Chinese residents activity in the
Industrial park «Great Stone» (Republic
of Belarus): elements of patent portfolio

151

CONTENT

4. Электронныя сэрвісы патэнтнай інфармацыі

Electronic patent information services

А. П. Нярэцін,
Г. А. Палякова,
М. Б. Лыскоў,
М. В. Заранаў

Аналіз прававой, тэхнічнай і інфармацыйнай забяспечанасці без даных па традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах з улікам новых палажэнняў Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці

О. Р. Neretin,
А. А. Polyakova,
М. В. Lyskov,
М. V. Zaryanov

Analysis of the legal, technical and informational background of databases on traditional knowledge and genetic resources, taking into account the new provisions of the World Intellectual Property Organization

160

5. X-файлы УПТБ

Vptb X-Files

172

6. Кніжная паліца

Bookshelf

Т. У. Сямёнава
В. У. Касенка,
А. П. Нярэцін

«Камерцыялізацыя распрацовак у сферы медыцыны і аховы здароўя. Настольная кніга кіраўніка»

Т. V. Semenova,
V. V. Kosenko,
О. P. Neretin

«Commercialization of developments in the field of medicine and healthcare. Chief's Desk Book»

174

**Дырэктару Федэральнага інстытута
прамысловай уласнасці (ФІПУ)**

А. П. Нярэціну

Российская академия наук

Глыбокапаважаны Алег Пятровіч!

Ад імя Расійскай акадэміі навук сардэчна віншую Вас з 65-годдзем Федэральнага інстытута прамысловай уласнасці!

За больш чым паўвекавую гісторыю ФІПУ стаў важным інфраструктурным звяном глабальнай эканамічнай інтэлектуальнай уласнасці, мнагапрофільным інстытутам, які мае магутны экспертны патэнцыял, здольны рашаць міждысцыплінарныя навуковыя задачы.

ФІПУ прымае актыўны ўдзел у забеспячэнні абароны нацыянальных інтарэсаў у сферы стварэння, аховы, абароту і камерцыялізацыі інтэлектуальнай уласнасці. Ва ўмовах сур'ёзных тэхналагічных трансфармацый інстытут уносіць значны ўнёсак у павышэнне эфектыўнасці выкарыстання навукова-тэхналагічнага патэнцыялу Расійскай Федэрацыі, садзейнічае стварэнню ўмоў для дасягнення тэхналагічнага лідарства і развіцця чалавечага капіталу нашай краіны.

Хацелася б асобна падзякаваць кіраўніцтву Распатэнта і ФІПУ за аказанае садзейнічанне ў рэгістрацыі таварных знакаў на назвы навуковых часопісаў, заснавальнікам і выдаўцом якіх з'яўляецца Расійская акадэмія навук. Гэта вельмі важны крок для захавання ідэнтычнасці акадэмічнай калекцыі навуковай перыёдыкі, якая дазваляе абараніць права РАН на інтэлектуальную ўласнасць.

Жадаю калектыву інстытута далейшай плённай працы і дасягнення пастаўленых мэт!

Віцэ-прэзідэнт РАН
акадэмік РАН

У. Я. Панчанка

Калонка галоўнага рэдактара

Паважаныя чытачы, калегі, сябры!

Ад імя рэдакцыі часопіса «Вестнік ФІПУ» віншую нашых чытачоў і аўтараў з 65-годдзем Федэральнага інстытута прамысловай уласнасці. Усе гэтыя гады інстытут адыгрывае ключавую ролю ў эканоміцы інтэлектуальнай уласнасці (ІУ).

Імкнучыся да канструктыўнага ўзаемадзеяння ў галіне ІУ на міжнародным узроўні, а таксама да гарманізацыі стандартаў і развіцця патэнтных сістэм, Расія захоўвае свае пазіцыі ў САІУ і актыўна ўдзельнічае ў яе дзейнасці, прасоўваючы ініцыятывы па падтрымцы нашых праваўладальнікаў і выпрацоўцы новых стандартаў па 3D і блокчэйну.

Мы ўключаем ва ўсе міжнародныя сістэмы рэгістрацыі, якія адміністрацыйна САІУ.

Праз сістэму РСТ можна атрымаць прававую ахову вынаходкаў у іншых краінах, праз Мадрыдскую – таварных знакаў, праз Гаагскую – прамысловых узораў, а праз Лісабонскую – назваў месцаў паходжання тавараў і геаграфічных указанняў.

Усе міжнародныя сэрвісы для расійскіх грамадзян і кампаній працягваюць працаваць.

Умацоўваецца супрацоўніцтва з краінамі БРИКС па пытаннях ІУ, фарміруецца агульная інфармацыйная і экспертная прастора. На заключным этапе – праект, які датычыцца падрыхтоўкі практычных дапаможнікаў па рэгістрацыі аб'ектаў ІУ.

Кіраўнік Распатэнта Ю. С. Зубаў адзначае, што партнёры па БРИКС таксама лічаць развітую, эфектыўную і арыентаваную на карыстальніка сістэму ІУ залогам эканамічнага росту і паспяховага гандлёвага супрацоўніцтва.

Цеснае супрацоўніцтва звязвае ФІПУ і Еўразійскае патэнтнае ведамства (ЕАПВ): створаны шэраг навукова-даследчых прац, з якімі можна азнаёміцца на нашым сайце ў раздзеле «Навуковая дзейнасць»¹.

Дзякуючы ЕАПВ часопіс быў перакладзены на сем нацыянальных моў. Выпускі даступныя на сайтах ЕАПВ² і часопіса «Вестнік ФІПУ»³.

Сучасныя аспекты супрацоўніцтва вядучых патэнтных ведамстваў, а таксама асноўныя праграмы іх экспертна-арганізацыйнага і інфармацыйнага ўзаемадзеяння прадстаўлены ў маніграфіі «Асновы фарміравання сучаснай агульнай інфармацыйна-экспертнай прасторы ў сферы прамысловай уласнасці ў Еўразійскім рэгіёне».

Сумесная вытворчасць і інтэграцыя ў міжнародныя вытворчыя ланцужкі дазваляюць нават краінам,

якія не маюць поўны спектр тэхналагічных навыкаў, удзельнічаць у стварэнні высокатэхналагічнай прадукцыі. Расшырэнне міжнароднай кааперацыі ўзмацняе тэхналагічнае лідарства краін-удзельніц.

Аднак для захавання стратэгічных пераваг важна падтрымліваць баланс паміж адкрытасцю і абаронай уласных тэхналогій. Цыклічнасць гэтых працэсаў уплывае на структуру і аб'ём попыту на ВІД.

Запрашаем чытачоў да абмеркавання тэндэнцый развіцця ІУ. Мы заўсёды рады Вашым пытанням і прапановам на старонках нашых выданняў і ў рамках экспертных дыскусій.

Развіццё сферы ІУ немагчыма без абмену ведамі і міжнароднай кааперацыі. Працягваючы рубрыку «Дыялог з акадэмікам», мы прапанавалі Дзяржаўнаму сакратару Саюзнай дзяржавы, акадэміку Расійскай акадэміі навук, доктару эканамічных навук, прафесару, аўтару тэорыі тэхналагічнага ўкладу С. Ю. Глазьеву падзяліцца сваім бачаннем: у якім перыядзе знаходзіцца наша краіна і якія ключавыя фактары вызначаюць умовы для дасягнення нацыянальных мэт.

Адкрытасць да супрацоўніцтва, абмену вопытам і выпрацоўкі сумесных рашэнняў – ключ да стварэння новых кропак росту і падтрымання тэхналагічнага лідарства!

*З павагай, А. П. Нярэцін,
галоўны рэдактар часопіса,
доктар эканамічных навук*

EDN <https://elibrary.ru/baozli>

¹ Афіцыйны сайт ФІПУ. URL: <https://www1.fips.ru/about/deyatelnost/nauchnaya-deyatelnost/informatsiya-o-vypolnennykh-v-fips-nauchno-issledovatel'skikh-rabotakh>

² Афіцыйны сайт ЕАПВ. URL: <https://www.eapo.org/publications/>

³ Часопіс «Вестнік ФІПУ»: сайт. URL: <https://www.vestnikfips.ru/arkhiv/publikatsii-na-inostrannykh-yazykakh/>

Editorial

Dear readers, colleagues, friends!

On behalf of the editorial board of FIPS bulletin, I congratulate our readers and authors on the 65th anniversary of the Federal Institute of Industrial Property. Over the years, the institute has played a key role in the Intellectual Property (IP) ecosystem.

Striving for constructive cooperation in the field of IP at the international level, and for the harmonization of standards and the development of patent systems, Russia maintains its position in WIPO and actively participates in its activities, promoting initiatives to support our copyright owners and develop new standards for 3D and blockchain.

We are included in all international registration systems administered by WIPO.

Through the PCT system, it is possible to obtain legal protection for inventions in other countries, through the Madrid system for trademarks, through the Hague system for industrial designs, and through the Lisbon system for appellations of origin and geographical indications.

All international services for Russian citizens and companies continue to operate.

Cooperation with the BRICS countries on IP issues continue to strengthen, and a common informational and expert space is being formed. A project to prepare practical guidelines on IP registration is in the final stage.

Yuri Zubov, Head of Rospatent, noted: «Our BRICS partners share the view that

a developed, efficient and user-oriented intellectual property system is the key to economic growth and successful trade cooperation».

Close cooperation binds FIPS and the Eurasian Patent Office (EAPO): a number of scientific research works have been created, the results of which can be found on our website in the Scientific activities' section¹.

Thanks to the EPA, the bulletin has been translated into seven national languages. The issues are available on the websites of the EAPO² and the FIPS Bulletin³.

Modern aspects of interaction between leading patent offices as well as the main programs of their expert, organizational and informational interaction are represented in the monograph «The foundations of the formation of a modern common information and expert space in the field of industrial property in the Eurasian region».

Co-production and co-integration into international production chains allow countries to participate in the creation of high-tech products, even if they do not possess a full range of technological expertise. The expansion

of international cooperation strengthens the technological leadership of the participating countries.

However, in order to maintain strategic advantages, it is important to maintain a balance between openness and the protection of ones technologies. The cyclic nature of these processes has a significant impact on the structure and volume of demand for results of intellectual activity.

We invite readers to discuss the trends in IP development. Your questions and suggestions are always welcome on the pages of issues and in the framework of expert discussions.

The development of the IP sphere is impossible without constant knowledge exchange and international cooperation. Continuing our section Dialogue with an academician, we invited the State Secretary of the Union State of Russia and Belarus, Academician of the RAS, Dr. Sci. (Economics), Professor Sergey Glazyev the author of the theory of tenor of technology to share his vision, in what period our country currently is and what key factors determine the conditions for achieving the national goals.

Openness to cooperation, exchange of experience and development of joint solutions is the key to creating new growth points and maintaining technological leadership!

*Best regards, Oleg Neretin,
Editor-in-Chief,
Dr. Sci. (Economics)*

¹ Official FIPS website. URL: <https://www1.fips.ru/about/deyatelnost/nauchnaya-deyatelnost/informatsiya-o-vypolnennykh-v-fips-nauchno-issledovatel'skikh-rabotakh>

² Official EAPO website. URL: <https://www.eapo.org/publications/>

³ Official VESTNIK FIPS website. URL: <https://www.vestnikfips.ru/arkhiv/publikatsii-na-inostrannykh-yazykakh/>

1

ДЫЯЛОГ З АКАДЭМІКАМ

EDN <https://elibrary.ru/pwhwj1>

«Ключавым напрамакам эканамічнай палітыкі на бліжэйшую перспектыву павінна стаць ажыццяўленне прамысловага прарыву на аснове новага тэхналагічнага ўкладу»

Сяргей Юр'евіч Глазьей,
акадэмік РАН, доктар эканамічных навук

«The key trend of economic policy in the near future should be the implementation of an industrial breakthrough based on a new technological paradigm»

Sergey Yu. Glaziev
academician of the Russian Academy of Sciences, Dr. Sci. (Economics)

1. Часопіс «Веснік ФІПУ» імкнецца даць сваім чытачам самую сучасную інфармацыю ў сферы інтэлектуальнай уласнасці, якая мае міждысцыплінарны характар і, безумоўна, з'яўляецца асновай тэхналагічнага лідарства краіны. Сяргей Юр'евіч, у адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Расійскай Федэрацыі «Аб нацыянальных мэтах развіцця Расійскай Федэрацыі на перыяд да 2030 года і на перспектыву да 2036 года», тэхналагічнае лідарства вызначана як адна з нацыянальных мэт. На Вашу думку як аўтара тэорыі тэхналагічнага ўкладу, у якім перыядзе зараз знаходзіцца наша краіна і якія ключавыя фактары вызначаюць умовы для дасягнення пастаўленай мэты?

– Тэхналагічны ўклад з'яўляецца цэласным і ўстойлівым утварэннем, у рамках якога ажыццяўляецца поўны макравытворчы цыкл, які ўключае здабычу і атрыманне першапачатковых рэсурсаў, усе стадыі

іх перапрацоўкі і выпуск набору канечных прадуктаў, якія задавальняюць адпаведны тып грамадскага спажывання.

У працэсе змены тэхналагічных укладаў змяняецца структура попыту на навуковыя адкрыцці і вынаходкі. Шмат якія з іх застаюцца працяглы час незапрацаванымі, паколькі не ўпісваюцца ў вытворча-тэхналагічныя сістэмы дамінуючага тэхналагічнага ўкладу. Толькі з расходаваннем магчымасцяў яго росту ўзнікае патрэбнасць у прынцыпова новых тэхналогіях, канкурэнтны адбор якіх фарміруе асновы новых тэхналагічных траекторый. Цыклічнасць гэтых працэсаў робіць значны ўплыў на структуру і аб'ём попыту на вынікі інтэлектуальнай дзейнасці.

Паказванне доўгатэрміновага тэхніка-эканамічнага развіцця як працэсу змены тэхналагічных укладаў дазваляе праводзіць вымярэнні працэсаў доўгатэрміновага эканамічнага развіцця. Вынікі вымярэнняў працэсаў доўгатэрміновага эканамічнага развіцця з выкарыстаннем канкрэтна-гістарычных эмпірычных даследаванняў сусветнай і расійскай эканомікі выявілі станаўленне і змену пяці тэхналагічных укладаў,

у тым ліку дамінауючы ў пачатку XXI стагоддзя інфармацыйна-электронны тэхналагічны ўклад. Комплекс інфармацыйна-камунікацыйных, нана-, біяінжынерных і адытыўных тэхналогій, з якога складаецца яго ядро, расце з тэмпам каля 30% у год, а яго асобныя элементы расшыраюцца ад 20 да 70% у год.

Паміж пятым і шостым тэхналагічнымі ўкладамі існуе пераемнасць. Іх ключавым фактарам з'яўляюцца інфармацыйныя тэхналогіі, заснаваныя на выкарыстанні ведаў пра элементарныя структуры матэрыі, а таксама алгарытмах апрацоўкі і перадачы інфармацыі, атрыманых фундаментальнай навукай. Мяжа паміж імі ляжыць у глыбіні пранікнення тэхналогіі ў структуры матэрыі і маштабах апрацоўкі інфармацыі.

Ключавым напрамкам эканамічнай палітыкі на бліжэйшую перспектыву павінна стаць ажыццяўленне прамысловага прарыву на аснове новага тэхналагічнага ўкладу. Рашэнне задач мабілізацыі існуючых рэсурсаў і навукова-тэхнічнага патэнцыялу ў мэтах апераджальнага развіцця эканомікі, якія стаяць перад краінай, немагчымае без двухкратнага павелічэння аб'ёму інвестыцый і трохкратнага павелічэння аб'ёму навукова-даследчых і вопытна-канструктарскіх работ. Забяспечыць такое павелічэнне можа толькі мэтавае крэдытаванне Банкам Расіі інстытутаў развіцця пры дапамозе спецыяльных інструментаў рэфінансавання. Працэнтная стаўка па такіх крэдытах не павінна перавышаць 1% пры ўмове, што да канечных пазычальнікаў інстытуты развіцця павінны даводзіць крэдыты па стаўцы не вышэй за 2%.

2. Інстытут інтэлектуальнай уласнасці з'яўляецца эфектыўным інструментам абароны правоў расійскіх вытворцаў, а таксама садзейнічае ўмацаванню гандлю і кааперацыі з дружалюбнымі дзяржавамі. Як вядома, не так даўно Вас назначылі на пасаду Дзяржаўнага сакратара Саюзнай дзяржавы. Як Вы ацэньваеце перспектывы ўзаемадзеяння Расіі і Рэспублікі Беларусь у тэхналагічнай сферы з улікам нацыянальных інтарэсаў і рэальных патрэбнасцяў краіны і грамадзян?

– Як вы ведаеце, Саюзная дзяржава (далей – СД) рэалізуе вялікую колькасць навукова-тэхнічных праграм. Усяго з 2000 года іх было рэалізавана больш за 80 у самых розных сферах. Асноўныя напрамкі – электроніка і мікраэлектроніка (20 праграм), касмічная дзейнасць (9 праграм), прамысловасць і сельская гаспадарка (14 праграм), а таксама ахова здароўя і сацыяльная дзейнасць (12 праграм). Асобны напрамак – гэта абарона і бяспека (28 праграм). Некаторыя з іх далі імпульс, які ініцыюе стварэнне новых высокатэхналагічных галін эканомікі.

Напрыклад, навукова-тэхнічная праграма па выкарыстанні ствалавых клетак у сферы аховы здароўя

Ключавым напрамкам эканамічнай палітыкі на бліжэйшую перспектыву павінна стаць ажыццяўленне прамысловага прарыву на аснове новага тэхналагічнага ўкладу.

дала старт стварэнню ў Беларусі новых напрамкаў у сферы клетачных тэхналогій. Дзякуючы створанаму за кошт гэтай праграмы навукова-тэхнічнаму зачыну былі разгорнуты вытворчасці новых прэпаратаў і методык дыягностыкі розных хвароб, пры дапамозе якіх вылечылі тысячы пацыентаў. Сярод эфектаў гэтай праграмы: распрацаваны новыя метады культывавання ствалавых клетак касцявога мозга і падскурна-тлушчавай клетчаткі, падрабязна ахарактарызаваны іх уласцівасці, адзнакі старэння, патэнцыял; выпрацаваны падыходы да выкарыстання і карэкцыі працэсаў рэгенерацыі нармальнага крывятворэння ў хворых на лейкозы, а таксама для атрымання генна-мадыфікаваных лімфоідных клетак з проціпухліннай актыўнасцю; распрацаваны фундаментальныя падыходы для атрымання сасудзістых клетак і гладкамышачных клетак для персаніфікаванага тэсціравання фармакалагічных прэпаратаў і інш.

Дзякуючы рэалізацыі іншых праграм узніклі новыя сферы супрацоўніцтва і кааперацыі паміж расійскімі і беларускімі інстытутамі і прадпрыемствамі. Напрыклад, рэалізацыя праграм Саюзнай дзяржавы па касмічнай тэматыцы стала тэхналагічнай асновай Беларускай касмічнай сістэмы дыстанцыйнага зандзіравання Зямлі (ДЗЗ).

У выніку расійска-беларускага навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва створаны Беларускі касмічны апарат дыстанцыйнага зандзіравання Зямлі (БКА) з раздзяленнем 2 м і аналагічны яму расійскі спадарожнік «Канопус-В», якія былі паспяхова выведзены на арбіту ў 2012 годзе з касмадрома Байканур.

Па выніках выканання праграмы «Распрацоўка касмічных і наземных сродкаў забеспячэння спажываўцоў Расіі і Беларусі інфармацыяй дыстанцыйнага зандзіравання Зямлі» «Маніторынг-СД» (2013–2017 гг.) створана больш за 100 тэхналогій і праграмных комплексаў у інтарэсах павышэння надзейнасці, працаздольнасці і жывучасці маламасагабарытных касмічных сродкаў ДЗЗ;

Навукова-тэхнічная праграма па выкарыстанні ствалавых клетак у сферы аховы здароўя дала старт стварэнню ў Беларусі новых напрамкаў у сферы клетачных тэхналогій.

атрымана каля 80 вынікаў інтэлектуальнай дзейнасці, уключаючы вынаходкі, карысныя мадэлі, праграмы для ЭВМ, а таксама сакрэты вытворчасці.

У выніку выканання навукова-тэхнічнай праграмы «Распрацоўка комплексных тэхналогій стварэння матэрыялаў, прылад і ключавых элементаў касмічных сродкаў і перспектывнай прадукцыі іншых галін» «Тэхналогія-СД» (2016–2020 гг.) атрыманы 39 патэнтаў, 13 пасведчаньняў аб рэгістрацыі, 2 выключных права на твор навукі, 27 ноў-хаў.

Нядаўна Вышэйшым Дзяржаўным Саветам Саюзнай дзяржавы (Пастанова ад 29 студзеня 2024 г. № 2) была прынята Стратэгія навукова-тэхналагічнага развіцця СД на перыяд да 2035 года. Савет Міністраў СД (Пастанова ад 26 сакавіка 2025 года № 9) зацвярдзіў план мерапрыемстваў па рэалізацыі яе першага этапу (2025–2030 гг.). Ён уключае ў сябе такія перспектывныя напрамкі супрацоўніцтва, як стварэнне аб'ектаў даследчай інфраструктуры сусветнага ўзроўню ў галіне развіцця генетычных тэхналогій, у тым ліку базу генетычнай інфармацыі СД; правядзенне сумесных даследаванняў і распрацовак па ўсім спектры прыродападобных (канвергентных) НБІКС-навук і тэхналогій; рэалізацыю сумесных праектаў па стварэнні і развіцці эксперыментальнай базы «мегасайенс» у галіне сінхратронных і нейтронных даследаванняў; распрацоўку найноўшых тэхнічных сродкаў і тэхналогій у галіне ўзнаўляльных і неўзнаўляльных энергакрыніц, перш за ўсё атамнай энергетыкі; распрацоўку комплексных праграм поўнага навукова-даследчага і інавацыйнага цыкла ў галіне сельскай гаспадаркі і аквакультуры, генетыкі і біятэхналогій, біябяспекі, уключаючы харчовую; распрацоўку найноўшых тест-сістэм, біялагічна актыўных рэчываў і фармсубстанцый, а таксама клетачных тэхналогій, у тым ліку для развіцця персаніфікаванай медыцыны, ядзернай медыцыны, эфектыўнай прафілактыкі і лячэння захворванняў і інш.

3. І зноў пра тэхналагічнае лідарства. Наколькі, на Вашу думку, падобны пазіцыі Расіі і Кітая ў гэтым пытанні?

– Кітай, як і Расія, абвясціў дасягненне тэхналагічнага суверэнітэту, якое стала галоўнай мэтай цяперашняй пяцігодкі. Як вядома, ён шмат у чым падняўся за кошт імпарту тэхналогій з перадавых краін Захаду, якія інвесціравалі ў стварэнне мноства высокатэхналагічных вытворчасцяў у КНР. Стаўшы майстэрняй свету, Кітай выраўся ў лідары ў сферы вытворчасці і экспарту высокатэхналагічнай прадукцыі. Схамянуўшыся, кіруючая эліта ЗША паспрабавала спыніць імклівае развіццё Кітая, які пацясніў іх у якасці глабальнага лідара ў сферы матэрыяльнай вытворчасці. Абвясціўшы гэту «зробіць Амерыку зноў вялікай», Трамп развязаў гандлёвую вайну з Кітаем, запатрабаваўшы ад амерыканскіх карпарацый вярнуць вытворчыя магутнасці ў ЗША і адмовіцца ад перадачы КНР перадавых тэхналогій.

Супрацоўніцтва ў пытаннях тэхналагічнага лідарства павінна ўлічваць той факт, што на сучасным этапе ўжо немагчыма дасягнуць і забяспечыць манаполію на перадавыя навукова- тэхнічныя дасягненні.

Расія падчас «шокавай тэрапіі» 1990-х гадоў зусім адмовілася ад развіцця ўласнай тэхналагічнай базы, замяніўшы яе імпартам высокатэхналагічнай прадукцыі. Тады расходы на НДВКР скараціліся на парадак, у выніку прыватызацыі загінула галіновая навука – былі разораныя і перапрафіляваныя ў гандлёвыя цэнтры і склады каля 80% канструктарскіх бюро і праектных інстытутаў. Навукова-тэхнічны патэнцыял захавалася толькі ў дзяржаўным сектары. Зрабіўшыся аб'ектам агрэсіі ЗША і іх еўрапейскіх сатэлітаў, Расія змушана зараз у спешным парадку аднаўляць навукова-тэхнічны патэнцыял у мэтах забеспячэння нацыянальнай бяспекі.

У цяперашніх рэаліях пытанне дасягнення тэхналагічнага лідарства стаіць у прыярытэце ва ўрадаў Расіі і Кітая. Мэты ў дзяржаў супадаюць. Тэндэнцыі сучаснага свету паказваюць трэнды ўзаемадзеяння розных цэнтраў эканамічнага і тэхналагічнага ўзаемадзеяння. Нягледзячы на заходнія санкцыі, у нас дастатковая колькасць партнёраў (перш за ўсё ў Азіі), каб забяспечваць агульнае тэхналагічнае лідарства.

Ва ўмовах беспрэцэдэнтнай трансфармацыі архітэктуры сусветнай эканомікі і фарміравання новага тэхналагічнага і светагаспадарчага ўкладу супрацоўніцтва краін Еўразійскага эканамічнага саюза (ЕАЭС) і Кітая набывае стратэгічны характар і мае вялікія перспектывы. Па сутнасці, ЕАЭС і Кітай фарміруюць новы контур рэгіянальнага эканамічнага развіцця.

Супрацоўніцтва ў пытаннях тэхналагічнага лідарства павінна ўлічваць той факт, што на сучасным этапе ўжо немагчыма дасягнуць і забяспечыць манаполію на перадавыя навукова-тэхнічныя дасягненні. Таму ўсе знешнія пагрозы з боку адной групы краін не здольныя аказаць перашкоду ўстойліваму тэхналагічнаму развіццю.

Сучасная эканоміка арганізавана вельмі складана, таму няма ніводнай краіны ў свеце, якая магла б развівацца замкнута на самой сабе. Так ці інакш міжнародная кааперацыя неабходная ўсім. Асабліва сфера кааперацыі ў сферы высокіх тэхналогій у тым, што яна грунтуецца на ўзаемным прызнанні і абмене дасягненнямі. Адсюль узнікаюць тэхналагічныя альянсы між кампаніямі, якія дапаўняюць адна адну, імкнучыся падняць сваю канкурэнтаздольнасць. І нам для таго, каб забяспечыць тэхналагічнае лідарства, трэба імкнуцца быць лідарамі, можа быць, не па ўсіх напрамках, але ў шэрагу істотных – з

тым, каб можна было абменьваць нашы дасягненні на дасягненні партнёраў.

Сёння стратэгічнае партнёрства з нашымі ўсходнімі і паўднёвымі суседзямі дазваляе дастаткова ўпэўнена выбудоўваць такія ўзаемаадносіны. У плане пакрыцця ўсёй навукова-тэхналагічнай прасторы ў суме дзяржаў, скажам, ЕАЭС і Шанхайская арганізацыя супрацоўніцтва даволі самадастатковыя.

Неабходна пашыраць геаграфію супрацоўніцтва. Знешняя палітыка вызначыла прыярытэт на поліцэнтрыйнасць, таму мы кажам пра новы светагаспадарчы ўклад, ядром якога з'яўляецца Кітай, а таксама іншыя краіны Усходняй і Паўднёвай Азіі, якія з Кітаем супрацоўнічаюць, канкуруюць, удзельнічаюць у ініцыятыве «Адзін пояс – адзін шлях» і сумесна будуць агульны росквіт, з гульні, як кітайцы кажуць, не з нулявой сумай, арыентуючыся на сінэргетычны эффект.

Поўнасцю зрушваецца ключавы вектар міжнароднага эканамічнага супрацоўніцтва. Калі ў адыходзячым светагаспадарчым укладзе пасля краху СССР галоўнай была ліберальная глабалізацыя, то для новага светагаспадарчага ўкладу галоўным з'яўляюцца сумесныя інвестыцыі, спалучэнне канкурэнтных пераваг для

Мяркую, што праз 5 гадоў мы ўвойдзем ужо ў новую глабальную эканамічную сістэму, дзе Кітай і ўся Паўднёва-Усходняя Азія стануць галоўнымі цэнтрамі сусветнай эканомікі.

забеспячэння ўзаемавыгоднага паспяховага эканамічнага развіцця, дзе паважаюцца правы ўсіх удзельнікаў. Гэты новы светагаспадарчы ўклад нашмат больш эфектыўны за папярэдні, імперскі, які быў у двух варыянтах: у савецкім – з дырэктывым планаваннем, і амерыканскім – з транснацыянальнымі карпарацыямі.

Сёння Кітай цалкам правільна робіць стаўку на навукова-тэхнічны прагрэс, на інавацыі. Мяркую, што праз 5 гадоў мы ўвойдзем ужо ў новую глабальную эканамічную сістэму, дзе Кітай і ўся Паўднёва-Усходняя Азія стануць галоўнымі цэнтрамі сусветнай эканомікі. Для Расіі вельмі важна ўвайсці ў ядро гэтага новага цэнтра глабальнай эканомікі.

Для цытавання: Глазев С. Ю. Ключавым напрамкам эканамічнай палітыкі на бліжэйшую перспектыву павінна стаць ажыццяўленне прамысловага прарыву на аснове новага тэхналагічнага ўкладу // Веснік ФІПУ. 2025. Т. 4, № 2 (12). С. 108–111.

For citation: Glaziev S. Yu. The key trend of economic policy in the near future should be the implementation of an industrial breakthrough based on a new technological paradigm // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 108–111 (In Russ.).

Навуковы артыкул

Original article

УДК: 347.772

EDN <https://elibrary.ru/udfusp>

Рэгістрацыя таварных знакаў у Кітайскай Народнай Рэспубліцы: асаблівасці працэдур

Вольга Іванаўна Цярэшчанка

Расійская дзяржаўная акадэмія інтэлектуальнай уласнасці

✉ tereshchenko.o.i@rgiis.ru

Анотацыя: у артыкуле разглядаюцца асаблівасці асобных этапаў працэдур рэгістрацыі заяўкі на таварны знак ва Упраўленні па таварных знаках Кітайскай Народнай Рэспублікі, праводзяцца паралелі з асаблівасцямі Расійскай Федэрацыі. Асаблівая ўвага ўдзяляецца параўнальна-прававому аналізу кітайскага і расійскага заканадаўства, уключаючы адрозненні ў падыходах да рэгістрацыі нетрадыцыйных таварных знакаў (напрыклад, колеравых), працэдурным тэрмінам, вырашэнню калізій пры адначасовай падачы заявак і інстытуту папярэдняга карыстання. Актуальнасць працы заключаецца ў магчымасці як прыкладнога выкарыстання пры выбудоўванні стратэгіі рэгістрацыі брэндаў у КНР, так і дактрынальнага развіцця прававой думкі па ўдасканаленні расійскага заканадаўства. У прыватнасці, аўтарам адзначаюцца прэвентыўныя механізмы супраць патэнтнага тролінгу. Артыкул выклікае інтарэс у спецыялістаў у галіне інтэлектуальнага права, у тым ліку тых, хто вывучае замежны вопыт барацьбы з кантрафактам, прадпрымальнікаў, якія працуюць на кітайскім рынку. Ключавыя вывады могуць быць карыснымі для ўдасканалення расійскай прававой сістэмы ў сферы таварных знакаў.

Ключавыя словы: таварныя знакі, аховаздольнасць таварнага знака, Распатэнт, Кітай, інтэлектуальная ўласнасць.

Для цытавання: Цярэшчанка В. І. Рэгістрацыя таварных знакаў у Кітайскай Народнай Рэспубліцы: асаблівасці працэдур // Веснік ФІПУ. 2025. Т. 3, № 2. С. 112–119.

Падзякі: артыкул падрыхтаваны ў рамках навукова-даследчай працы РДАІУ «Альтэрнатыўная сістэма міжнароднай рэгістрацыі таварных знакаў».

Trademark registration in the People's Republic of China: features of the procedure

Olga I. Tereshchenko

Russian state academia of intellectual property

✉ tereshchenko.o.i@rgiis.ru

Annotation: the article examines the specifics of the individual stages of the trademark application registration procedure at the Trademark Office of the People's Republic of China, and draws parallels with the specifics in the Russian Federation. Special attention is paid to the comparative legal analysis of Chinese and

Russian legislation, including differences in approaches to registration of non-traditional trademarks (for example, color marks), procedural deadlines, resolution of collisions during simultaneous filing of applications and the institution of pre-use. The relevance of the work lies in the possibility of both applied use in building a brand registration strategy in China, and the doctrinal development of legal thought to improve Russian legislation, in particular, the author notes preventive mechanisms against patent trolling. The article is of interest to experts in the field of intellectual property law, entrepreneurs working in the Chinese market, and specialists studying foreign experience in combating counterfeiting. The key findings may be useful for improving the Russian legal system in the field of trademarks.

Keywords: trademarks, protectability of trademarks, Rospatent, China, intellectual property.

Для цитування: Tereshchenko O. I. Trademark registration in the People's Republic of China: features of the procedure // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 112–119 (In Russ.).

Acknowledgements: the article was prepared as part of the research work of the RGAIS «Alternative System of International Trademark Registration».

Уводзіны

Вывучэнне асаблівасцяў прававога рэгулявання тых ці іншых праваадносін у рамках замежных правапарадкаў мае дзве мэты – гэта магчымасць далейшага прыкладнога выкарыстання атрыманых ведаў у адпаведнай галіне дзейнасці або ж навуковая рэцэпцыя найбольш паспяховай практыкі пры дактрынальным вырашэнні падобных па сваёй прыродзе юрыдычных канфліктаў, даследаванні прававых механізмаў і інструментаў.

Інстытут таварных знакаў выклікае вялікі інтарэс у сферы бізнесу і прафесійнай суполкі з-за той ролі, якую ён займае ў пабудове інавацыйнай эканомікі.

У цяперашні час у пераважнай большасці дзяржаў свету атрыманне прававой аховы брэндаў у якасці зарэгістраваных таварных знакаў носіць дабравольны характар. У шэрагу краін таксама прадугледжана ахова незарэгістраваных таварных знакаў, аднак такая форма абароны лічыцца менш устойлівай, паколькі прававая ахова ўзнікае толькі пры ўмове дасягнення абазначэннем значнай ступені пазнавальнасці і рэпутацыі сярод патэнцыйных спажыўцоў. Пры гэтым выключнае права на таварны знак у яго традыцыйным разуменні ўзнікае толькі ў выніку працэдуры рэгістрацыі і ўнясення адпаведнага абазначэння ў рэестр, які вядзецца ўпаўнаважаным дзяржаўным органам¹.

У Расіі атрыманне прававой аховы таварных знакаў з'яўляецца правам прадпрыемальніка, а не абавязкам. Разам з тым асобныя правамоцтвы ўсё ж абмежаваны для бізнесу з-за адсутнасці рэгістрацыі, замацаванай чацвёртай часткай Грамадзянскага кодэкса Расійскай Федэрацыі (далей – ГК РФ). Так, напрыклад, выкарыстанне ў рэкламе слоў на замежнай мове дапускаецца толькі пры наяўнасці адпаведнага зарэгістраванага таварнага знака. Разам з тым гэтыя абставіны ўсё ж не накладваюць прамых абмежаванняў на ажыццяўленне гаспадарчай дзейнасці, а могуць ствараць толькі некаторыя нязручнасці.

У саветскія часы сітуацыя была іншай. Так, усе таварныя знакі да іх прымянення ў СССР падлягалі абавязковай

Вывучэнне асаблівасцяў прававога рэгулявання тых ці іншых праваадносін у рамках замежных правапарадкаў мае дзве мэты – гэта магчымасць далейшага прыкладнога выкарыстання атрыманых ведаў у адпаведнай галіне дзейнасці або ж навуковая рэцэпцыя найбольш паспяховай практыкі пры дактрынальным вырашэнні падобных па сваёй прыродзе юрыдычных канфліктаў, даследаванні прававых механізмаў і інструментаў.

дзяржаўнай рэгістрацыі². Падобны падыход дазваляў забяспечваць адказнасць вытворцаў за якасць тавараў і адназначную ідэнтыфікацыю тавару сярод спажыўцоў.

І сёння асобныя дзяржавы ідуць тым жа шляхам. Напрыклад, для некаторых катэгорый тавараў у Кітайскай Народнай Рэспубліцы патрабуецца абавязковая наяўнасць зарэгістраванага таварнага знака. Гэта датычыцца ў першую чаргу табачнай прадукцыі і лекавых сродкаў. Падобная норма вылучае кітайскае заканадаўства на фоне іншых юрысдыкцый.

Гаворачы пра Кітай, трэба адзначыць, што гэта дзяржава на працягу апошніх гадоў упэўнена займае лідзіруючыя пазіцыі ў свеце па колькасці заявак на таварныя знакі, якія падаюцца, і здзейсненых рэгістрацый. Толькі ў 2023 годзе было пададзена больш за 7 млн заявак³.

² Пастанова Саўміна СССР ад 15.05.1962 № 442 (рэд. ад 07.01.1985) «Аб таварных знаках» // ДПС «Кансультант Плюс»: сайт. URL: <https://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=ESU&n=44440#RfRxxmUoB40vjuA01> (дата звароту: 01.04.2025).

³ У прымяненні да таварных знакаў пад заяўкамі разумеецца колькасць указаных класаў Міжнароднай класіфікацыі тавараў і паслуг. Гл. Статыстычны профіль краін па інтэлектуальнай уласнасці 2023. Кітай. База статыстычных даных CAIU; дата апошняга абнаўлення: 11/2024.

¹ Таксама магчыма ўнясенне ў міжнародны рэестр, калі мова вядзецца пра выкарыстанне Мадрыдскай сістэмы рэгістрацыі таварных знакаў. – Заўв. аўт.

Апошнія палітычная падзеі на міжнароднай арэне садзейнічалі імкненню Расіі пашырыць эканамічныя сувязі і наладзіць больш цесныя партнёрскія адносіны з нашымі геа-суседзямі на ўсходзе, у прыватнасці, КНР. Аналіз асаблівасцяў працэдуры рэгістрацыі таварных знакаў у КНР можа садзейнічаць разуменню працэсаў забеспячэння выключнага права на брэнд пры выхадзе на кітайскі рынак расійскіх прадпрымальнікаў. У артыкуле разгледжаны асобныя аспекты працэдуры, такія як крытэрыі добрасумленнасці ў кітайскай сістэме таварных знакаў, функцыянальная ўзаемасувязь таварных знакаў і абароны правоў спажываўцоў, асаблівасці прававога статусу прафесійных прадстаўнікоў, асаблівасці падліку тэрмінаў, вырашэнне калізій першынства права пры супадзенні дат прыярытэтаў заявак і інстытут папярэдняга карыстання.

Матэрыялы і метады даследавання

У гэтым даследаванні была прыменена камбінацыя метадаў навуковага пазнання. Так, параўнальна-прававы метады дазваляюць супаставіць нормы расійскага і кітайскага заканадаўстваў, выявіць агульныя тэндэнцыі і адрозненні ў працэдурных падыходах устанавлення аховаздольнасці і дапушчальнасці рэгістрацыі асобных відаў таварных знакаў. Фармальна-юрыдычны метады выкарыстоўваюцца пры аналізе тэкстаў законаў і падзаконных актаў, якія рэгулююць рэгістрацыю таварных знакаў, у тым ліку на мове арыгінала дакументаў заканадаўства КНР.

Вынікі даследавання

Адметнай рысай кітайскага заканадаўства з'яўляецца акцэнт на стымулюючай функцыі таварнага знака, скіраванай на забеспячэнне якасці прадукцыі. У адпаведнасці з арт. 7 Закона КНР «Аб таварных знаках»⁴ (далей – Закон КНР), праваўладальнікі нясуць адказнасць за якасць маркіраваных тавараў, а дзяржаўныя органы ажыццяўляюць адпаведны кантроль.

З пазіцыі кітайскай прававой дактрыны, першапачатковая функцыя сродкаў індывідуалізацыі заключаецца ў забеспячэнні ідэнтыфікацыі тавараў пэўнай якасці для спажываўцоў, а таксама ў вызначэнні адказнасці вытворцаў за недабраякасную прадукцыю. Пры гэтым выключныя правы носяць вытворны характар адносна названых публічна-прававых мэт, гэта значыць правы ўладальніка абазначэння з'яўляюцца другаснымі [1]. Арт. 4 Закона КНР замацоўвае прыныцп добрасумленнай рэгістрацыі, які патрабуе сапраўднага намеру выкарыстання таварнага знака ў камерцыйным абароце. Заяўкі, якія падаюцца ва ўмовах адсутнасці такой мэты, падлягаюць адхіленню. Пры гэтым у якасці крытэрыяў ацэнкі добрасумленнасці

можна адзначыць такія, як колькасныя паказчыкі ў частцы пададзеных і зарэгістраваных абазначэнняў; прадпрымальніцкая ніша рэальнага вядзення дзейнасці заяўнікам; гісторыя рэгістрацыйнай актыўнасці.

Пытанні таварных знакаў знаходзяцца ў распадаржэнні Упраўлення па таварных знаках пры Нацыянальным упраўленні інтэлектуальнай уласнасці Кітая (СНІПА), якое падпарадкоўваецца напраму Дзяржаўнаму савету Кітая [2]. І, па сутнасці, Упраўленне па таварных знаках КНР нацэленае на адхіленне так званых серыйных рэгістрацый, не адхіляючы канцэпцыю серыі таварных знакаў як такую. Безумоўна, імкнучыся забяспечыць многакампанентную абарону брэнда, прадпрымальнік можа суправаджаць яго цэлым партфелем зарэгістраваных таварных знакаў, кожны з якіх мае месца ў рамках рэальнага ажыццяўлення індывідуалізацыі на рынку. Аднак мноства разнародных і ніяк не звязаных паміж сабой заявак аднаго заяўніка могуць расцэнывацца як тыя, якія не адпавядаюць нармальным патрэбнасцям гаспадарчай дзейнасці і якія сведчаць аб адсутнасці рэальнага намеру выкарыстання.

Пытанні таварных знакаў знаходзяцца ў распадаржэнні Упраўлення па таварных знаках пры Нацыянальным упраўленні інтэлектуальнай уласнасці Кітая (СНІПА), якое падпарадкоўваецца напраму Дзяржаўнаму савету Кітая. І, па сутнасці, Упраўленне па таварных знаках КНР нацэленае на адхіленне так званых серыйных рэгістрацый, не адхіляючы канцэпцыю серыі таварных знакаў як такую.

У кітайскай прававой сістэме функцыя сродкаў індывідуалізацыі заключаецца ў забеспячэнні гарантый якасці прадукцыі і абароне спажываўцаў інтарэсаў. Гэты падыход знаходзіць адлюстраванне ў заканадаўстве аб абароне правоў спажываўцоў, якое выступае важнай крыніцай рэгулявання сферы таварных знакаў. У прыватнасці, Правілы прымянення Закона КНР аб абароне правоў і інтарэсаў спажываўцоў, якія набылі моц 1 ліпеня 2024 г.⁵, змяшчаюць імператыўныя патрабаванні да маркіроўкі тавараў, уключаючы абавязковае ўказанне арыгінальных назваў і таварных знакаў у месцах вядзення камерцыйнай дзейнасці, дакладную ідэнтыфікацыю

⁴ Закон Кітайскай Народнай Рэспублікі «Аб таварных знаках» (са змяненнямі, унесенымі Рашэннем Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў ад 30.08.2013 «Аб унясенні змяненняў у заканадаўчыя акты Кітайскай Народнай Рэспублікі, прынятыя ў галіне аховы таварных знакаў») // WIPO Lex: афіцыйны партал CAIY. URL: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=13198> (дата звароту: 01.04.2025).

⁵ Змяненні ў правілах абароны правоў спажываўцоў у КНР // CNLegal: блог аб заканадаўстве Кітая. URL: https://cnlegal.ru/civil_law/china_consumer_rights_law_2024/ (дата звароту: 02.04.2025).

брэндаў у лічбавых каналах збыту (інтэрнэт-платформы, тэлебачанне, паштовыя сэрвісы і інш.).

Арт. 6 Закона КНР прадугледжвае для асобных таварных катэгорый неабходнасць забеспячэння іх абароту на рынку толькі з зарэгістраванымі таварнымі знакамі. Такі падыход з'яўляецца эфектыўнай мадэллю дзяржаўнага рэгулявання, якая магла б быць адаптавана ў расійскай практыцы для барацьбы з кантрафактнай прадукцыяй. У Расіі на сённяшні дзень адсутнічаюць падобныя патрабаванні, у тым ліку ў адносінах да прадукцыі, якая мае высокую сацыяльную значнасць у кантэксце процідзеяння кантрафакту (напрыклад, фармацэўтыка), аднак варта зазначыць актыўнае развіццё маркіроўкі тавараў сістэмай «Чэсны знак» [3].

Віды таварных знакаў і пералік тавараў

КНР, таксама як і Расія, прызнае розныя спосабы ідэнтыфікацыі прадукцыі дапушчальнымі да рэгістрацыі ў якасці таварных знакаў. Да прыняцця трэцяга пакета паправак⁶ кітайскае заканадаўства не прадугледжвала рэгістрацыю нетрадыцыйных таварных знакаў, што кантраставала з глабальнымі тэндэнцыямі. У дзеючай рэдакцыі арт. 8 Закона КНР вызначаны расшыраны пералік аховаздольных абазначэнняў, які ўключае словы, літары, лічбы, відарысы, аб'ёмныя формы, гукі, камбінацыі колераў. Звяртае на сябе ўвагу аспект недапушчальнасці рэгістрацыі ў КНР таварных знакаў, якія ўяўляюць сабой колер у яго абстрактным разуменні. У Кітаю магчыма ахова толькі спалучэння фігур, выкананых у розных колерах. Абгрунтаваннем такога падыходу можа быць абмежаванасць колькасці колераў у прынцыпе і адпаведна іх вычэрпванне ў выпадку прадастаўлення выключнага права толькі асобным удзельнікам рынку. Гэта можа перашкаджаць законнаму выкарыстанню колераў іншымі прадаўцамі [4]. У Расіі такія таварныя знакі прызнаюцца камбінаванымі і не разглядаюцца ў кантэксце выключна колеравых⁷. Колер лічыцца характарыстыкай аб'екта, а не самім аб'ектам, а, такім чынам, па агульным правіле ён не здатны ў адрыве ад іншых індывідуалізуючых элементаў выконваць уласна функцыю індывідуалізацыі. Усе колеравыя таварныя знакі ў Расіі зарэгістраваны на аснове даказанай другой распазнавальнай здольнасці праз прадастаўленне дакументаў, якія сведчаць пра інтэнсіўнае ўвядзенне адпаведнага абазначэння

⁶ Закон КНР «Аб таварных знаках» быў прыняты на дваццаць чацвёртым пасяджэнні Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў 5-га склікання 23 жніўня 1982 г. і набыў моц 1 сакавіка 1983 г. Больш чым за 40 гадоў існавання змяненні ў закон уносіліся чатыры разы. Апошняе вельмі істотнае змяненне было прынята 23 красавіка 2019 г. Перагляд заканадаўства аб таварных знаках стаў вынікам імкнення кітайскага ўрада да стварэння больш спрыяльнага клімату для інвестыцый і інавацый праз узмацненне жорсткасці патрабаванняў да аховы і абароны таварных знакаў.

⁷ Правілы складання, падачы і разгляду дакументаў, якія з'яўляюцца асновай для ажыццяўлення юрыдычна значных дзеянняў па дзяржаўнай рэгістрацыі таварных знакаў, знакаў абслугоўвання, калектыўных знакаў, зацверджання загадам Міністэрства эканамічнага развіцця Расійскай Федэрацыі ад 20 ліпеня 2015 г. № 482.

**Значнай змай
у працэдурным падыходзе
стала ўвядзенне ў
2014 годзе магчымасці
мультыкласавай падачы
заявак, якое скасавала
ранейшую практыку
неабходнасці падачы на
рэгістрацыю асобных
заявак на таварныя знакі
для кожнага класа МКТП.
Гэтая рэформа істотна
аптымізавала працэс
рэгістрацыі, скараціўшы
часовыя і фінансавыя
выдаткі заяўнікаў.**

ў гаспадарчы абарот і яго ўспрыманне ў якасці сродку індывідуалізацыі. Пры гэтым для камбінаваных таварных знакаў, якія з'яўляюцца спалучэннем фігур і колераў, такое даказанне не патрабуецца. Напрыклад, не з'яўляецца колеравым таварным знакам, а ахоўвае канкрэтную сукупнасць фігур розных колераў таварны знак № 648235 на імя АТ «Астанкінскі мясаперапрацоўчы камбінат» [5].

Кітай з'яўляецца адной з тых дзяржаў, якія, прыняўшы Ніцкую класіфікацыю⁸ за аснову, распрацавалі ўласную дадатковую сістэму падкласіфікацыі (Similar Group), што ілюструецца, напрыклад, таварным знакам 30342933, дзе асноўны клас 43 дэталізаваны праз падкласы 4301–4306.

Значнай змай у працэдурным падыходзе стала ўвядзенне ў 2014 годзе магчымасці мультыкласавай падачы заявак, якое скасавала ранейшую практыку неабходнасці падачы на рэгістрацыю асобных заявак на таварныя знакі для кожнага класа МКТП. Гэтая рэформа істотна аптымізавала працэс рэгістрацыі, скараціўшы часовыя і фінансавыя выдаткі заяўнікаў.

Этыка і законнасць суправаджэння працэдур рэгістрацыі таварных знакаў

У кітайскім заканадаўстве асабліва роля ўдзяляецца прадухіленню канфлікатаў інтарэсаў у адміністрацыйных працэдурах. Так, прадугледжваецца абавязковы адвод службовых асоб пры наяўнасці сваяцкіх сувязяў з удзельнікамі працэсу, іншых адносін, якія ставяць пад сумненне бесстароннасць, адсутнасць асабістай зацікаўленасці ў выніку справы. Службовыя асобы маюць права заяўляць самаадвод, або такая ініцыяцыя можа адбывацца па заяве

⁸ Ніцкае пагадненне аб Міжнароднай класіфікацыі тавараў і паслуг для рэгістрацыі знакаў ад 15 чэрвеня 1957 г., перагледжанае ў Стакгольме 14 ліпеня 1967 г. і ў Жэневе 13 мая 1977 г. Для Расійскай Федэрацыі пагадненне набыло моц 26 ліпеня 1971 г. Апублікавана ў Зборніку дзеючых дагавораў, пагадненняў і канвенцый, заключаных з замежнымі дзяржавамі, М., 1989 г., выд. XLIII, с. 91.

любога зацікаўленага боку. Прынцып добрасумленнасці распаўсюджваецца на ўсіх удзельнікаў сістэмы: праваўладальнікаў, прафесійных прадстаўнікоў, службовых асоб, іншых суб'ектаў праваадносін. У адрозненні ад расійскай практыкі, кітайскае заканадаўства аб таварных знаках змяшчае ў гэтай сувязі спецыяльныя нормы аб адказнасці.

1. Для патэнтных павераных:

- забарона на прадстаўніцтва канфліктуючых бакоў;
- санкцыі за нядобрасумленныя практыкі, фальсіфікацыю дакументаў, навязванне паслуг;

Магчымыя абмежаванні:

- часовае (ад шасці месяцаў);
- пастаяннае пазбаўленне права прадстаўляць інтарэсы.

2. Для службовых асоб:

- патрабаванні прафесіянальнай этыкі;
- забарона на сумяшчэнне з камерцыйнай дзейнасцю.

У кітайскім заканадаўстве асаблівая роля ўдзяляецца прадухіленню канфліктаў інтарэсаў у адміністрацыйных працэдурах. Так, прадугледжваецца абавязковы адвод службовых асоб пры наяўнасці сваяцкіх сувязяў з удзельнікамі працэсу, іншых адносін, якія ставяць пад сумненне бесстароннасць, адсутнасць асабістай зацікаўленасці ў выніку справы.

Кітайскае заканадаўства змяшчае ўнікальныя прэвентыўныя механізмы, накіраваныя на мінімізацыю злоўжыванняў у сферы таварных знакаў. У прыватнасці, арт. 19 Закона КНР устанаўлівае прынцыпова важнае абмежаванне для прафесійных прадстаўнікоў: патэнтныя бюро пазбаўлены права рэгістраваць таварныя знакі на ўласнае імя, за выключэннем выпадкаў, калі такая рэгістрацыя тычыцца выключна юрыдычных паслуг (падклас 4506 МКТП). Гэтая норма мае дзве асноўныя мэты:

1. Працідзяе патэнтнаму тролінгу, паколькі выключае магчымасць папярэдняй рэгістрацыі абазначэнняў патэнцыйных кліентаў.
2. Недапушчэнне канфлікту інтарэсаў і злоўжыванняў службовым становішчам.

Тэрміны ў кітайскай прававой сістэме рэгістрацыі таварных знакаў

У адпаведнасці з агульнапрынятымі нормамаі, прыярытэт таварнага знака вызначаецца па даце падачы заяўкі, за выключэннем асаблівых выпадкаў канвенцыйнага і

Інстытут падліку працэсуальных тэрмінаў у адміністрацыйных працэдурах рэгістрацыі таварных знакаў дэманструе прынцыповыя адрозненні ў прававых сістэмах Кітая і Расіі. Кітайскае заканадаўства ўстанаўлівае дыферэнцыраваны падыход да вызначэння моманту прадастаўлення дакументаў.

выставачнага прыярытэтаў, прадугледжаных арт. 4 і 11 Парыжскай канвенцыі⁹.

У Расіі фармулёўка «афіцыйныя або афіцыйна прызнаныя» выставы (арт. 1495 ГК РФ) трактуецца ў кантэксце Парыжскай канвенцыі 1928 года «Аб міжнародных выставах»¹⁰. Кітайскае заканадаўства разумее пад міжнароднымі выставамі тыя, што арганізаваны або прызнаны ўрадам Кітая (арт. 26 Закона КНР «Аб таварных знаках»).

Інстытут падліку працэсуальных тэрмінаў у адміністрацыйных працэдурах рэгістрацыі таварных знакаў дэманструе прынцыповыя адрозненні ў прававых сістэмах Кітая і Расіі. Кітайскае заканадаўства ўстанаўлівае дыферэнцыраваны падыход да вызначэння моманту прадастаўлення дакументаў: пры асабістым уручэнні – дата фактычнай перадачы, пры паштовым адпраўленні – дата, зафіксаваная паштовым штэмпелем. Расійская прававая мадэль, наадварот, базіруецца на прынцыпе рэальнага паступлення дакументаў у Распатэнт.

Не менш істотныя адрозненні назіраюцца ў механізмах падлічвання тэрмінаў уручэння дакументаў заяўнікам. Кітайская практыка спалучае:

- фактычны падыход (пры асабістым уручэнні ці ўстаноўленай даце паштовага атрымання);
- прэзюмпцыю атрымання (15-дзённы тэрмін для паштовых і электронных адпраўленняў).

У расійскай сістэме дзейнічае прынцып, пры якім момантам уручэння лічыцца дата напраўлення карэспандэнцыі. Варта адзначыць, што пры рэфармаванні ГК РФ у 2014 годзе тэрміны разгляду заявак былі павялічаны з улікам сярэдняга часу паштовай дастаўкі (арт. 1496, 1497 ГК РФ).

⁹ Канвенцыя па ахове прамысловай уласнасці (далей – Парыжская канвенцыя) ад 20 сакавіка 1883 г., ратыфікаваная Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 19 верасня 1968 г. № 3104-VII «Аб ратыфікацыі Стаггольмскага акта Парыжскай канвенцыі па ахове прамысловай уласнасці і Канвенцыі, якая засноўвае Сусветную арганізацыю інтэлектуальнай уласнасці» (Ведамасці Вярхоўнага Савета СССР, 1968, № 40, арт. 363).

¹⁰ Канвенцыя аб міжнародных выставах. Заключана ў Парыжы 22.11.1928. Збор законаў і распараджэнняў Рабоча-Сялянскага Урада СССР. Раздзел другі. 27 чэрвеня 1936 г. № 16. Арт. 139.

Кітайскае заканадаўства прадугледжвае дэталёна рэгламентаваны механізм вырашэння сітуацый, калі некалькі заяўнікаў адначасова падаюць на рэгістрацыю тоесных ці падобных абазначэнні для аднародных тавараў.

Кітайскае заканадаўства прадугледжвае дэталёна рэгламентаваны механізм вырашэння сітуацый, калі некалькі заяўнікаў адначасова падаюць на рэгістрацыю тоесных ці падобных абазначэнні для аднародных тавараў. У такіх выпадках Упраўленне па таварных знаках КНР ініцыюе спецыяльную працэдуру, якая патрабуе ад заяўнікаў у 30-дзённы тэрмін прывесці доказы прыярытэтнага выкарыстання спрэчнага абазначэння ў камерцыйным абароце. Пры немагчымасці ўстанавіць часавы прыярытэт выкарыстання ці пры адсутнасці такога выкарыстання заканадавец прадугледжвае альтэрнатыўныя механізмы вырашэння калізій: ад заключэння дабравольнага пагаднення між заяўнікамі да правядзення жараб'ёўкі. Такі падыход дэманструе імкненне кітайскага заканадаўства да максімальна ўзважанага вырашэння спорных сітуацый пры захаванні прынцыпу немагчымасці суіснавання некалькіх выключных правоў на адно абазначэнне пры адсутнасці звестак пра першыноўнасць падачы на рэгістрацыю адпаведных заявак.

Расійская прававая сістэма, захоўваючы агульны прынцып выключнасці права на таварны знак (арт. 1477 ГК РФ), адрозніваецца істотна менш прапрацаваным механізмам вырашэння падобных калізій. У выпадку падачы тоесных заявак у адзін дзень расійскае заканадаўства дае заяўнікам магчымасць самастойна вызначыць, хто атрымае права на рэгістрацыю. Пры гэтым якое б то не было рэгуляванне для вырашэння сітуацый, калі абазначэнні не тоесныя, але падобныя да ступені змешвання, а тавары не ідэнтычныя, але аднародныя, не прадугледжана заканадаўствам.

Адметнай рысай кітайскай сістэмы выступае строга лімітаваная магчымасць карэктыроўкі заявачных матэрыялаў. Пры выяўленні неадпаведнасцяў заяўніку даецца магчымасць адзін раз унесці папраўкі ў 30-дзённы тэрмін, тады як расійскае заканадаўства (арт. 1497 ГК РФ) прадугледжвае неабмежаваную колькасць запытаў на ўдакладненне, што стварае патэнцыйную рызыку злоўжывання працэсуальнымі правамі.

Прынцыповае значэнне мае этап публікацыі заяўкі з далейшым трохмесячным перыядам для падачы прэрэчанняў. Гэты інстытут істотна адрозніваецца ад расійскай мадэлі «мяккай апазіцыі» (арт. 1493 ГК РФ), дзе:

- адсутнічаюць часовыя абмежаванні для падачы прэрэчанняў;

- не патрабуецца пацвярджэнне зацікаўленасці асобы;
- не прадугледжаны працэсуальныя пошліны;
- дапускаецца спасылка на любы падставы для адмовы (як абсалютныя, так і адносныя).
- Кітайская працэдура аспрэчвання характарызуецца фармалізаванымі патрабаваннямі, якія ўключаюць:
  1. Абавязковую падачу двух экзэмпляраў прэрэчання.
  2. Дакументальнае пацвярджэнне:
    - асобы апанента,
    - наяўнасці больш ранніх правоў ці законнага інтарэсу (у вызначаных выпадках).
  3. Докладнае абгрунтаванне патрабаванняў з пры-

Адметнай рысай кітайскай сістэмы выступае строга лімітаваная магчымасць карэктыроўкі заявачных матэрыялаў. Пры выяўленні неадпаведнасцяў заяўніку даецца магчымасць адзін раз унесці папраўкі ў 30-дзённы тэрмін.

кладаннем доказнай базы.

У кітайскім заканадаўстве (арт. 59 Закона КНР) замацаваны ўнікальны прававы механізм, аналагічны інстытуту папярэдняга карыстання ў патэнтным праве. Гэтае палажэнне прадугледжвае, што пры рэгістрацыі таварнага знака, тоеснага ці падобнага да ступені змешвання з абазначэннем, якое раней выкарыстоўвалася іншым суб'ектам прадпрымальніцкай дзейнасці, праваўладальнік не можа перашкодзіць такому выкарыстанню ў першапачатковых межах. Гэты прававы феномен, з аднаго боку, супярэчыць прынцыпу first-to-file, а з іншага – службыць процівагай патэнцыйным злоўжыванням ва ўмовах адсутнасці абавязковай рэгістрацыі таварных знакаў.

Расійская прававая сістэма, у адрозненні ад кітайскай, паслядоўна адмаўляе магчымасць прымянення інстытута папярэдняга карыстання да таварных знакаў, абмяжоўваючы яго дзейнасць сферай патэнтнага права (арт. 1361 ГК РФ). Выключэнне таварных знакаў са сферы дзейнасці гэтага інстытута абумоўлена іх прынцыповай

Асаблівай увагі заслугоўвае палажэнне арт. 50 Закона КНР, якое стварае дадатковы абаронны механізм: на працягу года пасля заканчэння тэрміну прававой аховы ведамства адмаўляе ў рэгістрацыі падобных абазначэнняў.

функцыянальнай спецыфікай. Індывідуалізуючая прырода таварных знакаў робіць немагчымым іх паралельнае выкарыстанне рознымі суб'ектамі без стварэння змешвання на рынку, што прадвызначае неабходнасць безумоўнага прыярытэту зарэгістраваных правоў.

Кітайскае заканадаўства ўстанаўлівае дзесяцігадовы тэрмін дзеяння рэгістрацыі таварнага знака, пры гэтым прынятае значэнне мае момант пачатку яго падліку. У адрозненні ад расійскай сістэмы, дзе тэрмін аховы падлічваецца з даты падачы заяўкі (арт. 1491 ГК РФ), кітайскае права (арт. 39 Закона КНР) звязвае пачатак тэрміна з датай канчатковай рэгістрацыі.

Асаблівай увагі заслугоўвае палажэнне арт. 50 Закона КНР, якое стварае дадатковы абаронны механізм: на працягу года пасля заканчэння тэрміну прававой аховы ведамства адмаўляе ў рэгістрацыі падобных абазначэнняў. Падобны інстытут «ахаладжэння» спажывецкага вопыту таксама нацэлены на недапушчэнне змешвання абазначэнняў і тавараў на рынку і сустракаецца ў мностве заканадаўстваў аб таварных знаках (напрыклад, Арменія, Азербайджан і іншых).

Высновы

Кітайская сістэма рэгістрацыі таварных знакаў з'яўляецца сінтэзам міжнародных стандартаў і нацыянальнай прававой традыцыі, дзе ў прыярытэце заканадаўца – абарона спажывцоў, барацьба з нядобрасумленымі практыкамі і недапушчэнне злоўжыванняў.

Найбольш значымі элементамі кітайскай прававой мадэлі арганізацыі прававой аховы ў якасці таварных знакаў абазначэнням з'яўляюцца:

- прыярытэт публічна-прававых мэт (гарантыя якасці тавараў, абарона спажывцоў) над выключнымі правамі праваўладальнікаў;
- патрабаванні да добрасумлення пры рэгістрацыі, уключаючы стрыманне «серыйных заявак» без рэальнага намеру выкарыстання;
- спецыфічныя абмежавальныя механізмы, такія як забарона на рэгістрацыю абстрактных колеравых абазначэнняў і ўвядзенне «перыяду для ахаладжвання»;
- дэталізаваная працэсуальная рэгламентацыя вызначэння прыярытэту пры супадзенні дат на імя розных асоб;
- унікальныя прэвентыўныя нормы, накіраваныя на мінімізацыю канфліктаў інтарэсаў (напрыклад, забарона патэнтным бюро рэгістраваць знакі на ўласнае імя).

Кітайскі вопыт дэманструе эфектыўнасць дзяржаўна арыентаванага падыходу, дзе рэгуляванне таварных знакаў служыць не толькі інтарэсам бізнесу, але і стратэгічным задачам абароны рынку ад кантрафакту і нядобрасумленнай канкурэнцыі. Асобныя элементы гэтай сістэмы, напрыклад, такія як процідзеянне патэнтным троям, могуць быць адаптаваны ў іншых юрысдыкцыях, уключаючы Расію, для павышэння збалансаванасці прававога рэгулявання.

Кітайскі вопыт дэманструе эфектыўнасць дзяржаўна арыентаванага падыходу, дзе рэгуляванне таварных знакаў служыць не толькі інтарэсам бізнесу, але і стратэгічным задачам абароны рынку ад кантрафакту і нядобрасумленнай канкурэнцыі.

Перспектыўным напрамкам далейшых даследаванняў магло б стаць параўнальнае вывучэнне вынікаў прымянення кітайскай прававой мадэлі, у прыватнасці, яе ўплыву на дынаміку распаўсюджвання кантрафакту і ўзровень даверу спажывцоў да зарэгістраваных таварных знакаў.

Спіс літаратуры

1. Буробина, Е. В. Некоторые аспекты гражданско-правовой защиты прав на средства индивидуализации по законодательству Китая / Е. В. Буробина // Журнал Суда по интеллектуальным правам. – 2014. – № 3. – С. 42–47.
2. Терещенко, О. И. Товарные знаки в Китае: монография / О. И. Терещенко. – М.: ФГБОУ ВО РГАИС, 2024. – 92 с.
3. Сунь, Тяньшу. Сунь Тяньшу о нововведениях в обязательной маркировке товаров в 2025 году / Сунь Тяньшу // РБК: сайт. URL: <https://companies.rbc.ru/news/j76l245oSm/sun-tyanshu-o-novovvedeniyah-v-obyazatelnoy-markirovke-tovarov-v-2025-godu/> (дата обращения: 01.04.2025).
4. 中华人民共和国专利法、中华人民共和国商标法: 实用问题版: 升级增订2版/法律出版社大众出版编委会编. –3版. –北京: 法律出版社; 2018 (Патентное право Китайской Народной Республики, Закон о товарных знаках Китайской Народной Республики: Издание «Практические вопросы». – Пекин: Юридическое издательство, 2018).
5. Терещенко, О. И. Особенности регистрации товарных знаков в Китайской Народной Республике / О. И. Терещенко // Копирайт (Вестник Академии интеллектуальной собственности). – 2024. – № 3. – С. 5–16.

Інфармацыя пра аўтара

Вольга Іванаўна Цярэшчанка, кандыдат юрыдычных навук, прарэктар па развіцці і стратэгічных камунікацыях ФБУ ВА «Расійская дзяржаўная акадэмія інтэлектуальнай уласнасці» (Масква, вул. Міклуха-Макляя, 55а); ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7900-7894>; SPIN-код: 8913–8317; tereshchenko.o.i@rgiis

References

1. Burobina, E. V. (2014), «Some aspects of civil protection of the rights of the means of individualization of Chinese

- law», Journal of the Intellectual Property Rights Court, no 3, pp. 42–47.
2. Tereshchenko, O. I. (2024), «Tovarnye znaki v Kitae»: monografiya «Trademarks in China: a monograph», Russian state academia of intellectual property, Moscow, Russia.
  3. Sun, Tjanshu (2025), «Sun Tianshu on innovations in mandatory labeling of goods in 2025», available at <https://companies.rbc.ru/news/j76l245oSm/sun-tyan-shu-o-novovvedeniyah-v-obyazatelnoj-markirovke-tovar-ov-v-2025-godu/> (Accessed 1 April 2025).
  4. Patent Law of the People's Republic of China, Trademark Law of the People's Republic of China: Practical Issues Edition (2018), Law Publishing House, Beijing, China.
  5. Tereshchenko, O. I. (2024), «Peculiarities of trademark registration in the People's Republic of China», Copyright

(Bulletin of the Academy of Intellectual Property), no 3, pp. 5–6.

Information about the author

Olga I. Tereshchenko, Cand. Sci. (Law), Vice Rector for Development and Strategic Communications of Russian State Academy of Intellectual Property (Moscow, Miklukho-Maklaya str., 55a); ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7900-7894>; SPIN-code: 8913–8317; tereshchenko.o.i@rgiis

Аўтар заяўляе аб адсутнасці канфлікту інтарэсаў
The author declares no conflict of interests.

Паступіў у рэдакцыю 25.04.2025

Дапрацаваны пасля рэцэнзавання 29.05.2025

Прыняты да публікацыі 30.05.2025

Навуковы артыкул

Original article

УДК: 347.772.3

EDN <https://elibrary.ru/tbqilk>

Некаторыя пытанні аховы таварных знакаў і незарэгістраваных абазначэнняў, якія набылі шырокую вядомасць у Кітаю

Вольга Сяргееўна Касценка

Федэральны інстытут прамысловай уласнасці

kostalya@yandex.ru

Анатацыя: заканадаўства Кітая ўдасканальваецца, каб адпавядаць сучасным патрэбнасцям грамадства ў абароне інтэлектуальнай уласнасці. У тэорыі права Кітая разглядаецца пытанне не толькі пра ахову таварных знакаў, але і ахову тых абазначэнняў, якія набылі шырокую вядомасць у выніку свайго выкарыстання. Пры гэтым канкурэнцыя такіх абазначэнняў з таварнымі знакамі можа прывесці да дысбалансу ў абароне правоў. Актуальнасць і навізна абумоўлены тым, што вывучэнне практыкі прымянення тых ці іншых мер у галіне абароны правоў, у тым ліку ў заканадаўстве і праве іншых краін, дазволіць выявіць іх асаблівасці. У рабоце выкарыстоўваліся такія метады даследавання, як пошук, аналіз, сістэматызацыя і параўнальнае правазнаўства па тэме, якая даследуецца. Тэарэтычная і практычная значнасць вызначаюцца актуальнасцю і вывадамі аб неабходнасці ўдасканальвання рэгулявання адносін, якія складваюцца ў галіне абароны правоў на таварныя знакі. Вынікам працы сталі вывады аб эфектыўнасці прававых мер, накіраваных на абарону правоў на таварныя знакі і на незарэгістраваныя абазначэнні, якія набылі шырокую вядомасць у Кітаю. Разнастайнасць судовых рашэнняў, якія прымаюцца па падобных катэгорыях спраў, недастатковае законнае рэгуляванне выкарыстання абазначэнняў, якія сталі агульнавядомымі, канфлікт інтарэсаў, які ўзнікае з праваўладальнікамі таварных знакаў, прыводзяць да некаторай прававой нявызначанасці. Законам Кітая аб таварных знаках прадугледжваецца магчымасць прадастаўлення судовай абароны парушанага права на незарэгістраванае абазначэнне, якое стала агульнавядомым. Увядзенне судовага нагляду дазваляе забяспечыць узаемасувязь паміж дзяржаўнай сістэмай і грамадствам. Працэдура кантролю за выкарыстаннем таварных знакаў стымулюе і забяспечвае добрасумленнае выкананне абавязальстваў. Судовы кантроль садзейнічае ўстараненню прававой нявызначанасці. Пры гэтым узнікае неабходнасць і ў размежаванні паняццяў, спосабаў аховы таварнага знака і абазначэння, якое стала агульнавядомым, таму што да гэтага часу існуюць спорныя пытанні тэорыі і практыкі абароны правоў.

Ключавыя словы: абазначэнні, якія набылі шырокую вядомасць, таварныя знакі, агульнавядомыя таварныя знакі, недобрасумленая канкурэнцыя, распазнавальная здольнасць.

Для цытавання: Касценка В. С. Некаторыя пытанні аховы таварных знакаў і незарэгістраваных абазначэнняў, якія набылі шырокую вядомасць у Кітаю // Веснік ФІПУ. 2025. Т. 4, № 2 (12). С. 120–126.

Some issues of trademark protection and unregistered designations that have become widely known in China

Olga S. Kostenko,

Federal Institute of Industrial Property

kostalya@yandex.ru

Abstract: China's legislation is being improved to meet modern needs of society in protection of intellectual property. The theory of Chinese law considers not only the protection of trademarks, but also the protection of those designations that have become widely known as a result of their use. At the same time, the competition of such designations with trademarks can lead to an imbalance in the protection of rights. The relevance and novelty are due to the fact that studying the practice of applying certain measures in the field of human rights protection, including in legislation and the law of other countries, will reveal their features. The work used such research methods as search, analysis, systematization, and comparative jurisprudence on the topic under study. The theoretical and practical significance is determined by the relevance and conclusions about the need to improve the regulation of relations in the field of trademark rights protection. The work resulted in conclusions about the effectiveness of legal measures aimed at protecting trademark rights and unregistered designations that have become widely known in China. The variety of court decisions made in similar categories of cases, insufficient legal regulation of the use of well-known designations, and conflicts of interest with trademark holders lead to some legal uncertainty. China's Trademark Law provides for the possibility of providing judicial protection for a violated right to an unregistered, well-known designation. The introduction of judicial supervision makes it possible to ensure the relationship between the state system and society. The trademark control procedure encourages and ensures the faithful fulfillment of obligations. Judicial control helps to eliminate legal uncertainty. At the same time, there is a need to distinguish between the concepts, methods of trademark protection and the designation that has become well-known, since there are still controversial issues of theory and practice of rights protection.

Keywords: well-known designations, trademarks, well-known trademarks, unfair competition, distinguishing ability.

For citation: Kostenko O. S. Some issues of trademark protection and unregistered designations that have become widely known in China // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 120–126 (In Russ.).

З развіццём рыначнай эканомікі ўзрастае і каштоўнасць таварных знакаў, якія становяцца часткай стратэгіі арганізацыі па павышэнні канкурэнтнай перавагі. У сувязі з гэтым робіцца актуальным і пытанне аб абароне правоў на таварны знак.

У тэорыі права Кітайскай Народнай Рэспублікі раздзяліліся думкі адносна традыцыйнай тэорыі грамадзянскага права і сучаснай тэорыі інтэлектуальнай уласнасці адносна права на таварны знак. Гэта прыводзіць да ўзнікнення складанасцяў у абароне правоў на таварныя знакі, напрыклад, такіх як недастатковая абарона незарэгістраваных у якасці таварных знакаў абазначэнняў.

Існуюць розныя спосабы абароны правоў на таварныя знакі, стандарты судовых рашэнняў аб парушэнні правоў у заканадаўстве аб таварных знаках і заканадаўстве аб барацьбе з нядобрасумленнай канкурэнцыяй. Закон Кітая аб таварных знаках¹ змяшчае адпаведныя палажэнні аб сістэме абароны пры парушэнні правоў на таварныя знакі, аднак праблемы складанасці абароны ўзніклі ў судовай практыцы.

У прыватнасці, судовая практыка абароны пры парушэнні правоў на таварныя знакі ў Кітаю характарызуецца існаваннем розных судовых рашэнняў, прымяненнем розных правіл па падобных справах і недастатковасцю прававой базы пры абароне правоў на таварныя знакі². У мэтах фарміравання аднастайнай судовай практыкі

З развіццём рыначнай эканомікі ўзрастае і каштоўнасць таварных знакаў, якія становяцца часткай стратэгіі арганізацыі па павышэнні канкурэнтнай перавагі. У сувязі з гэтым становіцца актуальным і пытанне аб абароне правоў на таварны знак.

існуе неабходнасць удасканалвання сістэмы абароны правоў.

Асноўнай мэтай абароны правоў як цэнаснай катэгорыі з'яўляецца забеспячэнне сумленнай канкурэнцыі, прытрымліванне балансу інтарэсаў бакоў, у тым ліку і грамадскіх інтарэсаў. Сістэма абароны правоў на таварныя знакі ва ўмовах свабоднай і сумленнай канкурэнцыі неабходна таксама для прадухілення выкарыстання праваўладальнікам свайго таварнага знака з мэтай абмежавання правоў іншых асоб.

Разам з тым заканадаўства аб барацьбе з нядобрасумленнай канкурэнцыяй не ў поўнай меры забяспечвае ахову абазначэнняў, незарэгістраваных у якасці таварных знакаў.

Для таго каб канкрэтызаваць падыходы да абароны правоў адносна таварных знакаў і незарэгістраваных у якасці таварных знакаў абазначэнняў, Вярхоўны народны суд КНР зацвердзіў спецыяльны акт – «Растлумачэнні па некаторых пытаннях, якія тычацца прымянення Закона Кітайскай Народнай Рэспублікі „Аб барацьбе

¹ Trademark Law of the People's Republic of China, WIPO Lex // Сусветная арганізацыя інтэлектуальнай уласнасці (CAIU): сайт. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/19559> (дата звароту: 15.04.2025).

² Zhao, Y. (2021). Research on the Protection System of Trademark Infringement [Doctoral dissertation]; Wang, Q. (2021). Intellectual Property Law Course (7th ed.). Beijing: Renmin University Press. Xiangtan University. DOI: 10.27426/d.cnki.gxtd.2021.

У тэорыі права існуюць разыходжанні адносна неабходнасці аховы яшчэ не зарэгістраваных у якасці таварных знакаў абазначэнняў.

з нядобрасумленнай канкурэнцыяй»³. У гэтым акце адлюстроўваюцца палажэнні адносна таго, што такія абазначэнні таксама маюць пэўную ступень пазнавальнасці і выконваюць функцыю індывідуалізацыі, ідэнтыфікацыі.

Разам з тым у Законе Кітая аб таварных знаках замацаваны палажэнні аб не зарэгістраваных у якасці таварных знакаў абазначэннях, якія сталі агульнавядомымі. У тэорыі права існуюць разыходжанні адносна неабходнасці аховы яшчэ не зарэгістраваных у якасці таварных знакаў абазначэнняў. Таварны знак нясе ў сабе не толькі функцыю індывідуалізацыі, ідэнтыфікацыі тавараў, вытворцы паслуг, асобы, якая аказвае паслугі, але і адлюстроўвае іх дзелавую рэпутацыю [1]. Пры гэтым расшырэнне галіны абароны дзелавой рэпутацыі мяняе характар абароны правоў і на таварныя знакі [2]. Многія аўтары ў Кітаю прытрымліваюцца пункта гледжання, што абарона правоў на такія абазначэнні павінна быць раўназначнай абароне правоў на таварныя знакі. Гэты пры тым, што яны выконваюць асноўную функцыю індывідуалізацыі, ідэнтыфікацыі тавараў, паслуг. Такім чынам, узнікае пытанне аб вызначэнні адрозненняў паміж імі.

Судамі таксама вызначаецца, што абазначэнні, якія маюць пэўны ўзровень вядомасці, падлягаюць ахове нараўне з ужо зарэгістраванымі таварнымі знакамі, паколькі асноўную функцыю – індывідуалізаваць, ідэнтыфікаваць тавары і паслугі вытворцаў і асоб, якія аказваюць паслугі, – яны выконваюць. У гэтым выпадку аўтарамі прапануваецца выкарыстоўваць паняцце «камерцыйны лагатып» для такіх абазначэнняў [3] з мэтай індывідуалізацыі тых жа аб'ектаў, што і таварныя знакі.

Адначасова ўзнікае пытанне, якое тычыцца канкурэнцыі такіх абазначэнняў з ужо зарэгістраванымі таварнымі знакамі, у сувязі з немагчымасцю прымяняць аналагічныя спосабы абароны правоў на іх. Гэта можа выклікаць блытаніну і прывесці да дысбалансу ў адносінах абароны правоў з ужо зарэгістраванымі абазначэннямі, так як выключнае права на таварныя знакі ўзнікае толькі шляхам рэгістрацыі. Такім чынам, у кітайскім заканадаўстве, на думку аўтараў, назіраецца дысбаланс паміж мерамі абароны, названымі ў Законе

Кітая аб таварных знаках і Нацыянальным законе аб барацьбе з нядобрасумленнай канкурэнцыяй⁴.

Вызначаючы ступень вядомасці не зарэгістраваных у якасці таварных знакаў абазначэнняў, якія ўжо маюць дастатковы ўзровень распазнавальнай здольнасці, неабходна ўлічваць, што сувязь паміж прадуктам, паслугай і назвай тым цясней, чым далей значэнне ад рэальнага віду, функцый прадукту, паслугі. Прафесар Ван Цянь прапанаваў паняцце «адпаведнай дасведчанасці грамадскасці» [4] для вызначэння значнасці такога абазначэння. Такім чынам, від тавараў, паслуг зазнае змены разам з самім абазначэннем. З прычыны чаго так званы «фіктыўны таварны знак» атрымлівае большую ўвагу і большы ўзровень пазнавальнасці за кошт эфекту адрозненняў (арт. 7 Палажэнняў Вярхоўнага народнага суда аб некаторых пытаннях, якія тычацца разгляду адміністрацыйных спраў аб выдачы дазволаў на таварныя знакі і пацвярджэнні правоў)⁵.

У Законе Кітая аб таварных знаках згадваюцца такія паняцці, як «набыццё распазнавальнай здольнасці», «абарона агульнавядомага таварнага знака», у мэтах размежавання таварнага знака і абазначэння, якое стала вядомым, але не было зарэгістравана. Разам з тым гэты закон не змяшчае прамых палажэнняў аб абароне незарэгістраваных абазначэнняў [5]. Неэфектыўнасць абароны такіх абазначэнняў звязана з адсутнасцю адпаведных палажэнняў у арт. 11 закона, што разглядаецца, якія б прадугледжвалі таварныя знакі, што набылі распазнавальную здольнасць.

Паняцце «распазнавальная здольнасць» адлюстроўваецца ў п. 2 арт. 11 Закона Кітая аб таварных знаках як «набытая распазнавальная здольнасць», а ў арт. 9 гэтага закона – як «уласцівая распазнавальная здольнасць». З пункту гледжання тэорыі гэтыя віды распазнавальнай здольнасці маюць адзін і той жа сэнс. Абазначэнне або першапачаткова мае распазнавальную здольнасць, або набывае яе [6]. На самой справе паняцце, названае ў арт. 11 Закона Кітая аб таварных знаках, якое датычыцца абазначэнняў, што сталі вядомымі, напрамую звязана з функцыяй таварнага знака: калі знак набывае распазнавальную здольнасць, ён становіцца здатны даваць спажывцам магчымасць ідэнтыфікаваць тавар (паслугі), індывідуалізаваць пры дапамозе яго выкарыстання, чаго не маюць абазначэнні першапачаткова з распазнавальнай здольнасцю⁶. Гэтае палажэнне прадугледжвае вядомасць на ўсёй

³ Interpretation of the Supreme People's Court on the Application of Anti-Unfair Competition Law of the People's Republic of China (Interpretation No. 9 of 2022), WIPO Lex // Сусветная арганізацыя інтэлектуальнай уласнасці (CAIY): сайт. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/22203> (дата звароту: 15.04.2025).

⁴ Law of the People's Republic of China Against Unfair Competition (as revised at the 30th Meeting of the Standing Committee of the 12th National People's Congress on November 4, 2017), WIPO Lex // Сусветная арганізацыя інтэлектуальнай уласнасці (CAIY): сайт. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/18705> (дата звароту: 20.04.2025).

⁵ Interpretation of the Supreme People's Court on the Application of Laws in the Trial of Civil Disputes Regarding Well-known Trademarks, Кітай, WIPO Lex// Сусветная арганізацыя інтэлектуальнай уласнасці (CAIY): сайт. URL: <https://www.wipo.int/wipolex>

⁶ 全国人大常委会法制工作委员会. 中华人民共和国商标法释义 [M]. 北京: 法律出版社, 2013:30. Камісія па заканадаўчых пытаннях Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў (2013), Пекін: Юрыдычнае выдавецтва, С. 30.

території країни, тади як палажэнне, прадугледжае арт. 9 Закона Кітая аб таварных знаках, вызначае распазнавальную здольнасць толькі ў пэўных рамках.

Вярхоўны суд КНР зазначае, што інтэнсіўнасць абароны правоў на таварны знак павінна быць адаптавана ў адпаведнасці з яго значнасцю, папулярнасцю, пазнавальнасцю⁷. Такім чынам, разглядаючы пытанне агульнавядомасці незарэгістраванага абазначэння, неабходна таксама вызначаць ахоп патэнцыйных удзельнікаў рынку і геаграфію распаўсюджвання.

У Законе Кітая аб таварных знаках таксама не было ўлічана палажэнне адносна камерцыйных абазначэнняў. У гэтай сувязі некаторыя вучоныя тлумачаць, што мэта сістэмы рэгістрацыі таварных знакаў – зафіксаваць і абазначыць аб'ект, змест і межы правоў на таварны знак з мэтай вырашэння праблемы супярэчлівасці дзелавой рэпутацыі як такой. І вызначэнне патрабаванняў аб вядомасці абазначэння ў пэўных межах можа прывесці да супярэчлівых вынікаў [7].

Вярхоўны суд КНР зазначае, што інтэнсіўнасць абароны правоў на таварны знак павінна быць адаптавана ў адпаведнасці з яго значнасцю, папулярнасцю, пазнавальнасцю.

Калі казаць пра аб'ект правоў, варта адзначыць, што з часам адбыліся пэўныя змены. Калі раней пад аб'ектам права на таварны знак разумелася зарэгістраванае ў якасці таварнага знака абазначэнне [8], то цяпер аб'ектам права выступае дзелавая рэпутацыя, якую такое абазначэнне нясе. Гэтае змяненне было неабходным для таго, каб забяспечыць ахову яшчэ не зарэгістраваных у якасці таварных знакаў абазначэнняў, хаця гэта і пашырыла паняцце таварнага знака [9].

У арт. 18 Праекта паправак да Закона Кітайскай Народнай Рэспублікі «Аб таварных знаках»⁸, апублікаванага ў 2023 годзе, было дададзена палажэнне аб забароне выкарыстання незарэгістраваных абазначэнняў у мэтах аховы агульнавядомых таварных знакаў. Замест палажэння артыкула 6bis (1) Парыжскай канвенцыі⁹ Закон Кітая аб таварных знаках уводзіць іншы спосаб

У выпадку калі знак, які мае адпаведны ўзровень вядомасці, падлягае капіраванню, імітацыі, суд можа даць абарону ад парушэння правоў на незарэгістраваны агульнавядомы знак у адпаведнасці з арт. 13 Закона Кітая аб таварных знаках.

абароны: у выпадку калі знак, які мае адпаведны ўзровень вядомасці, падлягае капіраванню, імітацыі, суд можа даць абарону ад парушэння правоў на незарэгістраваны агульнавядомы знак у адпаведнасці з арт. 13 Закона Кітая аб таварных знаках. Такое тлумачэнне разглядаецца як кіруючы прынцып у судовай абароне незарэгістраваных агульнавядомых таварных знакаў і падтрымліваецца кітайскімі аўтарамі [10].

У мэтах рэалізацыі палажэнняў аб ахове незарэгістраваных абазначэнняў, якія набылі шырокую вядомасць, п. 1, 2 арт. 9 Судовага тлумачэння агульнавядомых таварных знакаў Вярхоўнага суда 2020 года прадугледжваецца «ускосная абарона» ад змяшэння і размывання як для зарэгістраваных абазначэнняў, так і для незарэгістраваных. Адзінай падставай для адрознення дзвюх катэгорый агульнавядомых абазначэнняў з'яўляюцца палажэнні арт. 13 Закона Кітая аб таварных знаках¹⁰. Пры гэтым урон, прычынены нядобрасумленнай канкурэнцыяй, не будзе адрознівацца ў залежнасці ад рэгістрацыі такіх абазначэнняў, таму што сам прынцып іх абароны заснаваны на агульнавядомасці [11].

Нормы арт. 6 Закона аб нядобрасумленнай канкурэнцыі нацэленыя на барацьбу з кантрафактнай прадукцыяй, зламысным выкарыстаннем чужой рэпутацыі, неспраўднай рэкламай, прычыненнем урону дзелавой рэпутацыі і інш. Тым самым гэтыя нормы прызначаныя дапоўніць палажэнні Закона Кітая аб таварных знаках у адносінах да мер абароны.

Ттакім чынам, палажэнні арт. 13 Закона Кітая аб таварных знаках вызначаюць адрозненні паміж дзвюма катэгорыямі агульнавядомых абазначэнняў у мэтах абароны канкурэнтных пераваг.

Вылучэнне двух спосабаў набыцця распазнавальнай здольнасці шляхам рэгістрацыі абазначэння ў якасці таварнага знака і шляхам набыцця агульнавядомасці выклікала шэраг пытанняў адносна зарэгістраваных таварных знакаў, звязаных з праблемай нядобрасумленнай канкурэнцыі, наакупленнем таварных знакаў.

⁷ 参见最高人民法院(2016)最高法民再216号民事判决书。Hangzhou Aopu Kitchen and Bathroom Technology Co., Ltd. супраць Zhejiang Modern New Energy Co., Ltd., Zhejiang Lingpu Electric Co., Ltd. і Yang Yan. URL: <https://www.iphouse.cn/cases/detail/d7qnz8dkx90eyl0175n6p1452vwo3mrg.html> (дата звароту: 15.04.2025)

⁸ Праект паправак да Закона КНР «Аб таварных знаках»: Паляпшэнне выкарыстання і абароны ІУ // PRC.today: сайт. URL: <https://prc.today/proekt-popravok-k-zakonu-knr-o-tovarnyh-znakah-uluchshenie-ispolzovaniya-i-zashhity-is/> (дата звароту: 15.04.2025).

⁹ Канвенцыя па ахове прамысловай уласнасці (заклучана ў Парыжы 20.03.1883) (рэд. ад 02.10.1979) // ДПС «КансультантПлюс»: сайт. URL: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5111/ (дата звароту: 15.04.2025).

¹⁰ 郎胜. 中华人民共和国商标法释义 [M]. 北京: 法律出版社, 2013:95–96. [Лань Шэн, (2013), Тлумачэнне Закона Кітайскай Народнай Рэспублікі «Аб таварных знаках», Пекін: Юрыдычнае выдавецтва, С. 95–96.]

Невыкарыстанне таварных знакаў можна ахарактарызаваць як негатыўныя паводзіны праваўладальнікаў. Такім чынам узнікае эфект «назапашвання», што перашкаджае рэгістрацыі новых абазначэнняў.

Арт. 32 Закона Кітая аб таварных знаках прадугледжвае, што падача заяўкі на рэгістрацыю таварнага знака не павінна наносіць урон існуючым пераважным правам іншых асоб і прыводзіць да рэгістрацыі таварных знакаў, якія выкарыстоўваліся іншымі асобамі і аказалі пэўнае неналежнае ўздзеянне. У той жа час гэтае палажэнне не падмацавана ўказаннем на спосабы абароны правоў.

Невыкарыстанне таварных знакаў можна ахарактарызаваць як негатыўныя паводзіны праваўладальнікаў. Такім чынам узнікае эфект «назапашвання», што перашкаджае рэгістрацыі новых абазначэнняў. Абазначэнні, якія змяшчаюць кітайскія іерогліфы, як правіла, не ўключаюць рэдкія сімвалы ў адпаведнасці з патрабаваннямі да распазнавальнай здольнасці таварных знакаў. З прычыны гэтага рэсурс для таварных знакаў трохі абмежаваны прымяненнем груп іерогліфаў. Апрача аб'ектыўных прычын невыкарыстання зарэгістраваных абазначэнняў былі выяўлены таксама выпадкі, калі таварныя знакі рэгістраваліся выключна з мэтай абмежавання канкурэнцыі, што таксама наносіць шкоду рыначным адносінам і вытворцам.

Нядобрасумленая канкурэнцыя ў сферы таварных знакаў тычыцца паводзінаў бакоў, якія, пераследуючы свае ўласныя інтарэсы, парушаюць дзелавую этыку ў эканамічнай дзейнасці, ушчамляюць законныя правы і інтарэсы іншых асоб і парушаюць грамадскі парадак, дзейнасць суб'ектаў рынку.

Вытворцы прыбгаюць не толькі да запазычання раней вядомых абазначэнняў, як правіла, гэта вядомыя ва ўсім свеце брэндзі, але і выкарыстоўваюць пэўныя спосабы іх пераўтварэння. Напрыклад, транслітарацыя прадугледжвае перадачу знакаў адной мовы знакамі іншай мовы з захаваннем фанетычнай асновы слова. Да гэтага спосабу звяртаюцца і самі кампаніі, каб палегчыць успрыманне кітайскага спажываўца, напрыклад, Gucci – 古姿 [Gǔzī], Olympus – 奧林巴斯 [Àolínbāsi], Siemens 西门子 [Xīménzǐ].

Іншым спосабам пераўтварэння з'яўляецца калькаванне – калі ў назве брэнда закладзены пэўны сэнс, сімволіка, якая ўвасабляе марку. Так, кампанія Apple зарэгістравала сваё абазначэнне як 苹果 [Píngguǒ], што мае той жа сэнс, але іншае гучанне.

Самым складаным, але пры правільным выкананні самым эфектыўным спосабам перакладу з'яўляецца

адаптацыя. Гэты метада дазваляе адначасова захаваць фанетычнае вымаўленне назвы і данесці да спажываўца яго сэнс. У цяперашні час гэта распаўсюджаны сярод зарубежных кампаній метада, які прадугледжвае данясенне да спажываўца сэнсу і адпаведных прадукцыі асацыяцыі пры захаванні пэўнага падабенства гучання. Такім чынам, BMW ператварыўся з «Баварскіх маторных заводаў» у «Дарагога каня» – 宝马 [Bǎomǎ].

У гэтым выпадку пытанне аб перапрацоўцы замежнага таварнага знака з'яўляецца спрэчным. Ці можа такі знак увесці спажываўца ў зман? Пры гэтым складана вызначыць, ці з'яўляецца гэта ўскосным парушэннем правоў пры прытрымліванні прынцыпа добрасумленнасці [12].

У тэорыі таксама разглядаецца праблема таварных знакаў, якія складаюцца з неахоўных элементаў і якія маюць слабую распазнавальную здольнасць. Да такіх знакаў належаць знакі, якія змяшчаюць, напрыклад, апісальныя элементы, геаграфічныя ўказанні, назвы месцаў паходжання тавараў. У адпаведнасці з прынцыпам прапарцыянальнасці прававой аховы ў Кітаю разглядаецца пытанне аб абмежаванні прававой аховы такіх знакаў у цэлым.

У сувязі з памяншэннем распазнавальнай здольнасці знакаў прапарцыянальна скарачаецца аб'ём абароны правоў для таго, каб у далейшым праваўладальнік не змог перашкаджаць выкарыстанню неахоўных элементаў у сваіх знаках будучымі праваўладальнікамі. У пытаннях аб вызначэнні распазнавальнай здольнасці таксама вялікае значэнне мае вядомасць абазначэння, добрасумленнасць яго выкарыстання (або зламыснасць) [13].

У Кітаю ўвядзенне судовага нагляду стала непазбежным вынікам неабходнасці забеспячэння правоў, устанавлення кантролю адміністрацыйнай улады, мадэрнізацыі сістэмы кіравання. Сістэма судовага кантролю павінна грунтавацца на адзнацы аб'ектыўнасці, быць сістэмна арганізаванай, забяспечваць узаемасувязь паміж дзяржаўнай сістэмай і грамадствам, а таксама сусветным парадкам міжнароднай суполкі. Такім чынам, выдзяляецца некалькі тыпаў абароны, паказаных на малюнку.

Асноўнай сферай прымянення судовага нагляду з'яўляюцца адміністрацыйныя пытанні, якія тычацца ў першую чаргу ўстаранення прававой нявызначанасці ў заканадаўстве аб таварных знаках. Судовыя агляды ў гэтай сферы істотна ўплываюць на фарміраванне падмурку і развіццё працэдуры судовага нагляду за ўзнікненнем і прытрымліваннем правоў на таварныя знакі, сістэмай рэгістрацыі таварных знакаў.

Такім чынам, працэдура кантролю выкарыстання таварных знакаў павінна настойваць на рэжыме рэгістрацыі таварных знакаў праваўладальнікамі і стымуляваць іх сістэматычнае добрасумленнае выкарыстанне, выяўляць зарэгістраваныя таварныя знакі, якія не выкарыстоўваюцца, з мэтай добрасумленнага выканання абавязацельстваў у гэтай сферы.

Малюнак.

Абарона маёмасных (нематэрыяльных) правоў. Складзена аўтарам

Drawing.

Protection of property (immaterial) rights. Compiled by the author

Падводзячы вынікі, можна сказаць, што Кітай змагаецца з кантрафактам і пірацтвам, ствараючы спрыяльнае асяроддзе для эканамічнай дзейнасці. Папраўкі да Закона Кітая аб таварных знаках павысілі эфектыўнасць прававых мер, накіраваных на абарону правоў у дачыненні да рэгіструемых у якасці таварных знакаў абазначэнняў. Пры гэтым застаецца спорным пытанне аб прававым становішчы абазначэнняў, якія сталі агульнавядомымі і якія не былі зарэгістраваны ў якасці таварнага знака.

У мэтах захавання балансу інтарэсаў бакоў і грамадскіх інтарэсаў неабходна не толькі размежаваць паняцці «таварны знак» і «абазначэнне, якое стала агульнавядомым», але і размежаваць спосабы аховы гэтых абазначэнняў. З прычыны таго, што яны выконваюць падобныя функцыі, адбываецца змешванне паняццяў, што ўскладняе вызначэнне парушаных правоў і прыводзіць да дысбалансу ў дачыненні да абароны правоў з ужо зарэгістраванымі абазначэннямі.

Неэфектыўнасць абароны абазначэнняў, якія не былі зарэгістраваны, але сталі агульнавядомымі, звязана ў першую чаргу з адсутнасцю адпаведных палажэнняў у арт. 11 Закона Кітая аб таварных знаках. Суадносіны паняццяў разглядаюцца аўтарамі з пункту гледжання спосабаў абароны, што выклікае споры адносна магчымасці змешвання паняццяў і пацвярджаецца неаднароднасцю судовай практыкі ў дачыненні да аднатыпных катэгорый спраў. Законам Кітая аб таварных знаках уведзіцца судовы спосаб абароны абазначэнняў, якія сталі агульнавядомымі, у выпадку парушэння правоў на такое абазначэнне. Гэта палажэнне разглядаецца як кіруючы прынцып у судовай абароне незарэгістраваных агульнавядомых таварных знакаў і падтрымліваецца кітайскімі аўтарамі.

Разам з тым нормы закона аб нядобрасумленнай канкурэнцыі прызваны дапоўніць палажэнні Закона Кітая аб таварных знаках у дачыненні да мер абароны, але пры гэтым не вырашаюць пытанне адносна нядобрасумленнай канкурэнцыі, наапаўнення, перапрацоўкі

таварных знакаў, абароны знакаў са слабой распазнавальнай здольнасцю.

Унясенне змяненняў у палажэнні адносна аховы абазначэнняў, якія сталі агульнавядомымі і якія не былі зарэгістраваны ў якасці таварных знакаў, у Закон Кітая аб таварных знаках і Нацыянальны закон аб барацьбе з нядобрасумленнай канкурэнцыяй дазволіць у першую чаргу стварыць дакладнасць судовай практыкі. Нацыянальнае заканадаўства КНР развіваецца, і неабходнасць забеспячэння належнай абароны правоў на такія сродкі індывідуалізацыі, як таварныя знакі і абазначэнні, якія набылі шырокую вядомасць, ствараюць умовы для ўкаранення інавацый і далейшага эканамічнага росту дзяржавы.

Спіс літаратуры

1. Wu, K. (2022), Theory of Trademark Rights Object, University of International Business and Economics, pp. 74–100.
2. Du Y. (2015), «The Imbalance of the Trademark Legal System and Its Rational Return», Chinese Law, no 3, p. 120.
3. Ji S. (2024), «On the Symbolic Mechanism of Commercial Logo Protection: From the Perspective of the New Anti-Legal Interpretation», Times Law, no 5, pp. 29–43.
4. Wang Q. (2021), Intellectual Property Law Course (Seventh Edition), Renmin University of China Press, Beijing, China.
5. Zhang L. (2019), «On the Judicial Recognition and Protection of Unregistered Well-Known Trademarks», Review of the Application of Article 13 of the Trademark Law and Article 6, Clause 1 of the Anti-Unfair Competition Law, no 11, p. 119.
6. Huang H. (2016), Trademark Law, 2nd ed., Law Publishing House, Beijing, China.
7. Yu Z. (2024), «On the System for Obtaining Trademark Rights», Legal Sciences, no 9, pp. 5533–5539.
8. Yeh-xuan Y. (2007), «The Object of Trademark Rights Should Be the Reputation Carried by a Trademark –

- Protection of Unregistered Well-Known Trademarks», Chinese Inventions and Patents, no 3, p. 56.
9. Feng X. (2012), «Protection of Unregistered Well-Known Trademarks and Improvement of Their System», Lawyer, no 4, p. 116.
  10. Wang T. and Yuan Z. (2018), «Analysis of the Protection System of Commercial Logos under the Anti-Unfair Competition Law», Intellectual Property, no 5, p. 11; Feng Xiaoqing (2012), «Protection of Unregistered Well-Known Trademarks and Their Creation», Lawyer, no 4, p. 119.
  11. Wang L. and Zeng T. (2021), «Improving the Protection System of Unregistered Well-Known Trademarks of My Country from an International Perspective», Intellectual Property, no 3, p. 60.
  12. Liu R. (2024), «Reflections and Corrections in Litigation on Trademark Infringement Disputes Related to Foreign Manufacturers», Journal of Shanghai University of International Business and Economics, no 6, pp. 66–68.
  13. Liu Y. (2024), «Conceptual Analysis of Weakly Distinctive Trademark and the Decision on Infringement», Electronic Intellectual Property, no 11, pp. 76–88.

Інфармацыя пра аўтара

Вольга Сяргеёўна Касценка, дзяржаўны эксперт па інтэлектуальнай уласнасці ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (Масква, Беражкоўская наб., д. 30, корп. 1), аспірант 2-га курса юрыдычнага факультэта ФДБУ ВА «Расійская дзяржаўная акадэмія інтэлектуальнай уласнасці» (Масква, вул. Міклуха-Маклая, 55а); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1631-3207>; SPIN-код: 3537-6585; kostalya@yandex.ru

References

1. Wu, K. (2022), Theory of Trademark Rights Object, University of International Business and Economics, pp. 74–100.
2. Du Y. (2015), «The Imbalance of the Trademark Legal System and Its Rational Return», Chinese Law, no 3, p. 120.
3. Ji S. (2024), «On the Symbolic Mechanism of Commercial Logo Protection: From the Perspective of the New Anti-Legal Interpretation», Times Law, no 5, pp. 29–43.
4. Wang Q. (2021), Intellectual Property Law Course (Seventh Edition), Renmin University of China Press, Beijing, China.
5. Zhang L. (2019), «On the Judicial Recognition and Protection of Unregistered Well-Known Trademarks», Review of the Application of Article 13 of the Trademark Law

and Article 6, Clause 1 of the Anti-Unfair Competition Law, no 11, p.119.

6. Huang H. (2016), Trademark Law, 2nd ed., Law Publishing House, Beijing, China.
7. Yu Z. (2024), «On the System for Obtaining Trademark Rights», Legal Sciences, no 9, pp. 5533–5539.
8. Yeh-xuan Y. (2007), «The Object of Trademark Rights Should Be the Reputation Carried by a Trademark – Protection of Unregistered Well-Known Trademarks», Chinese Inventions and Patents, no 3, p. 56.
9. Feng X. (2012), «Protection of Unregistered Well-Known Trademarks and Improvement of Their System», Lawyer, no 4, p. 116.
10. Wang T. and Yuan Z. (2018), «Analysis of the Protection System of Commercial Logos under the Anti-Unfair Competition Law», Intellectual Property, no 5, p.11; Feng Xiaoqing (2012), «Protection of Unregistered Well-Known Trademarks and Their Creation», Lawyer, no 4, p. 119.
11. Wang L. and Zeng T. (2021), «Improving the Protection System of Unregistered Well-Known Trademarks of My Country from an International Perspective», Intellectual Property, no 3, p. 60.
12. Liu R. (2024), «Reflections and Corrections in Litigation on Trademark Infringement Disputes Related to Foreign Manufacturers», Journal of Shanghai University of International Business and Economics, no 6, pp. 66–68.
13. Liu Y. (2024), «Conceptual Analysis of Weakly Distinctive Trademark and the Decision on Infringement», Electronic Intellectual Property, no 11, pp. 76–88.

Information about the author

Olga S. Kostenko, State expert on intellectual property of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1), 2nd year postgraduate student at the Faculty of Law, Russian State Academy of Intellectual Property (Moscow, Miklukho-Maklaya str., 55a); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1631-3207>; SPIN-code: 3537-6585; kostalya@yandex.ru

Аўтар заяўляе аб адсутнасці канфлікту інтарэсаў.
The author declares no conflict of interests.

Паступіў у рэдакцыю 28.04.2025
Дапрацаваны пасля рэцэнзавання 29.05.2025
Прыняты да публікацыі 30.06.2025

ТЭХНАПРАМ

РОССИЙСКАЯ
НАУЧНО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЯ
НЕДЕЛЯ

27–30 ЖНІЎНЯ

г. Новасібірск

XII Міжнародны форум
тэхналагічнага развіцця

ТЭХНАПРАМ-2025

Навука, кадры, індустрыя: ключавыя
складальнікі тэхналагічнага лідарства

МВК «Новасібірск
Экспацэнтр»

0+

ФОРУМТЕХНОПРОМ.РФ

Навуковы артыкул

Original article

УДК 347.77

EDN <https://elibrary.ru/xzdyet>

Удасканальванне еўразійскага патэнтнага заканадаўства з улікам патэнтнага заканадаўства Кітайскай Народнай Рэспублікі

Аўрэлія Віктараўна Чэбан*, **Алена Барысаўна Гаўрылава[☉] ***, **Анастасія Аляксандраўна Ламакіна****

* Еўразійская патэнтная арганізацыя

** Федэральны інстытут прамысловай уласнасці

☉EGavrilova@eapo.org

Анатацыя: артыкул прысвечаны вынікам вывучэння і параўнальнага аналізу патэнтнага заканадаўства і правапрымяняльнай практыкі патэнтнай сістэмы Кітайскай Народнай Рэспублікі і Еўразійскага патэнтнага ведамства. Гэты аналіз з'яўляецца актуальным для ўдасканальвання еўразійскай патэнтнай сістэмы. Мэта даследавання – распрацоўка прапановы, што тычацца ўдасканальвання нормаў еўразійскага патэнтнага заканадаўства. Навізна і практычная каштоўнасць артыкула заключаецца ў правядзенні супастаўляльнага аналізу прававых і практычных аспектаў патэнтавання вынаходак у Кітайскай Народнай Рэспубліцы і Еўразійскім патэнтным ведамстве і атрыманых вывадах, якія датычацца таго, што нарматыўная база і практычныя падыходы па ацэнцы патэнтаздольнасці вынаходак, у тым ліку селектыўных, маюць шмат чаго агульнага. Практычная каштоўнасць артыкула заключаецца ў прапановах па распрацоўцы новых палажэнняў для іх уключэння ў нарматыўную прававую базу Еўразійскай патэнтнай арганізацыі. Найбольш цікавыя нормы і метадалагічныя падыходы прапановаем разгледзець у гэтым артыкуле.

Ключавыя словы: Патэнтны закон КНР, патэнтнае заканадаўства ЕАПА, ільгота па навізне, патэнтаздольнасць вынаходкі, селектыўная вынаходка.

Для цытавання: Чэбан А. В. Гаўрылава А. Б., Ламакіна А. А. Удасканальванне еўразійскага патэнтнага заканадаўства з улікам патэнтнага заканадаўства Кітайскай Народнай Рэспублікі // Веснік ФІПУ. 2025. Т. 4, № 2 (12). С. 128–137.

Improving the Eurasian patent legislation taking into account the patent legislation of the People's Republic of China

Aurelia V. Ceban*, **Elena B. Gavrilova[☉] ***, **Anastasiia A. Lomakina****

* Eurasian Patent Organization

**Federal Institute of Industrial Property

☉EGavrilova@eapo.org

Abstract: the article is devoted to the results of the study and comparative analysis of patent legislation and practice of the patent system of the People's Republic of China and the Eurasian Patent Office. This analysis is relevant for the improvement of the Eurasian patent system. The purpose of the study is to develop proposals aimed to improving the Eurasian patent legislation. The novelty and practical value of the article lies in the

comparative analysis of the legal and practical aspects of patenting inventions in the People's Republic of China and the Eurasian Patent Office, and in conclusions that the regulatory framework and practical approaches in assessing the patentability of inventions, including selective ones, have much in common. Also, the practical value of the article lies in the proposals for the development of new legal dispositions for their inclusion in the regulatory framework of the Eurasian patent organization. In this article we propose to consider the most interesting norms and methodological approaches in assessing the patentability of inventions.

Keywords: Patent Law of the PRC, patent legislation of the EAPO, patentability of invention, selective inventions.

For citation: Ceban A. V., Gavrilova E. B., Lomakina A. A. Improving the Eurasian patent legislation taking into account the patent legislation of the People's Republic of China // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 128–137 (In Russ.).

Уводзіны

Кітайская Народная Рэспубліка (КНР) з'яўляецца не толькі адной з лідзіруючых эканомік свету, але і мае развітую патэнтную сістэму, якая адыгрывае важную ролю ў абароне інтэлектуальнай уласнасці і стымуляванні інавацый у сваёй краіне.

Вывучэнне патэнтнага заканадаўства і правапрымяняльнай практыкі патэнтнай сістэмы КНР стала мэтай даследавання, якое праводзілася Еўразійскім патэнтным ведамствам (ЕАПВ) сумесна з ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (ФІПУ).

Вынікі супастаўляльнага аналізу прававых і практычных аспектаў патэнтавання вынаходак у КНР і Еўразійскай патэнтнай арганізацыі (ЕАПА) паказалі, што шмат у чым наша нарматыўная база і практычныя падыходы па ацэнцы патэнтаздольнасці вынаходах падобныя. Пры гэтым маюць месца шэраг адрозненняў, якія былі намі прааналізаваны ў мэтах магчымага выкарыстання для ўдасканалення працэдур патэнтавання ў ЕАПВ.

Найбольш цікавыя нормы і метадалагічныя падыходы прапануюцца разглядаць у гэтым артыкуле.

Агляд літаратуры

У апошнія гады КНР – аб'ект пільнай увагі вучоных. Гэта звязана як з хуткім ростам яе эканомікі, так і з прарыўным развіццём навукі і тэхналогій. Такі скачок у развіцці быў бы немагчымы без удасканалення ў сістэме інтэлектуальнай уласнасці, у прыватнасці, у патэнтнай сістэме. Названыя аспекты як комплексна, так і паасобку разглядаюцца ў мностве публікацый. Так, гісторыі развіцця патэнтнай сістэмы КНР, якая абумовіла прагрэс у навукі і тэхніцы, прысвечаны артыкулы Ці Чжуна [1], Ю. Д. Кузняцова [2], Д. Барзенка і С. Палтарак [3], А. І. Саліцкага і А. А. Саліцкай [4], М. У. Анісімцава [5]. Патэнтаванне зялёных тэхналогій і вынаходніцтва ў гэтай галіне ў Кітаю – тэма, якая ўваходзіць у кола навуковых інтарэсаў Г. А. Негуляева [6]. Пытанні эканамічнага развіцця асветлены ў публікацыях А. М. Спартака [7], а таксама А. П. Чанцовай і М. С. Чанцова [8]. Аб гандлёвым праве дзяржаў краін-чальцоў СГА, у прыватнасці, КНР, разважае ў сваёй манаграфіі Т. К. Гуляева [9]. А. А. Дзямідчык прыводзіць параўнанне вопыту дасягнення Кітаем, Індыяй і Беларуссю тэхналагічнай незалежнасці [10], а А. В. Пакроўская дае параўнальны аналіз кітайскага і амерыканскага права ў дачыненні да стандарту невідавочнасці [11].

Удасканаленне зазнае і сістэма аховы інтэлектуальнай уласнасці ў рамках Еўразійскай патэнтнай арганізацыі (ЕАПА): краіны-удзельніцы Еўразійскай патэнтнай канвенцыі (ЕАПК) імкнуцца да гарманізацыі аховы аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці ў Еўразійскім рэгіёне і паляпшэння ўзаемадзеяння паміж нацыянальнымі ведамствамі.

У той жа самы час удасканаленне зазнае і сістэма аховы інтэлектуальнай уласнасці ў рамках ЕАПА: краіны-удзельніцы Еўразійскай патэнтнай канвенцыі (ЕАПК) імкнуцца да гарманізацыі аховы аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці ў Еўразійскім рэгіёне і паляпшэння ўзаемадзеяння паміж нацыянальнымі ведамствамі. Указаныя тэндэнцыі адлюстраваны ў публікацыях як айчынных аўтараў, так і аўтараў з краін-чальцоў ЕАПК. Аспекты супрацоўніцтва патэнтных ведамстваў гэтых краін з патэнтнымі ведамствамі краін-лідараў у галіне інтэлектуальнай уласнасці (ЗША, Японія, Кітаем, Рэспублікай Карэя), а таксама Еўрапейскім патэнтным ведамствам дэтальна ахарактарызаваны ў манаграфіі, падрыхтаванай супрацоўнікамі ЕАПВ і ФІПУ [12]. А. Заяц разглядае розныя формы ўзаемадзеяння ў сферы інтэлектуальнай уласнасці і іх уплыў на ступень інтэграцыі дзяржаў Еўразійскага рэгіёна, а таксама праводзіць аналіз устаноўленых прававых механізмаў у рамках Еўразійскага эканамічнага саюза (ЕАЭС) і ЕАПА ў сферы інтэлектуальнай уласнасці і разважае аб перспектывах супрацоўніцтва дзяржаў названага рэгіёна [13]. Стратэгіі развіцця інтэлектуальнай уласнасці на еўразійскай прасторы параўноўвае А. А. Аракелава [14]. Прававыя аспекты гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва краін ЕАЭС і Кітая разглядае С. В. Камендантаў [15], пытанні паралельнага імпарту ў Беларусі асветлены М. М. Шымковічам і К. Д. Базаіа [16]. Найбольш блізкі да гэтага даследавання артыкул В. У. Майданнік, М. А. Гапоненка,

М. А. Дашковай [17], аднак у ёй праведзены аналіз аховы вынаходак у замежных краінах паасобку, але не ў рамках міжнародных арганізацый.

Нягледзячы на мноства крыніц, якія сведчаць аб цікавасці да тэмы аховы інтэлектуальнай уласнасці і, у прыватнасці, вынаходак у Кітаю і ЕАПА, пры правядзенні пошуку навуковай літаратуры за апошнія пяць гадоў не было выяўлена публікацый, якія змяшчаюць супастаўляльны аналіз патэнтнага заканадаўства КНР і ЕАПА. Мэта гэтага артыкула – запіць гэты прабел.

Пералік выключэнняў з патэнтнай аховы і працэдура падачы заяўкі

У першую чаргу мы звярнулі ўвагу на пералік выключэнняў з патэнтнай аховы ў якасці вынаходак, якія выкладзены ў арт. 5 Патэнтнага закона КНР¹ і главе 1 частцы 2 Дапаможніка па правядзенні патэнтнай экспертызы КНР (далей – Дапаможнік па экспертызе КНР)².

Выключэнні датычацца дэталізацыі пераліку аб'ектаў, што супярэчаць сацыяльнай этыцы, якія могуць быць найбольш прымянімымі для ўдасканальвання еўразійскага патэнтнага заканадаўства, напрыклад, такія як:

- метады змянення генетычнай ідэнтычнасці зародкавай лініі чалавека;
- кланаванне чалавека, або метады кланавання чалавека;
- прымяненне чалавечых эмбрыёнаў у прамысловых ці камерцыйных мэтах;
- метады змянення генетычнай ідэнтычнасці жывёл, якія могуць прычыняць пакуты жывёлам без істотнай карысці для медыцынскага лячэння чалавека або жывёл і г. д.

Такія дапаўненні часткова змяшчаюцца ў патэнтным заканадаўстве Расійскай Федэрацыі і таксама могуць быць уключаны ў правіла 3 (4) Патэнтнай інструкцыі да Еўразійскай патэнтнай канвенцыі (далей – Інструкцыя да ЕАПК)³ у частцы, якая датычыцца выключэння з патэнтнай аховы вынаходак, якія адносяцца да біярэпрадуктыўнага матэрыялу, камерцыйнае выкарыстанне якіх супярэчыць сацыяльнай этыцы і маралі.

Наступныя адрозненні, якія з'яўляюцца цікавымі для ўдасканальвання еўразійскага патэнтнага заканадаўства, тычацца асаблівасцяў праверкі падачы вылучанай заяўкі на этапе фармальнай экспертызы.

Працэдура падачы вылучаных заявак і патрабаванні да іх у цэлым падобныя ў КНР і ЕАПВ. Вылучэнне заяўкі магчыма як па ініцыятыве заяўніка, так і ў выніку паведамлення ведамства аб парушэнні патрабавання

Працэдура падачы вылучаных заявак і патрабаванні да іх у цэлым падобныя ў КНР і ЕАПВ. Вылучэнне заяўкі магчыма як па ініцыятыве заяўніка, так і ў выніку паведамлення ведамства аб парушэнні патрабавання адзінства вынаходкі.

адзінства вынаходкі. Вылучаная заяўка мае дату падачы і адпаведную дату прыярытэту першапачатковай заяўкі пры выкананні заканадаўча вызначаных умоў (арт. 43 Правіл прымянення Патэнтнага закона КНР (далей – правілы КНР)⁴ і правілы 49 (6) і 42 (5) Інструкцыі да ЕАПК).

Аднак паміж нашымі заканадаўствамі маюцца адрозненні ў тэрмінах падачы і вылучанай заяўкі.

У КНР вылучаная заяўка можа падавацца:

- не пазней заканчэння двух месяцаў са дня атрымання паведамлення патэнтнага ведамства аб выдачы патэнта па заяўцы;
- у выпадку рашэння аб адмове – на працягу трох месяцаў са дня атрымання рашэння аб адмове незалежна ад таго, ці было пададзена хадайніцтва аб пераглядзе (г. зн. пярэчанне);
- у рамках адміністрацыйнай працэдуры анулявання патэнта – на працягу трох месяцаў са дня атрымання рашэння аб пераглядзе (г. зн. рашэння па пярэчанні трэціх асоб).

У ЕАПВ тэрмін падачы вылучанай заяўкі ў выпадку выдачы патэнта прадоўжаны да даты публікацыі звестак пра выдачу патэнта; у рамках разгляду пярэчання на рашэнне аб адмове ў выдачы патэнта – да даты прыняцця канчатковага рашэння па пярэчанні; у той жа час тэрмін для падачы вылучанай заяўкі па працэдуры адміністрацыйнага анулявання патэнта абмежаваны датай вынясення рашэння па выніках пярэчання.

У сувязі з тым, што тэрміны для падачы вылучаных заявак з'яўляюцца важным фактарам у рэалізацыі заяўнікам сваіх правоў у дачыненні да раскрытых вынаходак у матэрыялах заяўкі на дату яе падачы, на наш погляд, стварэнне найбольш спрыяльных умоў для заяўніка з'яўляецца мэтазгодным падыходам да разгляду гэтага пытання. Уяўляецца мэтазгодным прапрацаваць магчымасць змянення тэрмінаў для падачы вылучаных заявак у рамках адміністрацыйнай працэдуры па разгляду пярэчанняў супраць выдачы еўразійскага патэнта ў ЕАПВ.

¹ Патэнтны закон КНР ад 12.03.1984 (са змяненнямі ад 17 кастрычніка 2020 г.) // CNIPA: афіц. сайт. URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2022/8/25/art_3039_1.html (дата звароту: 25.04.2025).

² Дапаможнік па правядзенні экспертызы ў КНР у рэдакцыі ад 21.12.2023 (Patent Examination Guidelines 2023, CNIPA Office Order No.78) // CAIU: афіц. сайт. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/22371> (дата звароту: 25.04.2025).

³ Патэнтная інструкцыя да Еўразійскай патэнтнай канвенцыі // ЕАПВ: афіц. сайт. URL: <https://www.eapo.org/wp-content/uploads/2023/12/instr202312-p2.pdf> (дата звароту: 25.04.2025).

⁴ Правілы прымянення Патэнтнага закона КНР ад 11.12.2023 (набылі моц 20.01.2024) // CAIU: афіц. сайт. URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/text/309815> (дата звароту: 25.04.2025).

Вельмі важнай для заяўніка з'яўляецца льгота, якая прадстаўляецца яму ў выпадку ранняга раскрыцця вынаходкі ў навуковай публікацыі, ці на канферэнцыі, ці міжнароднай выставе, – так званая льгота па навізне, хаця ў многіх краінах, у тым ліку і ў ЕАПВ, яна прымяняецца не толькі пры ацэнцы навізны, але і вынаходніцкага ўзроўню. Пытанне заключаецца ў тым, якія больш раннія крыніцы інфармацыі самога заяўніка не ўключаюцца ва ўзровень тэхнікі і не з'яўляюцца рэlevantнымі пры ацэнцы патэнтаздольнасці яго вынаходкі.

Згодна з палажэннямі абз. 5 арт. 22 Патэнтнага закона КНР, пад узроўнем тэхнікі разумеецца ўсё, што было вядома грамадскасці ўнутры краіны і за мяжой да даты падачы заяўкі. Узровень тэхнікі ўключае рашэнні, якія маюць прыярытэт да даты падачы заяўкі і якія былі апублікаваны ў айчынных і замежных публікацыях, адкрыта выкарыстоўваліся ўнутры краіны і за мяжой ці іншым чынам сталі вядомымі грамадскасці да даты прыярытэту заяўкі. Ва ўзровень тэхнікі ўключаны таксама заяўкі і патэнты, апублікаваныя пасля даты падачы заяўкі.

Згодна з правіламі 3 (1) Інструкцыі да ЕАПК і пп. 5.6 і 5.7. Правіл складання, падачы і разгляду заявак на выдачу еўразійскіх патэнтаў на вынаходкі ЕАПВ (далей – Правілы ЕАПВ)⁵, папярэдні ўзровень тэхнікі таксама ўключае любое раскрыццё, якое стала агульнадаступным у свеце ў пісьмовай або вуснай форме шляхам выкарыстання або ў іншай форме. Ва ўзровень тэхнікі ўключаны таксама еўразійскія заяўкі і патэнты, якія маюць больш раннюю дату падачы/прыярытэту, апублікаваныя пасля даты падачы заяўкі.

У абедзвюх юрысдыкцыях прадугледжаны льготны перыяд, пры якім на працягу шасці месяцаў да даты падачы/прыярытэту заяўкі магчыма раскрыццё вынаходкі⁶ ў пэўных абставінах, і гэта не ганьбуе патэнтаздольнасць вынаходкі. Тэрмін ільготнага перыяду ў КНР і ЕАПВ аднолькавы, аднак у ЕАПВ гэтая норма сфармулявана ў правіле 3 (2) Інструкцыі да ЕАПК вельмі агульнымі словамі, у той час як у арт. 24 Патэнтнага закона КНР прадстаўлены вычарпальны пералік абставін, якія не ганьбуюць навізну, а менавіта:

- 1) вынаходка ўпершыню была раскрыта ў грамадскіх інтарэсах пры ўзнікненні надзвычайнай сітуацыі;
- 2) вынаходка была прадэманстравана на міжнароднай выставе, якая спансіруецца ці прызнаецца ўрадам Кітаю;
- 3) вынаходка апублікавана ўпершыню ў матэрыялах навуковай канферэнцыі або тэхнічнай канферэнцыі;
- 4) вынаходка раскрыта без згоды заяўніка.

⁵ Правілы складання, падачы і разгляду заявак на выдачу еўразійскіх патэнтаў на вынаходкі // ЕАПА: афіц. сайт. URL: <https://www.eapo.org/documents/voprosy-pravovoj-ohrany-izobretenij/pravila-sostavleniya-podachi-irassmotreniya-zayavok-na-vydachu-evrazijskih-patentov-na-izobreteniya/pravila-sostavleniya-podachi-irassmotreniya-evrazijskih-zayavok-v-evrazijskom-patentnom-vedomstve-2014/> (дата звароту: 25.04.2025).

⁶ Сушкова В. В. Абарона інтэлектуальных правоў у фармацэўтычнай дзейнасці: навучальны дапаможнік. М.: Праспект, 2017. 112 с. ISBN 9785-392-21582-9.

Вельмі важнай для заяўніка з'яўляецца льгота, якая прадстаўляецца яму ў выпадку ранняга раскрыцця вынаходкі ў навуковай публікацыі, ці на канферэнцыі, ці міжнароднай выставе, – так званая льгота па навізне, хаця ў многіх краінах, у тым ліку і ў ЕАПВ, яна прымяняецца не толькі пры ацэнцы навізны, але і вынаходніцкага ўзроўню.

Абставіны па вышэйвыкладзеных пп. 2–4 прадугледжаны і ў ЕАПВ: шасцімесячны перыяд па адкрытым паказе на выставе агавораны ў правіле 6 (5) Інструкцыі, а па пп. 3 і 4 ахопліваюцца фармулёўкай правіла 3 (2) Інструкцыі.

Што тычыцца абставін (1) КНР, то наяўнасць такога палажэння апраўдана на нацыянальным узроўні, але непрымяніма для арганізацыі, у склад якой уваходзіць некалькі дзяржаў, з-за розных рэгуляванняў у нацыянальных заканадаўствах пытанняў грамадскіх інтарэсаў і надзвычайных сітуацый.

З вычарпальнага пераліку абставін, да якіх прымяняецца льгота па навізне ў КНР, ясным чынам вынікае, што гэта льгота непрымяніма да патэнтных дакументаў. Норма ЕАПВ прымяняецца такім жа чынам, аднак яе даволі абагульненая фармулёўка дазваляе двухсэнсоўнае тлумачэнне ў частцы прымянімасці льготы па навізне ў дачыненні да патэнтных дакументаў, апублікаваных у гэты льготны перыяд.

У сувязі з гэтымі абставінамі з'яўляецца неабходным удакладніць правіла 3 (2) Інструкцыі да ЕАПК з выкарыстаннем некаторых палажэнняў КНР для больш дакладнага рэгулявання абставін, да якіх прымяняецца льгота па навізне.

Прынцыпы ацэнкі навізны

Прынцыпы ацэнкі навізны дэталёва з канкрэтнымі прыкладамі прыведзены ў главе 3 часткі 2 Дапаможніка па экспертызе КНР.

У ЕАПВ метадалогія ацэнкі навізны выкладзена ў п. 5.7 Правіл ЕАПВ і ў частцы 9 Дапаможніка па экспертызе заявак на выдачу еўразійскіх патэнтаў на вынаходку ад 11 лістапада 2024 г. (далей – Дапаможнік па экспертызе ЕАПВ)⁷.

⁷ Дапаможнік па экспертызе заявак на выдачу еўразійскіх патэнтаў на вынаходку ад 11 лістапада 2024 г. // ЕАПА: афіц. сайт. URL: <https://www.eapo.org/documents/voprosy-pravovoj-ohrany-izobretenij/rukovodstvo-pokspertize-zayavok-navydachu-evrazijskih-patentov-na-izobreteniya/> (дата звароту: 25.04.2025).

Сравнение принципов оценки новизны в КНР и ЕАПВ показывает, что в обеих юрисдикциях применяются те же подходы по оценке новизны.

Параўнанне прынцыпаў ацэнкі навізны ў КНР і ЕАПВ паказвае, што ў абедзвюх юрысдыкцыях прымяняюцца тыя ж падыходы па ацэнцы навізны.

У прыватнасці:

- ацэньваюцца ўсе адзнакі вынаходкі;
- навізна параўноўваецца ў адносінах да асобнага раскрыцця, а не да іх спалучэння;
- аднолькавы прынцып ацэнкі раскрыцця «прыватнае – агульнае», калі раскрыццё ва ўзроўні тэхнікі агульнарадавым паняццем не ганьбуе навізну прыватнага заяўленага выпадку, і наадварот, вядомы прыватны выпадок ганьбуе навізну агульнага раскрыцця;
- аднолькавы прынцып ацэнкі навізны вынаходак, якія характарызуюцца дыяпазонам значэнняў, пры якім прызнаецца навізна больш вузкага інтэрвалу значэнняў або кропкавага значэння пры вядомасці шырокага інтэрвалу;
- аднолькавы прынцып ацэнкі навізны прадукту, які характарызуецца ўласцівасцямі, параметрамі, выкарыстаннем, спосабам вырабу, выкарыстання, метадам падрыхтоўкі і да т. п. (п. 3.2.5 главы 3 часткі 2 Дапаможніка па экспертызе ЕАПВ).

Адзінае выяўленае адрозненне – прымяняльны пры ацэнцы навізны прынцып прамой замены прывычных сродкаў (напрыклад, болт-вінт), які ў ЕАПВ адносіцца да эквівалентных сродкаў і разглядаецца ў рамках ацэнкі вынаходніцкага ўзроўню.

Найбольш важным прадстаўляецца вывучэнне пытання ацэнкі навізны вынаходак, якія характарызуюцца канкрэтным значэннем або дыяпазонамі значэнняў (п. 3 главы 3 часткі 2 Дапаможніка па экспертызе КНР).

Калі ў заяўленай вынаходке маюцца тэхнічныя адзнакі, абмежаваныя змененымі лічбавымі значэннямі ці лічбавымі дыяпазонамі, напрыклад, памеру, тэмпературы, ціску, наяўнасці кампанентаў у кампазіцыі, а астатнія тэхнічныя характарыстыкі такія ж, як у вядомым тэхнічным рашэнні, ацэнка навізны грунтуецца на наступных палажэннях:

1. Калі лічбавае значэнне ці лічбавы дыяпазон, раскрытыя ў вядомым рашэнні, пападаюць у лічбавы дыяпазон заяўленай вынаходкі, гэта значыць, што заяўленая вынаходка не з'яўляецца новай.

2. Калі лічбавы дыяпазон, раскрыты ў вядомым рашэнні, часткова перакрываецца ці мае агульнае гранічнае значэнне лічбавага дыяпазону заяўленага рашэння, гэта значыць, што заяўленая вынаходка не з'яўляецца новай.

3. Вядомыя два крайнія пункты лічбавага дыяпазона не ганьбуюць навізну кропкавых лічбавых значэнняў, якія знаходзяцца ўнутры дыяпазону.

4. Калі лічбавае значэнне або лічбавы дыяпазон тэхнічных характарыстык не пападае ў вядомы лічбавы дыяпазон і не мае асобных агульных пунктаў з вядомым лічбавым дыяпазонам, то вядомы дакумент не ганьбуе навізну заяўленай вынаходкі.

Падыходы пры ацэнцы навізны гэтай катэгорыі вынаходак поўнасцю адпавядаюць тым, якія прымяняюцца ў ЕАПВ. Разам з тым у Дапаможніку па экспертызе КНР дэтална выкладзены прыклады прымянення вышэйназваных падыходаў, якія могуць быць уключаны таксама ў Правілы і Дапаможнікі па экспертызе ЕАПВ.

Прынцыпы ацэнкі вынаходніцкага ўзроўню

Азначэнне вынаходніцкага ўзроўню ў КНР і ЕАПВ адрозніваецца.

У ЕАПВ маецца кароткае азначэнне, што вынаходка мае вынаходніцкі ўзровень, калі яна для спецыяліста відавочным чынам не вынікае з папярэдняга ўзроўню тэхнікі (пр. 3 (1) Інструкцыі да ЕАПК).

У КНР вынаходнікі ўзровень азначае, што вынаходка мае істотныя адметныя адзнакі і забяспечвае значны прагрэс у параўнанні з існуючым узроўнем тэхнікі.

У главе 4 часткі 2 Дапаможніка па экспертызе КНР даюцца тлумачэнні ў дачыненні да характарыстык вынаходніцкага ўзроўню.

Істотныя адметныя адзнакі

Калі вынаходка мае істотныя адметныя адзнакі, гэта азначае, што вынаходка невідавочна для спецыяліста ў галіне тэхнікі ў параўнанні з існуючым узроўнем тэхнікі. Калі вынаходка можа быць атрымана спецыялістам у тэхнічнай галіне толькі шляхам лагічнага аналізу, разважанняў ці эксперыменту на аснове існуючага ўзроўню тэхнікі, то вынаходка відавочна і не мае істотных адметных адзнак.

Значны прагрэс

Фраза «вынаходка мае значны прагрэс» азначае, што вынаходка забяспечвае карысныя тэхнічныя вынікі ў параўнанні з існуючай тэхналогіяй. Напрыклад, вынаходка ўстараняе недахопы, якія існуюць у вядомых ва ўзроўні тэхнікі тэхналогіях, або ўяўляе сабой новае канцэптальнае тэхнічнае рашэнне якой-небудзь канкрэтнай тэхнічнай праблемы або пэўную новую тэндэнцыю тэхналагічнага развіцця.

Пры ацэнцы вынаходніцкага ўзроўню ў супыннасці ўлічваецца задача, на якую накіраваны вынаходка, сродкі, якімі рашаецца задача, вядомасць іх выкарыстання ў гэтай галіне тэхнікі або ў заяўленых мэтах і тэхнічны вынік, які дасягаецца пры рэалізацыі назначэння.

Нягледзячы на тое, што ў КНР існуе раздзяленне ацэнкі вынаходніцкага ўзроўню на дзве катэгорыі, у ЕАПВ гэтыя дзве катэгорыі ўлічваюцца без іх раздзялення. На наш

погляд, такі падыход ускладняе ацэнку вынаходніцкага ўзроўню, не ўносячы ў яе новых пераваг.

Разам з тым дастаткова цікава разгледзець, як у КНР праводзіцца ацэнка істотных адметных адзнак.

Вызначыць, ці мае вынаходка істотныя адметныя адзнакі, азначае вызначыць, ці з'яўляецца заяўленая вынаходка відавочнай для спецыялістаў у гэтай галіне тэхнікі ў параўнанні з папярэднім узроўнем тэхнікі:

1) вызначыць найбольш блізкае вядомае тэхнічнае рашэнне;

2) вызначыць адметныя адзнакі вынаходкі;

3) вызначыць, ці відавочна заяўленая вынаходка для спецыяліста ў гэтай галіне тэхнікі.

Ацэнка значнага прагрэсу

Лічыцца, што вынаходка мае карысны тэхнічны вынік і значны прагрэс пры наступных абставінах:

1) вынаходка забяспечвае лепшы тэхнічны вынік, чым існуючая тэхналогія, напрыклад такой, як паліпшэнне якасці, павелічэнне прадукцыйнасці, энергазберажэнне, прадукцыйнае забруджвання навакольнага асяроддзя і інш.;

2) вынаходка ўяўляе сабой тэхнічнае рашэнне, якое мае невядомыя тэхнічныя асаблівасці, але пры гэтым забяспечвае вядомы з узроўню тэхнікі тэхнічны вынік;

3) вынаходка ўяўляе сабой развіццё пэўнай новай тэхналогіі;

4) нягледзячы на тое, што вынаходка мае адмоўнае ўздзеянне ў некаторых аспектах, яно забяспечвае дасягненне відавочнага станючага тэхнічнага выніку ў іншых аспектах.

Як бачым, метадалогія (алгарытм) ацэнкі вынаходніцкага ўзроўню ў КНР і ЕАПВ падобныя і накіраваны на выяўленне адметных адзнак у адносінах да найбольш блізкага аналага з вызначэннем відавочнасці іх уздзеяння на тэхнічны вынік, які дасягаецца.

У главе 4 часткі 2 Дапаможніка па экспертызе КНР пералічаны розныя віды вынаходак, якія не адпавядаюць патрабаванню вынаходніцкага ўзроўню, але якія ў поўнай меры адпавядаюць пералічаным у п. 5.8 Правіл ЕАПВ і часткі 10 Дапаможніка па экспертызе ЕАПВ (вынаходкі, якія заключаюцца ў замене вядомай часткай, у выключэнні часткі, у выкарыстанні вядомых уласцівасцяў сродкаў і інш.).

У абедзвюх юрысдыкцыях прымяняюцца тыя ж дадатковыя ўскосныя крытэрыі, якія сведчаць аб наяўнасці вынаходніцкага ўзроўню (задавальненне патрэбнасці, якая існуе працяглы час; складанасць задачы, якую рашаюць; унясенне істотных паляпшэнняў у тэхнічны прагрэс; пераадоленне недаверу і скепсісу спецыялістаў і інш.).

Ацэнка вынаходніцкага ўзроўню нечаканых вынаходак

У гэтай жа главе Дапаможніка апісаны крытэрыі ацэнкі вынаходніцкага ўзроўню нечаканых вынаходак – «вынаходка, якія адносяцца да мэтанакіраванага выбару

вузкага тэхнічнага рашэння. Пры ацэнцы вынаходніцкага ўзроўню асобнай вынаходкі асноўным фактарам, які варта ўлічваць, з'яўляюцца нечаканыя тэхнічныя вынікі, якія ўзнікаюць у выніку выбару».

Відавочна, што так званыя нечаканыя вынаходкі – гэта аналагі селектыўных вынаходак у ЕАПВ, і крытэрыі ацэнкі іх вынаходніцкага ўзроўню адпавядаюць тым, якія выкарыстоўваюцца ў ЕАПВ.

Ацэнка вынаходніцкага ўзроўню нечаканых вынаходак (селектыўных вынаходак):

1. Калі вынаходка ўяўляе сабой толькі выбар з вядомых тэхнічных рашэнняў і гэта выбранае рашэнне не забяспечвае нечаканых тэхнічных вынікаў, то вынаходка не мае вынаходніцкага ўзроўню.

2. Калі вынаходка прадугледжвае выбар канкрэтных памераў, тэмпературных дыяпазонаў і іншых параметраў у межах магчымага і абмежаванага дыяпазону і гэты выбар можа быць дасягнуты спецыялістамі ў гэтай галіне тэхнікі з дапамогай звычайных сродкаў і не прыводзіць да нечаканых тэхнічных вынікаў, вынаходка не мае вынаходніцкага ўзроўню.

3. Калі вынаходка з'яўляецца выбарам, які непасрэдна вынікае з узроўню тэхнікі, то вынаходка таксама не мае вынаходніцкага ўзроўню.

Відавочна, што так званыя нечаканыя вынаходкі – гэта аналагі селектыўных вынаходак у ЕАПВ, і крытэрыі ацэнкі іх вынаходніцкага ўзроўню адпавядаюць тым, якія выкарыстоўваюцца ў ЕАПВ.

4. Калі вынаходка з'яўляецца, па сутнасці, выбарам з вядомых тэхнічных рашэнняў і выбар забяспечвае дасягненне нечаканых тэхнічных вынікаў, то вынаходка адпавядае ўмове вынаходніцкага ўзроўню.

Падыходы пры ацэнцы вынаходніцкага ўзроўню гэтай катэгорыі вынаходак адпавядаюць тым, якія прымяняюцца ў ЕАПВ.

Прынцыпы ацэнкі прамысловай прымянімасці

Згодна з арт. 22 Патэнтнага закона КНР, практычная прымянімасць азначае, што вынаходка можа быць выраблена або выкарыстана з забеспячэннем эфектыўных вынікаў⁸.

У главе 5 часткі 2 Дапаможніка КНР растлумачана, што практычная прымянімасць азначае, што вынаходка

⁸ Даследаванне прававых і практычных аспектаў патэнтавання вынаходак і карысных мадэляў у КНР: справаздача пра НДР (заклучная) / Еўразійскае патэнтнае ведамства (ЕАПВ), Федэральны інстытут прамысловай уласнасці (ФІПУ); навуковы кіраўнік НДР А. Л. Жураўлёў, 2025. 353 с.

можа быць выраблена і выкарыстана ў прамыслова-сці, пры гэтым вынаходка, на якую будуць дадзены патэнтныя правы, павінна рашаць пэўныя тэхнічныя задачы.

Умова практычнай прымянімасці па сутнасці падыходаў раўназначна паняццю «прамысловая прымянімасць», якое выкарыстоўваецца ў ЕАПВ і ў большасці юрысдыкцый. Далей будзе выкарыстоўвацца паняцце «прамысловая прымянімасць».

Праверка прамысловай прымянімасці

У КНР, як і ў ЕАПВ, прамысловая прымянімасць ацэньваецца зыходзячы з агульнага тэхнічнага зместу, раскрытага ў апісанні (уключаючы чарцяжы) і формуле вынаходкі, прадстаўленай на дату падачы, г. зн. не абмяжоўваецца толькі зместам формулы вынаходкі⁹.

Тэхнічныя рашэнні, якія адпавядаюць прамысловай прымянімасці, не павінны парушаць законы прыроды і павінны быць узнаўляемымі. Адсутнасць прамысловай прымянімасці, як правіла, выклікана недахопамі, уласцівымі самому тэхнічнаму рашэнню, і не мае нічога агульнага са ступенню раскрыцця ў апісанні¹⁰.

Вынаходка не адпавядае ўмове патэнтаздольнасці прамысловай прымянімасці ў наступных выпадках:

1. Вынаходка неўзнаўляемая.
2. Парушэнне законаў прыроды.
3. Прадукты створаны з выкарыстаннем унікальных прыродных умоў.
4. Вынаходка заснавана на метадах вымярэння фізіялагічных параметраў арганізма чалавека ці жывёлы ў экстрэмальных умовах.
5. Адсутнічае станойчы эфект (тэхнічны вынік).

З вышэйпрыведзенага відавочна, што асноўнымі патрабаваннямі да прамысловай прымянімасці як у КНР, так і ў ЕАПВ з'яўляюцца ўзнаўляльнасць заяўленай вынаходкі з магчымасцю атрымання заяўленага

тэхнічнага выніку і адсутнасць супярэчнасці законам прыроды для магчымасці ажыццяўлення вынаходкі¹¹.

Таксама маецца яснае ўказанне на тое, што прамысловая прымянімасць ацэньваецца ў дачыненні да раскрыцця вынаходкі ва ўсіх матэрыялах заяўкі, а не толькі ў дачыненні да формулы вынаходкі. У КНР адсутнічае жорсткая прывязка да наяўнасці ўказання на прызначэнне вынаходкі, якая маецца ў заканадаўстве ЕАПВ; умова прамысловай прымянімасці ацэньваецца ў больш пашыраным сэнсе на падставе меркавання спецыяліста пра магчымасць неаднаразовай узнаўляльнасці заяўленай вынаходкі з атрыманнем аднаго і таго ж тэхнічнага выніку і адпавядае падыходам, якія прымяняюцца ў большасці юрысдыкцый.

Паўторная экспертыза (разгляд пярэчанняў супраць рашэння аб адмове ў выдачы патэнта)

Згодна з арт. 41 Патэнтнага закона КНР, пры нязгодзе заяўніка з рашэннем аб адмове ў выдачы патэнта на працягу трох месяцаў са дня яго атрымання заяўнікам можа быць ініцыявана працэдура паўторнай экспертызы шляхам падачы просьбы ў Дэпартамент патэнтнага кіравання пры Дзяржаўным Савеце з выплатай адпаведнай пошліны за паўторную экспертызу.

Для правядзення паўторнай экспертызы Адміністрацыйным дэпартаментом ведамства назначаецца калегія. Пасля правядзення паўторнай экспертызы можа быць прынята рашэнне аб выдачы патэнта або першапачатковае рашэнне аб адмове можа быць пацверджана.

Калі заяўнік не задаволены рашэннем паўторнай экспертызы, на працягу трох месяцаў з даты атрымання паведамлення заяўнік мае права падаць іск у суд.

Працэдуры і тэрміны паўторнай экспертызы ў КНР адпавядаюць працэдуры падачы і разгляду пярэчання на рашэнне аб адмове ў выдачы патэнта ў ЕАПВ згодна з правіламі 48 Інструкцыі і Парадкамі разгляду пярэчанняў на рашэнні аб адмове ў выдачы еўразійскага патэнта.

З вышэйпрыведзенага відавочна, што асноўнымі патрабаваннямі да прамысловай прымянімасці як у КНР, так і ў ЕАПВ з'яўляюцца ўзнаўляльнасць заяўленай вынаходкі з магчымасцю атрымання заяўленага тэхнічнага выніку і адсутнасць супярэчнасці законам прыроды для магчымасці ажыццяўлення вынаходкі

Адрозненне працэдуры КНР заключаецца ў магчымасці абскарджання рашэння ведамства па пераглядзе ў судовым парадку, у той час як у ЕАПВ рашэнне па выніках апеляцыі, пададзенай на імя прэзідэнта ЕАПВ, з'яўляецца канчатковым і далейшаму абскарджанню не падлягае.

⁹ Даследаванне прававых і практычных аспектаў патэнтавання вынаходкаў і карысных мадэляў у КНР: справаздача аб НДР (заклучная).

¹⁰ Там жа.

¹¹ Там жа.

Адрозненне працэдуры КНР заключаецца ў магчымасці абскарджання рашэння ведамства па пераглядзе ў судовым парадку, у той час як у ЕАПВ рашэнне па выніках апеляцыі, пададзенай на імя прэзідэнта ЕАПВ, з'яўляецца канчатковым і далейшаму абскарджанню не падлягае.

У якасці прапановы па ўдасканалванні еўразійскай сістэмы разгляду спраў неабходна працягнуць працу з патэнтнымі ведамствамі дзяржаў ЕАПК над стварэннем адзінай еўразійскай судовай юрысдыкцыі для вырашэння патэнтных спораў і абскарджання рашэнняў ЕАПВ.

Заклучэнне

Такім чынам, у артыкуле праведзены супастаўляльны аналіз прававых і практычных аспектаў патэнтавання вынаходак у Кітайскай Народнай Рэспубліцы і Еўразійскім патэнтным ведамстве. Выкладзены прапановы, якія тычацца ўдасканалення нормаў еўразійскага патэнтнага заканадаўства. Зроблены вывады, якія тычацца адзіных падыходаў да ацэнкі селектыўных вынаходак, а таксама выкладзены прапановы па распрацоўцы новых нормаў для іх уключэння ў Патэнтную інструкцыю да Еўразійскай патэнтнай канвенцыі і Правілы складання, падачы і разгляду заявак на выдачу еўрапейскіх патэнтаў на вынаходкі. Напрыклад, такіх, як удакладненне ў еўразійскім патэнтным заканадаўстве пераліку аб'ектаў, якія супярэчаць сацыяльнай этыцы, якія падлягаюць выключэнню з патэнтнай аховы ў якасці вынаходак, або вызначэнне пераліку абставінаў, якія даюць вынаходніку льготны перыяд раскрыцця вынаходкі пры ацэнцы навізны вынаходкі, а таксама падыходы да ацэнкі вынаходніцкага ўзроўню і прамысловай прымянімасці.

Спіс літаратуры

1. Ци Чжун. Развитие механизма интеллектуальной собственности в Китае и России: сходство и различия / Ци Чжун // Статистика и экономика. – 2013. – № 4. – С. 119–123.
2. Кузнецов, Ю. Д. Интеллектуальная собственность в научной сфере / Ю. Д. Кузнецов // Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность. – 2024. – № 3. – С. 55–57.
3. Борзенко, Д. Особенности современной патентной системы в КНР: этапы и факторы формирования, специфика институционализации, стратегические подходы к развитию / Д. Борзенко, С. Полторак // Интеллектуальная собственность в Беларуси. – 2024. – № 6 (109). – С. 37–45.
4. Салицкий, А. И. Китай на пути к мировому технологическому лидерству / А. И. Салицкий, Е. А. Салицкая // Вестник Российской академии наук. – 2022. – Т. 92, № 5. – С. 451–457. – DOI 10.31857/S0869587322050085.
5. Анисимцев, Н. В. История и современность становления авторского права и интеллектуальной собственности в КНР / Н. В. Анисимцев // Исторические события в жизни Китая и современность / Российская академия наук; Федеральное автономное государственное учреждение науки «Институт Китая и современной Азии». Выпуск VII. – Москва: Институт Китая и современной Азии Российской академии наук, 2022. – С. 167–187. – DOI 10.48647/IFES.2022.81.29.025.
6. Негуляев, Г. А. О практике стимулирования изобретательства в области зеленых технологий / Г. А. Негуляев // Копирайт (вестник Академии интеллектуальной собственности). – 2023. – № 3. – С. 108–127.
7. Спартак, А. Н. Экономический потенциал и планы развития Китая в контексте российско-китайского сотрудничества / А. Н. Спартак // Российский внешнеэкономический вестник. – 2024. – № 7. – С. 7–25. – DOI 10.24412/2072-8042-2024-7-7-25.
8. Ченцова, Е. П. Особенности инновационного развития страны: опыт Китая / Е. П. Ченцова, М. С. Ченцов // Вопросы инновационной экономики. – 2023. – Т. 13, № 4. – С. 1835–1854. – DOI 10.18334/vinec.13.4.120104.
9. Гуляева, Т. К. Соотношение «права ВТО» и национального права государств-членов / Т. К. Гуляева. – Второе издание, стереотипное. – Москва: Юридический дом «Юстицинформ», 2024. – 228 с. – ISBN 978-5-72052010-6.
10. Демидчик, А. А. Интеллектуальные ресурсы как фактор обеспечения технологического суверенитета / А. А. Демидчик // Вестник Белорусского государственного экономического университета. – 2024. – № 3 (164). – С. 35–44.
11. Покровская, А. В. Сравнительный анализ стандарта неочевидности в китайском и американском патентном праве / А. В. Покровская // Актуальные проблемы права интеллектуальной собственности: Сборник докладов межвузовской научно-практической конференции студентов и молодых ученых, Санкт-Петербург, 26 апреля 2021 года. – Санкт-Петербург: ООО «Скифия-принт», 2023. – С. 76–80.
12. Основы формирования современного общего информационно-экспертного пространства в сфере промышленной собственности в Евразийском регионе / Г. П. Ивлиев, А. Л. Журавлев, Д. Ю. Рогожин, О. Н. Дарина. – Москва: Федеральное государственное бюджетное учреждение «Федеральный институт промышленной собственности», 2024. – 344 с. – ISBN 978-5-907602-20-5.
13. Заяц, А. Интеллектуальная собственность – ключевой аспект экономической интеграции Евразийского региона / А. Заяц // Интеллектуальная собственность в Беларуси. – 2023. – № 2 (99). – С. 29–33.
14. Аракелова, А. О. Стратегия развития интеллектуальной собственности на евразийском пространстве / А. О. Аракелова // Копирайт (вестник Академии интеллектуальной собственности). – 2023. – № 4. – С. 5–56.

15. Комендантов, С. В. Об основных положениях Соглашения о торгово-экономическом сотрудничестве между ЕАЭС и Китаем / С. В. Комендантов // Электронное сетевое издание «Международный правовой курьер». – 2023. – № 7. – С. 49–53.
16. Шимкович, М. Н. Правовые аспекты государственного регулирования параллельного импорта в Республике Беларусь / М. Н. Шимкович, К. Д. Базайа // Проблемы гражданского права и процесса: Сборник научных статей. – Гродно: Гродненский государственный университет имени Янки Купалы, 2023. – С. 219–229.
17. Майданник, О. В. Правовые аспекты предоставления охраны изобретениям, полезным моделям и промышленным образцам в России и зарубежных странах / О. В. Майданник, М. А. Гапоненко, М. О. Дашкова // Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность. – 2022. – № 12. – С. 32–46.
2. Kuznetsov, Y. D. (2024), «Intellectual property in the scientific field», *Intellectual Property. Industrial Property*, no 3, pp. 55–57.
3. Borzenko, D. and Poltorak, S. (2024), «Features of the modern patent system in China: stages and factors of formation, specifics of institutionalization, strategic approaches to development», *Intellectual property in Belarus*, no 6 (109), pp. 37–45.
4. Salitsky, A. I. and Salitskaya, E. A. (2022), «China on the way to global technological leadership», *Bulletin of the Russian Academy of Sciences*, Vol.92, no. 5, pp. 451–457. – DOI 10.31857/S0869587322050085.
5. Anisimtsev, N. V. (2022), History and modernity of the formation of copyright and intellectual property in China, Historical events in the life of China and modernity, Russian Academy of Sciences; Federal Autonomous State Institution of Science Institute of China and Modern Asia, Institute of China and Modern Asia of the Russian Academy of Sciences, Vol. VII, pp. 167–187. DOI 10.48647/IFES.2022.81.29.025

Інфармацыя аб аўтарах:

Аўрэлія Віктараўна Чэбан, намеснік начальніка кіравання экспертызы, начальнік адзела хіміі і медыцыны Еўразійскага патэнтнага ведамства; ACeban@EAP0.ORG
Алена Барысаўна Гаўрылава, начальнік Цэнтра маніторынгу якасці Еўразійскага патэнтнага ведамства; EGavrilova@eapo.org

Анастасія Аляксандраўна Ламакіна, малодшы навуковы супрацоўнік Цэнтра арганізацыі навуковай дзейнасці ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (Масква, Беражкоўская наб., 30, к. 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1493-9311>; SPIN-код: 1463-1513; anastasiia.lomakina@rupto.ru

Заяўлены ўнёсак суаўтараў

А. В. Чэбан – супастаўляльны аналіз патэнтнага заканадаўства КНР (Патэнтнага закона КНР, Правіл прымянення Патэнтнага закона КНР і Дапаможніка КНР па патэнтнай экспертызе) і патэнтнага заканадаўства ЕАПА (Патэнтнай інструкцыі да Еўразійскай патэнтнай канвенцыі, Правіл складання, падачы і разгляду заявак на выдату еўразійскіх патэнтаў на вынаходкі і Дапаможніка па экспертызе заявак на выдату еўразійскіх патэнтаў на вынаходку); выпрацоўка прапановы па ўдасканалванні еўразійскай патэнтнай сістэмы з улікам вопыту КНР.

А. Б. Гаўрылава – супастаўляльны аналіз Патэнтнага закона КНР і Патэнтнай інструкцыі да Еўразійскай патэнтнай канвенцыі; выпрацоўка прапановы па ўдасканалванні еўразійскай патэнтнай сістэмы з улікам вопыту КНР.

А. А. Ламакіна – абгрунтаванне актуальнасці і ўнікальнасці даследавання, праца з навуковымі крыніцамі, падрыхтоўка спіса літаратуры.

References

1. Qing Zhong (2013), Development of intellectual property mechanism in China and Russia: similarities and differences, *Statistics and Economics*, no 4, pp. 119–123.
2. Kuznetsov, Y. D. (2024), «Intellectual property in the scientific field», *Intellectual Property. Industrial Property*, no 3, pp. 55–57.
3. Borzenko, D. and Poltorak, S. (2024), «Features of the modern patent system in China: stages and factors of formation, specifics of institutionalization, strategic approaches to development», *Intellectual property in Belarus*, no 6 (109), pp. 37–45.
4. Salitsky, A. I. and Salitskaya, E. A. (2022), «China on the way to global technological leadership», *Bulletin of the Russian Academy of Sciences*, Vol.92, no. 5, pp. 451–457. – DOI 10.31857/S0869587322050085.
5. Anisimtsev, N. V. (2022), History and modernity of the formation of copyright and intellectual property in China, Historical events in the life of China and modernity, Russian Academy of Sciences; Federal Autonomous State Institution of Science Institute of China and Modern Asia, Institute of China and Modern Asia of the Russian Academy of Sciences, Vol. VII, pp. 167–187. DOI 10.48647/IFES.2022.81.29.025
6. Negulyaev, G. A. (2023), «On the practice of stimulating invention in the field of green technologies», *Copyright (Bulletin of the Academy of Intellectual Property)*, no. 3, pp. 108–127.
7. Spartak, A. N. (2024), «China's economic potential and development plans in the context of Russian-Chinese cooperation», *Russian Foreign Economic Journal*, no. 7, pp. 7–25. DOI 10.24412/2072-8042-2024-7-7-25.
8. Chentsova, E. P. and Chentsov M. S. (2023), «Features of the country's innovative development: China's experience», *Russian journal of innovation economics*, Vol. 13, no. 4, pp. 1835–1854. DOI 10.18334/vinec.13.4.120104.
9. Gulyaeva, T. K. (2024), The relationship of «WTO law» and the national law of the member states, 2nd ed stereotypical, Law House «Justicinform», Moscow, Russia, pp. 228. ISBN 978–5–7205–2010–6.
10. Demidchik, A. A. (2024), «Intellectual resources as a factor of ensuring technological sovereignty», *Belarusian State Economic University Bulletin*, no. 3 (164), pp. 35–44.
11. Pokrovskaya, A.V. (2023), Comparative analysis of the standard of non-obviousness in Chinese and American patent law, Actual problems of intellectual property law: Collection of reports of the interuniversity scientific and practical conference of students and young scientists, April 26 In 2021. Saint Petersburg: Scythia-Print LLC, St. Petersburg, pp. 76–80.
12. Ivliev, G. et al (2024), Fundamentals of the formation of a modern common information and expert space in the field of industrial property in the Eurasian region, Federal State Budgetary Institution «Federal Institute of Industrial Property», Moscow, Russia, pp. 344. ISBN 978-5-907602-20-5.
13. Zayats, A. (2023), «Intellectual property is a key aspect of the economic integration of the Eurasian region», *Intellectual property in Belarus*, no.2 (99), pp. 29–33.
14. Arakelova, A. O. (2023), «Strategy of intellectual property development in the Eurasian space», *Copyright (Bulletin of the Academy of Intellectual Property)*, no. 4, pp. 5–56.

15. Komendantov, S. V. (2023), «On the main provisions of the Agreement on Trade and Economic cooperation between the EAEU and China», *International legal courier*, no. 7, pp. 49–53.
16. Shimkovich, M. N. and Bazaya, K. D. (2023), Legal aspects of state regulation of parallel imports in the Republic of Belarus, Problems of civil law and process: Collection of scientific articles, Yanka Kupala Grodno State University, Grodno, pp. 219–229.
17. Maidannik, O. V., Gaponenko, M. A. and Dashkova, M. O., (2022), «Legal aspects of granting protection to inventions, utility models and industrial designs in Russia and abroad», *Intellectual property. Industrial property*, no. 12, pp. 32–46.

Information about the authors

Aurellia V. Ceban, Deputy Director Examination Department – Director Chemistry and Medicine division of Eurasian patent organization (Moscow, M. Cherkassky lane, 2); aceban@eapo.org

Elena B. Gavrilova, Head of the Quality Monitoring Center of Eurasian Patent Organization (Moscow, M. Cherkassky lane, 2); EGavrilova@eapo.org

Anastasiia A. Lomakina, junior researcher of the Center of Scientific Activity Management of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, building 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1493-9311>; SPIN-code: 1463–1513; anastasiia.lomakina@rupto.ru

Contribution of the authors

A. V. Ceban – comparative analysis of the People's Republic of China legal framework concerning patents (PRC Patent Law, Implementing Regulations of the PRC Patent law and Guidelines for patent examination) and the EAPO's legal framework (Patent Regulations under the Eurasian patent Convention, Rules for filing and examining of Eurasian patent applications and Guidelines for examination of Eurasian patent applications); drafting proposals for the improvement of the Eurasian patent system taking into account the PRC experience.

E. B. Gavrilova – comparative analysis of the Patent Law of the People's Republic of China and the Patent Regulations under the Eurasian patent Convention; drafting proposals for the improvement of the Eurasian patent system taking into account the PRC experience.

A. A. Lomakina – substantiation of the relevance and uniqueness of the research, work with scientific sources, preparation of a list of references.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.
The authors declare no conflict of interests.

Поступило в редакцію 28.04.2025

Драцовано після рецензування 03.06.2025

Прийнято до публікації 06.06.2025

Аглядны артыкул

Review

УДК: 338.24: 504.05: 347.77
EDN <https://elibrary.ru/zcffzx>

Патэнтная сістэма КНР: яе развіццё і асаблівасці патэнтавання вынаходак і карысных мадэляў

Генадзь Анатольевіч Негуляеў, Вольга Мікалаеўна Дарына[✉]

Федэральны інстытут прамысловай уласнасці

[✉]otd3226@rupto.ru

Анатацыя: у цяперашні час, калі абмену навішымі тэхналогіямі паміж Расіяй і КНР аддаецца асабліва ўвага, праблемы ўзаемнага патэнтавання вынаходак і карысных мадэляў набываюць асаблівую актуальнасць. Практыка паказвае, што ўзровень узаемнага патэнтавання пакуль не поўнаасцю адпавядае тэмпам развіцця эканамічнага і тэхнічнага супрацоўніцтва паміж дзвюма краінамі. Адною з прычын гэтага з'яўляецца недастатковая вывучанасць вопыту КНР у дачыненні да спецыфікі патэнтнай сістэмы КНР, а таксама недастатковая інфармаванасць расійскіх заяўнікаў аб асаблівасцях і патрабаваннях патэнтавання ўказаных аб'ектаў у гэтай краіне. Гэта абумоўлівае асаблівую актуальнасць і неабходнасць больш глыбокага вывучэння асноўных палажэнняў і нормаў Патэнтнага закона КНР і практыкі яго прымянення. Мэтай праведзенага даследавання з'явіўся разгляд асноўных этапаў і фактараў фарміравання патэнтнай сістэмы КНР, уключаючы меры дзяржаўнай падтрымкі па яе развіцці, а таксама стымуляванню падачы патэнтных заявак і стварэнню дадатковых прававых механізмаў, накіраваных на ўкараненне і выкарыстанне вынаходак і карысных мадэляў. У працы выкарыстоўваліся агульнанавуковыя метады фармальна-лагічнага, параўнальнага і сістэмнага аналізу. Вынікам працы аўтараў стала сістэмнае і супастаўляльнае выкладанне вялікага аб'ёму інфармацыйнага матэрыялу, які тычыцца працэдур і патрабаванняў да падачы і разгляду патэнтных заявак, а таксама выкананню пострэгістрацыйных працэдур. Асабліва разгледжаны спецыфічныя асаблівасці кітайскага заканадаўства ў параўнанні з расійскімі нормаў. Прыводзяцца некаторыя асноўныя рэкамендацыі па выбары найбольш аптымальных падыходаў і варыянтаў патэнтавання. Вынікі працы могуць быць цікавымі як для распрацоўнікаў нарматыўных дакументаў, так і для асоб, якія займаюцца канкрэтнымі пытаннямі замежнага патэнтавання.

Ключавыя словы: Патэнтны закон КНР, дзяржаўная падтрымка, вынаходкі, карысныя мадэлі, экспертыза заяўкі на выдачу патэнта, крытэрыі патэнтаздольнасці, асаблівасці патэнтавання ў Кітаю.

Падзякі: гэты артыкул адлюстроўвае вынікі навукова-даследчай працы «Даследаванне прававых і практычных аспектаў патэнтавання вынаходак і карысных мадэляў у КНР», якая праводзілася калектывам аўтараў-супрацоўнікаў Федэральнага інстытута прамысловай уласнасці (ФІПУ) і Еўразійскага патэнтнага ведамства (ЕАПВ)¹.

Для цытавання: Негуляеў Г. А., Дарына В. М. Патэнтная сістэма КНР: яе развіццё і асаблівасці патэнтавання вынаходак і карысных мадэлей // Веснік ФІПУ. 2025. Т. 4, № 2 (12). С. 138–149.

¹ Даследаванне прававых і практычных аспектаў патэнтавання вынаходак і карысных мадэляў у КНР: справаздача аб НДР (заклучная) / Еўразійскае патэнтнае ведамства; кір. А. Л. Жураўлёў, М., 2025. 353 с.

Patent system of the People's Republic of China: its development and features of patenting inventions and utility models

Gennady A. Negulyaev, Olga N. Darina[✉]

Federal Institute of Industrial Property

[✉]otd3226@rupto.ru

Abstract: At present, when special attention was paid to the exchange of the latest technologies between Russia and China, the problems of mutual patenting of inventions and utility models are becoming especially urgent. Practice shows that the level of mutual patenting does not yet fully correspond to the pace of development of economic and technical cooperation between the two countries. One of the reasons for this is the insufficient study of the PRC experience in relation to the specifics of the PRC patent system, as well as the insufficient awareness of Russian applicants about the features and requirements for patenting these objects in this country. This determines the particular relevance and necessity of a more in-depth study of the main provisions and norms of the Patent Law of the PRC and the practice of its application. The purpose of the study was to consider the main stages and factors of the formation of the patent system of the PRC, including measures of state support for its development, as well as stimulation of filing patent applications and the creation of additional legal mechanisms aimed at the implementation and use of inventions and utility models. The work was carried out by using general scientific methods of formal-logical, comparative and systemic analysis. The result of the authors' work was a systematic and comparative presentation of a large volume of information material concerning the procedures and requirements for filing and examination of patent applications, as well as performing post-registration procedures. Specific features of Chinese legislation are considered in particular in comparison with Russian norms. Some basic recommendations for choosing the most optimal approaches and options for patenting are given. The results of the work may be of interest both to developers of regulatory documents and to persons involved in specific issues of foreign patenting.

Keywords: Patent Law of the People's Republic of China, state support, inventions, utility models, examination of a patent application, patentability criteria, features of patenting in China.

For citation: Negulyaev G. A., Darina O. N. Patent system of the People's Republic of China: its development and features of patenting inventions and utility models // Bulletin of Federal Institute of Industrial property. 2025.Vol. 4, No 2 (12): 138–149 (In Russ.).

Acknowledgements: this article reflects the results of the research work «Study of the legal and practical aspects of patenting inventions and utility models in the PRC», conducted by a team of authors from the Federal Institute of Industrial Property (FIPS) and the Eurasian Patent Organization (EAPO).

Уводзіны

У сучасных умовах эканамічнага ўзаемадзеяння КНР з'яўляецца адным з вядучых партнёраў Расіі па абмене найноўшымі тэхналогіямі. Разгляд пытанняў узаемнага патэнтавання вынаходак і карысных мадэляў з'яўляецца актуальным для прадпрыемстваў у частцы забеспячэння высокага ўзроўню аховы і абароны сваіх бізнес-інтарэсаў на тэрыторыі нашых краін.

Штогадовы незвычайна высокі рост падачы заявак на атрыманне патэнта на вынаходку і на карысную мадэль у Патэнтнае ведамства КНР (China National Intellectual Property Administration, CNIPA) абумоўлівае неабходнасць правядзення аналізу нарматыўных дакументаў КНР і практыкі стымулявання патэнтавання ў Кітаю для прымянення лепшых метадык у Расійскай Федэрацыі.

Матэрыялы і метады даследавання

Для дасягнення мэты азначэння спецыфічных асаблівасцяў кітайскага заканадаўства ў параўнанні з расійскімі нормамаі развіцця і рэгулявання праваадносін у частцы аховы вынаходак і карысных мадэляў у Расіі ў якасці метадаў даследавання было выбрана

выкарыстанне агульнанавуковых метадаў фармальна-лагічнага, параўнальнага і сістэмнага аналізу, а таксама метаду кантэнт-аналізу нарматыўных і іншых актаў і крыніц інфармацыі.

Агульная характарыстыка патэнтнай сістэмы

На працягу апошніх 20 гадоў Кітайская Народная Рэспубліка (КНР) дамаглася надзвычайных вынікаў у сферы інтэлектуальнай уласнасці (ІУ). Пачынаючы з 2015 года, КНР займае першае месца ў свеце па колькасці пададзеных заявак на рэгістрацыю вынаходак і заявак на карысныя мадэлі. Па статыстычных даных САІУ, КНР у 2023 годзе па колькасці пададзеных заявак на рэгістрацыю вынаходак (1 677 701 заяўка) і карысных мадэляў (3 061 373 заяўкі) значна аперэдзіла такія краіны, як ЗША (602 498 заявак на ВІН), Японія (300 133 заяўкі) і Рэспубліка Карэя (243 310 заявак на ВІН)².

² Intellectual property statistical country profile 2025. China // WIPO: сайт. URL: <https://www.wipo.int/edocs/statistics-country-profile/en/cn.pdf> (дата звароту: 21.04.2025).

Варта падкрэсліць, што КНР, якая з'яўляецца краінай, што развіваецца, па суадносінах колькасці заявак, якія паступілі ад нацыянальных заяўнікаў на кожныя 100 млрд долараў да УВП, займае 2-е месца ў свеце, уступаючы толькі Рэспубліцы Карэя.

РФ займае па гэтым паказчыку адпаведна 11-е месца (26 692 заяўкі)³.

КНР лідзіруе таксама па колькасці пададзеных міжнародных заявак РСТ у 2024 годзе – 70 160 заявак РСТ (2023 год – 69 512). У параўнанні з КНР колькасць міжнародных заявак, пададзеных заяўнікамі ЗША, якія дагэтуль займалі першае месца па гэтым паказніку, у 2024 годзе склала 55 618 (у 2023 годзе – 54 087 заявак РСТ)⁴.

Варта падкрэсліць, што КНР, якая з'яўляецца краінай, што развіваецца, па суадносінах колькасці заявак, якія паступілі ад нацыянальных заяўнікаў на кожныя 100 млрд долараў да УВП, займае 2-е месца ў свеце, уступаючы толькі Рэспубліцы Карэя (РФ займае 19- месца).

Праўда, актыўнасць замежнага патэнтавання кітайскіх заяўнікаў у параўнанні з заяўнікамі іншых прамыслова развітых краін пакуль параўнальна невысокая (130 145 заявак), у той час як у ЗША яна складае 242 936 заявак, а ў Японіі – 188 773 заяўкі. Найбольшая колькасць заявак у 2024 годзе ад кітайскіх заяўнікаў была пададзена ў Індыю (4 015), у Аўстралію (2 452) і ў краіны ЕС (20 782). Колькасць заявак, пададзеных у 2024 годзе кітайскімі заяўнікамі ў РФ, склала 1 242 (з іх 119 – па нацыянальнай працэдуры і 1 123 – па працэдуры РСТ). Колькасць заявак, пададзеных расійскімі заяўнікамі ў КНР, склала прыкладна 200. Відавочна, што гэтыя паказнікі не зусім адпавядаюць узроўню навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва паміж КНР і РФ, асабліва з улікам яго развіцця, якое паскараецца ў апошнія гады.

У сувязі з вышэйпрыведзенымі паказнікамі ўяўляе асаблівы інтарэс аналіз тых фактараў, якія спрыялі такому хуткаму развіццю патэнтнай сістэмы КНР.

Па-першае, варта падкрэсліць, што з самага пачатку КНР прыклала актыўныя намаганні для ўваходжання ў міжнародную сістэму ІУ. З гэтай мэтай КНР пасля прыняцця Патэнтнага закона ў 1984 годзе ў мэтах гарманізацыі свайго заканадаўства з міжнароднымі нормамі прыядналася да большасці значных міжнародных пагадненняў, напрыклад, да Парыжскай канвенцыі

па ахове прамысловай уласнасці (1985 год); Дамовы аб патэнтнай кааперацыі (РСТ) (1994 год), якая накіравана на вызначэнне адзіных працэдур падачы заявак і правядзення экспертызы. З 2001 года Кітай увайшоў у Сусветную гандлёвую арганізацыю і адпаведна стаў дзяржавай-удзельніцай Пагаднення па гандлёвых аспектах правоў інтэлектуальнай уласнасці (ТРИПС), што забяспечыла дзеянне на тэрыторыі Кітая прававых актаў названай арганізацыі, у тым ліку ў сферы аховы інтэлектуальных правоў [1].

Удзел у названых міжнародных пагадненнях патрабаваў неаднаразовага ўнясення адпаведных змяненняў і паправак у Патэнтны закон (у 1992, 2000 і 2009 гадах). З 1 ліпеня 2021 г. набыла моц чацвёртая папраўка⁵, якая была прызначана забяспечыць больш надзейную абарону законных правоў і інтарэсаў патэнтаўладальнікаў і павышэнне вынаходніцкай актыўнасці.

Па-другое, дасягненню вышэйназваных вынікаў у галіне ІУ садзейнічала рацыянальная і ўзважаная дзяржаўная палітыка ў галіне стымулявання вынаходніцтва, а менавіта:

1) эканамічна матываванае і выбарачнае выкарыстанне мер пратэксцыянізму сваёй прамысловасці і прадпрыемстваў у дачыненні да заходняга капіталу;

2) шырокае прыцягненне ў краіну замежных ведаў і тэхналогій;

3) узростаючае наладжванне сувязяў і супрацоўніцтва з вядучымі заходнімі тэхналагічнымі фірмамі і ўніверсітэтамі;

4) наяўнасць у краіне спецыфічнай канкурэнцыі, характэрнай для ўнутранага кітайскага рынку [2].

Так, меры пратэксцыянізму (першы фактар), якія павінны абараняць кітайскія кампаніі ад зарубежнай канкурэнцыі, выкарыстоўваліся пераважна ў адносінах да нядаўна ўтвораных фірмаў і стартапаў. У адносінах да арганізацый, якія займаюцца фундаментальнымі і прыкладнымі даследаваннямі, а таксама прадпрыемстваў з дзяржаўным фінансаваннем пратэксцыянізм прымяняўся выбарачна. Дзеянне другога фактара (прыцягненне ў краіну зарубежных ведаў і тэхналогій) было накіравана на стымуляванне вяртання ў краіну выдатных кітайскіх навукоўцаў, якія раней імігравалі за мяжу, арганізацыю стажыроўкі кітайскіх спецыялістаў за мяжой, а таксама мер па прадухіленні ўцечкі мазгоў за мяжу. Акрамя таго, гэты фактар выражаецца ў прымяненні так званых мер «прымусовай» перадачы заходняй тэхналогіі кітайскім партнёрам, калі заходнія фірмы, якія жадаюць скарыстаць ільготныя ўмовы вытворчасці, вымушаны згаджацца пры падпісанні дамоў аб супрацоўніцтве на перадачу адпаведных тэхналогій. Дзеянне трэцяга фактара (сувязі і супрацоўніцтва з вядучымі заходнімі тэхналагічнымі фірмамі і ўніверсітэтамі) праяўляецца ў актыўным удзеле кітайскіх

³ WIPO IP Statistics Data Center, май 2025 г. // WIPO: сайт. URL: <https://www3.wipo.int/ipstats/key-search/search-result?type=KEY&key=221> (дата звароту: 28.04.2025).

⁴ IP FACTS AND FIGURES, май 2025 г. // WIPO: сайт. URL: <https://www.wipo.int/en/ipfactsandfigures/patents> (дата звароту: 28.04.2025).

⁵ Patent Law of the People's Republic of China, Updated: Oct 13, 2022 // CNIPA: сайт. URL: <https://english.cnipa.gov.cn/col/col3068/index.html> (дата звароту: 28.04.2025).

фірм у даследчых распрацоўках заходніх партнёраў. Пры гэтым у рамках такога супрацоўніцтва вельмі часта дасягаецца дамоўленасць аб набыцці перадавых тэхналогій заходніх партнёраў. Такі падыход у свой час быў асабліва характэрны для фірм у галіне электроннай прамысловасці, такіх як Oppo, Vivo і Xiaomi [3].

Нарэшце, апошні фактар (спецыфічная ўнутраная канкурэнцыя) мае асаблівае значэнне, паколькі ва ўмовах змяшанай уласнасці ў КНР (дзяржаўнай і прыватнай) прыватныя фірмы вымушаны канкураваць на не зусім роўных умовах з аналагічнымі дзяржаўнымі прадпрыемствамі, якія працуюць на поўным дзяржаўным фінансаванні, уключаючы льготнае прадастаўленне ім тэхнічнага аснашчэння і абсталявання. У якасці прыкладу такой стымулюючай канкурэнцыі можна прывесці прыклад кампаній у галіне праграмага забеспячэння: з пяці найбуйнейшых кампаній у гэтай галіне чатыры з іх – Huawei, JD.com, Alibaba і Tencent – з'яўляюцца прыватнымі і вымушаныя канкураваць не толькі адзін з адным, але і з дзяржаўнай кампаніяй China Mobile.

Разам з гэтымі фактарамі ўрадам КНР таксама былі прынятыя практычныя меры па павышэнні вынаходніцкай актыўнасці насельніцтва.

У дачыненні да гэтага варта адзначыць прымяненне розных падыходаў. Так, у самым пачатку ў цэнтры дзяржаўнай палітыкі ў галіне ІУ на працягу працяглага часу (з 2000 па 2020 год) у якасці ключавога паказчыка для ацэнкі інавацый разглядаўся рост колькасці патэнтаў, якія выдаюцца. У рамках гэтага падыходу выкарыстоўваліся розныя стымулы для заахвочвання нацыянальных заяўнікаў, асабліва навукова-даследчых кампаній і інстытутаў, мэтай якіх было стварэнне і выкарыстанне вялікай колькасці патэнтаў. Пры гэтым асноўнай і найбольш проста мерай дзяржаўнай падтрымкі станавілася прадастаўленне прамых субсідый, прызначаных для кампенсацыі расходаў на падачу патэнтных заявак, іх справаводства і падтрыманне атрыманых патэнтных правоў у сіле [4]. Такі падыход разам са станоўчымі вынікамі стымуляваў прадпрыемствы да стварэння «імітацыйных інавацый»⁶, падачы заявак на нязначныя тэхнічныя ўдасканаленні замест правядзення фундаментальных даследаванняў і глыбокіх НДВКР [5].

Каб выправіць сітуацыю, якая склалася ў 2021 годзе, была прынята новая стратэгія ў сферы ІУ, якая прадугледжвае пераход «ад колькасці патэнтных заявак да якасці выдаваемых патэнтаў» і стымуляванне ўкаранення ВІД замест стымулявання колькасці пададзеных патэнтных заявак [6].

Для рэалізацыі новай палітыкі быў зменены парадак субсідзіравання, уведзены новыя віды субсідый і павышана адраснасць атрымальнікаў субсідый.

У 2021 годзе была прынята новая стратэгія ў сферы ІУ, якая прадугледжвае пераход «ад колькасці патэнтных заявак да якасці выдаваемых патэнтаў» і стымуляванне ўкаранення ВІД замест стымулявання колькасці пададзеных патэнтных заявак.

Для прасоўвання інавацый, якія субсідуюцца дзяржавай, было прапанавана ўкараніць механізм постсубсідзіраваных і постацэначных праграм пры адначасовым скарачэнні ці нават спыненні дзяржаўнага ўмяшання ў планаванне і правядзенне інавацыі прадпрыемстваў. З 2025 года ў КНР канчаткова ўведзена новая форма падтрымкі патэнтавання ў форме «пострэгістрацыйнай субсідыі» (post-grant subsidy), якую заяўнік можа атрымаць толькі пасля выдачы яму патэнта, прычым аб'ём субсідыі не павінны перавышаць 50% ад сумы афіцыйных збораў, выплачаных у працэсе патэнтавання, і не можа распаўсюджвацца на аплату пасрэдных паслуг. Для павышэння адраснасці вылучаемых субсідый было рэкамендавана распаўсюджаць субсідыі ў першую чаргу на вынаходкі, якія належаць да высокатэхналагічных галін прамысловасці Кітая або новых галін, якія маюць стратэгічнае значэнне, напрыклад, энергазберажэнне і абарона навакольнага асяроддзя, новыя матэрыялы, фармацэўтыка і медычынае абсталяванне, авіяцыя і аэракасічная прамысловасць, інфармацыйныя тэхналогіі, тэлекамунацыі ці вытворчасць перадавога абсталявання і г. д.

Для выяўлення вынаходак, у адносінах да якіх рэкамендуецца ў першую чаргу аказаць дзяржаўную фінансавую падтрымку, СНІПА увяло паняцце «асабліва каштоўныя вынаходкі» (high-value inventions). Такія вынаходкі павінны адпавядаць аднаму з наступных крытэрыяў:

- 1) належаць да ці быць запатэнтаванымі ў стратэгічна важных галінах;
- 2) мець у складзе сваёй патэнтнай сям'і замежныя патэнты;
- 3) знаходзіцца ў выкарыстанні больш за 10 гадоў;
- 4) перавышаць па вартасці суму залогаванага фінансавання патэнтаўладальнікаў;
- 5) належаць да распрацовак, за якія аўтарамі атрыманы дзяржаўныя прэміі ў галіне навукі і тэхнікі або дзяржаўныя патэнтныя прэміі.

Іншая эфектыўная форма фінансавай падтрымкі, накіраваная на стымуляванне інавацый у Кітаю, прадугледжвае прадастаўленне падатковых ільгот [7]. Найбольш характэрнай прыкметай з'яўляецца прэферэнцыйная падатковая палітыка, якая ажыццяўляецца ў дачыненні

⁶ Winger of Schwegman, Lundberg A. and Woessner, P.A. (2022), «The 2022 Annual Report of the China National Intellectual Property Administration China IP Law», available at: <https://natlawreview.com/article/2022-annu-al-report-china-national-intellectual-property-administration-955000-patent-iv> (Accessed 29 April 2025).

да кампаній, якія дасяглі статусу прадпрыемстваў высокіх і новых тэхналогій (High and New Technology Enterprise, HNTE). Кампанія, кваліфікаваная як HNTE, можа карыстацца зніжанай стаўкай на карпаратыўны падатак ад прыбытку (corporate income tax-CIT) у памеры 15% (у параўнанні са звычайнай стаўкай у 25%) і пераносіць пакрыццё страт на тэрмін да 10 гадоў, а таксама атрымліваць дадатковую падтрымку, такую як субсідыі на правядзенне НДВКР або інвестыцыі, канкурэнтаздольныя крэдыты камерцыйных банкаў і іншыя вылічэнні са збораў.

Кваліфікацыя прадпрыемства ў якасці HNTE ажыццяўляецца Міністэрствам навукі і тэхналогій або яго рэгіянальным філіялам. Сярод асноўных патрабаванняў да кваліфікацыі HNTE можна прывесці наступнае: прадпрыемства павінна працаваць у сектарах, якія вызначаны як вобласці высокіх і новых тэхналогій, склад персаналу павінен складаць не менш за 30% выпускнікоў ВНУ і каледжаў, з іх 10% супрацоўнікаў занята ў НДВКР, прычым 3–6% ад агульнага даходу павінна быць інвеставана ў НДВКР, 60% выдаткаў на НДВКР павінна быць выкарыстана ўнутры Кітая, а 60% даходаў павінна паступаць ад рэалізацыі высокатэхналагічных прадуктаў і паслуг.

Для рэалізацыі канцэпцыі стымулявання замежнага патэнтавання Цэнтральнае казначэйства заснавала спецыяльны фонд для мэтанакіраванага субсідзіравання патэнтаў, пададзеных кітайскімі арганізацыямі за мяжу. Права на атрыманне субсідый гэтага фонду маюць малыя і сярэднія прадпрыемствы, дзяржаўныя ўстановы і навукова-даследчыя інстытуты. Палажэнні аб кваліфікацыі прадпрыемстваў у якасці МСП вызначаны ў адпаведным нацыянальным класіфікацыйным стандарце.

Субсідыя даецца ў два этапы: адпаведна пасля публікацыі замежных патэнтных заявак, пры ўмове, што заяўка мае навізну, вынаходніцкі ўзровень і прамысловую прымянімасць, і пасля выдачы замежнага патэнта, пры ўмове, што патэнт мае стабільны прававы статус.

Для рэалізацыі канцэпцыі стымулявання замежнага патэнтавання Цэнтральнае казначэйства заснавала спецыяльны фонд для мэтанакіраванага субсідзіравання патэнтаў, пададзеных кітайскімі арганізацыямі за мяжу. Права на атрыманне субсідый гэтага фонду маюць малыя і сярэднія прадпрыемствы, дзяржаўныя ўстановы і навукова-даследчыя інстытуты.

Абноўленая патэнтная палітыка Кітая прадугледжвае розныя віды фінансавага заахвочвання для стваральнікаў патэнтаў высокай якасці, якое выплачваецца на ўзроўні правінцый і гарадоў цэнтральнага падпарадкавання. Для гэтых мэт CNIPA сумесна з Міністэрствам фінансаў КНР у 2022–2024 гадах правялі праграму «Стартавая фінансавая падтрымка» па стымуляванні інавацыйнай актыўнасці рэгіёнаў і камерцыялізацыі ВІД. У 2022 годзе аб'ём фінансавання склаў 50 млн юаняў (545 млн руб.), у 2023 годзе ён быў падвоены ў дачыненні да суб'ектаў з найбольш значнымі вынікамі (100 млн юаняў, ці 1,1 млрд руб.).

Новы механізм фінансавага стымулявання вынаходнікаў прадугледжвае выкарыстанне розных заканадаўча замацаваных формаў удзелу вынаходнікаў у прыбытках, такіх як акцыі, апцыёны на акцыі і дывідэнды [8]. Гэта палажэнне дазваляе таксама працадаўцам больш гібка і разумна размяркоўваць прыбытак ад інавацый для прэміравання вынаходнікаў, што, у сваю чаргу, стымулюе інавацыі і спрыяе камерцыялізацыі, укараненню і прымяненню патэнтаў.

Калі працадаўца выкарыстоўвае вынаходку на працягу тэрміну дзеяння права на аб'ект інтэлектуальнай уласнасці, вынаходнік мае права атрымаць не менш за 2,0% ад прыбытку працадаўцы, атрыманай у выніку выкарыстання патэнта на вынаходку ці карысную мадэль.

Для пераходу на новую палітыку стымулявання ў 2021 годзе былі прыняты адпаведныя папраўкі і змяненні да патэнтнага заканадаўства КНР, накіраваныя на рашэнне праблем кітайскай сістэмы, якія датычацца нізкай якасці патэнтных заявак, слабай практыкі прымянення патэнтаў на вытворчасці, а таксама незадавальняючага становішча з прытрымліваннем і абаронай інтэлектуальных правоў [9].

У мэтах садзейнічання камерцыялізацыі вынаходак і карысных мадэляў новыя папраўкі да Закона прадугледжваюць увядзенне механізма адкрытай ліцэнзіі, у рамках якога аўтар патэнта можа перадаваць правы на яго выкарыстанне неабмежаванаму колу асоб, самастойна вызначаючы памеры плацяжоў. Механізм адкрытай ліцэнзіі адрозніваецца дэцэнтралізаваным прынцыпам кіравання. Правы на ліцэнзію рэгіструюць не адміністрацыйны дэпартамент Дзяржсавета КНР (як было раней), а профільныя аддзелы патэнтных ведамстваў правінцый і гарадоў цэнтральнага падпарадкавання КНР. Гэтыя аддзелы таксама забяспечваюць адкрытым ліцэнзіям, ініцыяваным патэнтаўладальнікамі, хуткае прасоўванне на рынак пры дапамозе сервісных інтэрнэт-платформ.

Для ўзмацнення кантролю за патэнтнымі парушэннямі ў рамках апошніх паправак у Патэнтны закон была ўведзена спецыяльная глава, якая прадугледжвае штрафы за страты, прычыненыя за парушэнне патэнтных правоў. Прадугледжаны наступныя віды кампенсацыі за фактычны ўрон, прычынены праваяўладальніку: кампенсацыя за незаконны прыбытак (абагачэнне) парушальніка, кампенсацыя ў памеры разумнага кратнага

Для ўзмацнення кантролю за патэнтнымі парушэннямі ў рамках апошніх паправак у Патэнтны закон была ўведзена спецыяльная глава, якая прадугледжвае штрафы за страты, прычыненыя за парушэнне патэнтных правоў.

павелічэння ліцэнзійнага збору і, пры немагчымасці вызначэння фактычнай кампенсацыі пры парушэнні патэнтных правоў, прысуджваецца вызначаная законам кампенсацыя (заканадаўчая кампенсацыя).

З 1 студзеня 2024 г. ў Патэнтны закон уведзены дадатковыя папраўкі, якія пашыраюць магчымасці матэрыяльнага стымулявання індывідуальных вынаходнікаў, якія датычацца стварэння і выкарыстання службовых вынаходак. Згодна з унесенымі папраўкамі, права ўласнасці на службовую вынаходку цяпер па змоўчанні не належыць юрыдычнай асобе, пакуль супрацоўнік не заключыць кантракт, у якім будзе дакладна прадугледжана перадача яго правоў⁷. Акрамя таго, калі вынаходка была створана не ў выніку выканання службовых задач вынаходніка ці аўтара, гэта значыць яго стварэнне не ўваходзіла ў звычайныя штодзённыя абавязкі супрацоўніка прадпрыемства, права ўласнасці на вынаходку больш не будзе ў абавязковым парадку належаць юрыдычнай асобе, нават калі пры стварэнні аб'ектаў ІУ выкарыстоўваліся матэрыялы і тэхнічныя сродкі прадпрыемства.

Пры адсутнасці кантракта, які прадугледжвае іншае ў дачыненні да заахвочвання і ўзнагароды супрацоўнікаў, працадаўца можа быць прымушаны да выплаты кожнаму супрацоўніку-вынаходніку заахвочвання ў памеры не менш за дзве сярэднемесячныя зарплаты супрацоўнікаў, якія займаюць адпаведную пасаду, у выпадку з патэнтам на вынаходку і не менш за адну сярэднемесячную зарплату ў выпадку з іншымі правамі на аб'екты інтэлектуальнай уласнасці [10].

Пра спецыфічныя асаблівасці патэнтнай аховы вынаходак і карысных мадэляў у КНР

На тэрыторыі КНР прававой ахове падлягаюць усе асноўныя аб'екты інтэлектуальнай уласнасці, прадугледжаныя міжнародным патэнтным правам, гэта значыць вынаходкі, карысныя мадэлі і прамысловыя ўзоры. Аднак вызначэнне гэтых аб'ектаў у патэнтным законе КНР, у

цэлым супадаючы з разуменнем, прынятым у міжнароднай практыцы, трохі адрозніваецца ад азначэнняў, якія выкарыстоўваюцца ў заканадаўстве іншых краін, у тым ліку і ў расійскім заканадаўстве. Так, у адпаведнасці з арт. 2 Патэнтнага закона КНР пад вынаходкай разумеецца «новае тэхнічнае рашэнне, якое адносіцца да прадукту, спосабу ці ўдасканалення прадукту ці спосабу», гэта значыць у азначэнне гэтага паняцця ўключана дадатковая адзнака «ўдасканалення прадукту ці спосабу». Акрамя таго, праграмнае забеспячэнне, якое звычайна атрымлівае ахову без дадатковай рэгістрацыі па правілах, прадугледжаных для рэалізацыі аўтарскіх правоў, у КНР можа быць таксама запатэнтавана ў якасці вынаходкі, калі будзе заяўлена сумесна з апаратнай часткай або некаторай прыладай, у якой яна рэалізуецца.

Патэнтны закон КНР змяшчае таксама расшыранае паняцце карыснай мадэлі, якая вызначаецца як «новае тэхнічнае рашэнне, якое адносіцца да формы, структуры або спалучэння гэтых двух элементаў, ці да прадукту, прыгоднага да практычнага выкарыстання». Паводле гэтага азначэння, у Кітаю, у адрозненні ад патрабаванняў заканадаўства РФ, у якасці карыснай мадэлі магчыма ахова любога новага тэхнічнага рашэння, якое датычыцца формы ці структуры прадуктаў ці камбінацыі гэтых уласцівасцяў, пры ўмове, што яно з'яўляецца прамыслова прымянімым.

У адрозненні ад паняцця «прамысловы ўзор» у азначэнні карыснай мадэлі наяўнасць адзнак «формы» і «структуры» прадугледжвае патрабаванне іх выкарыстання па некаторым практычным назначэнні, у той час як у паняцці «прамысловы ўзор» іх назначэнне ў спалучэнні з іншымі элементамі, напрыклад, колерам, павінна ствараць у прадукце новае эстэтычнае ўражанне.

Акрамя таго, у параўнанні з расійскім заканадаўствам маюцца істотныя адрозненні ў азначэнні аб'ектаў, якія не патэнтуюцца, па якіх немагчыма падаць патэнтныя заявы. У лік аб'ектаў, якія не патэнтуюцца, Патэнтны закон КНР уключае таксама аб'екты, дазволеныя для патэнтавання расійскім заканадаўствам, а менавіта: метады дыягностыкі і лячэння хвароб, а таксама рэчывы, атрыманыя шляхам ядзерных пераўтварэнняў.

Варта адзначыць, што метады дыягностыкі і лячэння хвароб могуць атрымаць ускосную ахову ў КНР пры іх прадстаўленні ў заяўках на патэнты ў якасці адпаведных працэдур апрацоўкі інфармацыі, якія выконваюцца на ўсіх этапах камп'ютарным спосабам. Для рэалізацыі гэтага падыходу Патэнтнае ведамства КНР падрыхтавала спецыяльны дапаможнік, які змяшчае расшыраны пералік спосабаў паэтапнай апрацоўкі дыягнастычнай інфармацыі, якія выконваюцца электроннымі прыладамі. Такі падыход, на думку ведамства, павінны садзейнічаць прасоўванню інавацый і патэнтнай аховы ў галіне разумнай медыцыны⁸.

⁷ China's National Intellectual Property Administration Releases Amended Patent Examination Guidelines – Introduces Inventiveness Examination of Utility Models // China IP law: сайт. URL: <https://www.chinaiplawupdate.com/2023/12/chinas-national-intellectual-property-administration-releases-amended-patent-examination-guidelines-introduces-inventiveness-examination-of-utility-models> (дата звароту: 05.05.2025).

⁸ Patent Guidelines for Examination – changes for AI, big data and software, 18th January 2024 // Spruson and Ferguson: сайт. URL: <https://www.spruson.com/patents/china-patent-guidelines-for-examination-changes-for-ai-big-data-and-software> (дата звароту: 05.05.2025).

У дачыненні да іншага выключанага з аховы аб'екта – «пароды жывёл і сарты раслін» – ахова тым не менш можа давацца на спосабы вытворчасці прадукцыі, якая адносіцца да гэтых аб'ектаў.

У Патэнтны закон КНР (арт. 5) разам з агульнавядомымі нормамі, якія забараняюць патэнтаванне тэхнічных рашэнняў, якія супярэчаць законам дзяржавы, грамадскай маралі ці наносцяць шкоду публічнаму інтарэсу, было нядаўна дабаўлена новае патрабаванне, якое адсутнічае ў законах большасці іншых краін, якое прадугледжвае забарону вынаходак, у якіх «набыццё ці выкарыстанне генетычных рэсурсаў, на якія абапіраецца распрацоўка вынаходкі, парушае палажэнні законаў або адміністрацыйных правіл заканадаўства КНР».

Крытэрыі патэнтаздольнасці вынаходкі і карыснай мадэлі

У дачыненні да крытэрыяў патэнтаздольнасці вынаходак і карысных мадэляў арт. 22 Патэнтнага закона можна адзначыць, што яны практычна супадаюць з іх разуменнем, прынятым у расійскім заканадаўстве, за выключэннем тэрміналагічных адрозненняў. Вынаходка атрымлівае прававую ахову, калі яна мае навізну, вынаходніцкі ўзровень («вынаходлівасць» па тэрміналогіі КНР) і прамысловую прымянімасць («практычнае выкарыстанне» па тэрміналогіі КНР). Патрабаванне навізны мае на ўвазе задавальненне крытэрыю абсалютнай сусветнай навізны, які стаў выкарыстоўвацца з 2000 года замест больш слабага крытэрыю адноснай навізны.

Карысная мадэль павінна задавальняць практычна тым жа крытэрыям патэнтаздольнасці, што і вынаходка. Аднак патрабаванне вынаходніцкага ўзроўню менш строгае: дастаткова, каб карысная мадэль мела толькі некаторыя істотныя адзнакі, якія характарызуюць пэўны прагрэс, у той час як у выпадку з вынаходкай пад вынаходніцкім узроўнем (вынаходлівасцю) маецца на ўвазе, што ў параўнанні з вядомым узроўнем тэхнікі вынаходка мае выдатныя істотныя адзнакі і ўяўляе сабой відавочны прагрэс.

Патрабаванні да падачы патэнтных заявак

Заява на выдачу патэнта на вынаходку ў Кітаю можа быць пададзена толькі на адну вынаходку. Адна заява на дзве вынаходкі можа быць пададзена ў выпадку, калі абедзве вынаходкі адносяцца да адной агульнай вынаходніцкай канцэпцыі (арт. 3 Патэнтнага закона КНР). У арт. 20 Правілаў па прымяненні Патэнтнага закона⁹ ўдакладняецца, што формула павінна змяшчаць толькі адзін незалежны пункт, які складаецца з дзвюх частак: прэамбулы і часткі, якая характарызуе як. Колькасць залежных пунктаў не абмежавана.

Пры падачы заяўкі на вынаходку ў КНР расійскія заяўнікі могуць скарыстаць унікальную асаблівасць заканадаўства гэтай краіны, згодна з якой магчымая адначасовая падача паралельных заявак на рэгістрацыю вынаходкі і карыснай мадэлі, што, як правіла, не дапускаецца патэнтным законам большасці краін. Пры выдачы патэнта на вынаходку патэнт на карысную мадэль падлягае ануляванню.

Пры падачы заяўкі на вынаходку ў КНР расійскія заяўнікі могуць скарыстаць унікальную асаблівасць заканадаўства гэтай краіны, згодна з якой магчымая адначасовая падача паралельных заявак на рэгістрацыю вынаходкі і карыснай мадэлі, што, як правіла, не дапускаецца патэнтным законам большасці краін. Пры выдачы патэнта на вынаходку патэнт на карысную мадэль падлягае ануляванню. Аднак улічваючы, што адначасовая ахова аднаго і таго ж рашэння пры дапамозе патэнта на вынаходку і патэнта на карысную мадэль не дапускаецца, пры выдачы патэнта на вынаходку патэнт на карысную мадэль падлягае ануляванню арт. 9 Патэнтнага закона.

Зарэгістраваць заяўку ў КНР можна таксама праз сістэму тэрытарыяльных падраздзяленняў Патэнтнага ўпраўлення, аднак правядзеннем далейшай экспертызы і рэгістрацыяй будзе займацца галаўная структура Ведамства.

Заяўкі на выдачу патэнта КНР могуць падавацца як на традыцыйным носьбіце, так і электронным чынам. Заяўкі ў электронным выглядзе прымаюцца, як правіла, толькі ў цэнтральным офісе ў Пекіне (<https://cponline.sipa.gov.cn/>). У нядаўна перагледжаных Правілах прымянення Патэнтнага закона было пацверджана, што электронная форма дакументаў павінна разглядацца як тая, што мае аднолькавую юрыдычную сілу з пісьмовай, каб палегчыць заяўнікам падачу патэнтнай заяўкі.

Патрабаванні да замежных заяўнікаў і кампаній, якія не з'яўляюцца рэзідэнтамі КНР, істотна адрозніваюцца ад патрабаванняў, якія прад'яўляюцца да кітайскіх заяўнікаў.

Згодна з арт. 19 Патэнтнага закона, замежныя заяўнікі, якія не маюць звычайнага месцазнаходжання ці офіса для вядзення бізнесу ў Кітаю, пры падачы заяўкі на патэнт у КНР ці вядзенні далейшых дзеянняў патэнтнага справаводства павінны прызначаць патэнтнага

⁹ Rules for the Implementation of the Patent Law of the People's Republic of China, // CNIPA: сайт. URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2014/3/31/art_1349_81671.html (дата звароту: 05.05.2025)

паверанага з ліку законна акрэдытаваных патэнтных агенцтваў, зацверджаных Патэнтным ведамствам¹⁰.

Замежныя заяўнікі, якія маюць фіксаванае месцазнаходжанне ці месца правядзенне бізнесу, або іншыя замежныя прадпрыемствы, або замежныя арганізацыі, размешчаныя ў Кітаю, карыстаюцца тымі ж прывілежыямі, што і кітайскія грамадзяне, у дачыненні да патэнтнай прававой аховы.

У адпаведнасці з новай, нядаўна прынятай нормай Патэнтнага закона КНР, пры запытанні прыярытэту заяўнік на пачатковым этапе мае права падаць заяўку з часткамі (якія адсутнічаюць) апісання вынаходкі ці формулы, а затым на працягу двух месяцаў папрасіць пра інкарпараванне гэтых частак па зробленай спасылцы на заяўку, якая папярэднічае.

У той жа час расійскія заяўнікі павінны мець на ўвазе, што кітайскі закон змяшчае дадатковае патрабаванне, якое адсутнічае ў заканадаўствах іншых краін, а менавіта: на працягу 16 месяцаў з даты падачы першай заяўкі заяўнік павінен падаць копіі ўсіх дакументаў па аналагічнай заяўке на патэнт, якія былі пададзены ўпершыню ў іншым ведамстве. Адсутнасць падачы пісьмовай заявы або пратэрміноўка з падачай копіі дакументаў разглядаецца як адмова ад патрабавання ўстанаўлення прыярытэту (арт. 30).

Да падачы заяўкі на вынаходку заяўніку рэкамендуецца выканаць два падрыхтоўчых мерапрыемствы, якія прызначаны выключыць або значна скараціць час для перапіскі з Ведамствам:

- правесці папярэдні дэталны патэнтны пошук;
- падрыхтаваць пакет дакументаў, якія ўключаюцца ў заяўку.

Для забеспячэння паўнаты папярэдняга пошуку рэкамендуецца выкарыстоўваць патэнтныя базы даных CNIPA, якія ўключаюць як апублікаваныя, так і неапублікаваныя патэнтныя заяўкі, а таксама выдадзеныя патэнты базы даных Ведамства КНР (см. сайт Ведамства КНР: <https://pss-system.cponline.cnipa.gov.cn/>). Для вывучэння знойдзеных дакументаў на кітайскай мове можна скарыстаць сістэму машыннага перакладу (з кітайскай на англійскую) пры дапамозе наступнай спасылкі: PSS – Retrieving a machine translation (English interface).

Для пошуку па іншых краінах з тым, каб выявіць рэlevantныя патэнты і патэнтныя заяўкі, пададзеныя ў замежных краінах, выкарыстоўваюцца наступныя агульнавядомыя базы даных: база даных CAIU Patentscope (<https://www.wipo.int/patentscope/en/>), база даных ЕПВ Espacenet (<https://www.epo.org/en/searching-for-patents/technical/espacenet>), база даных ЗША Patent Public Search tool (<https://www.uspto.gov/patents/search>), база даных ЕАПВ: EAPATIS (eapat@eapo.org).

Пакет дакументаў, якія прыкладаюцца да заяўкі, не адрозніваюцца ад патрабаванняў расійскага заканадаўства, за выключэннем неабходнасці падачы дакумента, які сведчыць заяўніка (пасведчанне (сертыфікат) арганізацыі або копія пашпарта). З 1 студзеня 2024 г. з'явілася магчымасць уносіць змяненні ў склад вынаходнікаў, названых у заяўцы (шляхам выключэння ці дабаўлення). Для гэтага неабходна падаць заяву на працягу аднаго месяца пасля атрымання пацвярджэння аб прыняцці заяўкі.

Іншае дадатковае патрабаванне, нядаўна ўключанае ў Патэнтны закон КНР, датычыцца вынаходак, заснаваных на генетычных рэсурсах, у дачыненні да якіх заяўнік абавязаны назваць крыніцу гэтых генетычных рэсурсаў у сваёй заяве, а таксама запісаць непасрэдную першакрыніцу гэтых рэсурсаў у пададзеных дакументах. У выпадку немагчымасці працытаваць першапачатковую крыніцу заяўнік павінен назваць прычыны гэтага (арт. 26).

Разам з вышэйпрыведзеным абавязковым пакетам заявачых дакументаў заяўнік можа прадставіць у Ведамства таксама шэраг іншых дадатковых дакументаў, у асноўным хадайніцтваў, якія падаюцца заяўнікам ініцыятыўна, па меры ўзнікаючай неабходнасці. Да іх адносяцца:

- хадайніцтва аб правядзенні экспертызы па сутнасці (падаецца пры падачы заяўкі ці пазней, але не пазней трох гадоў з даты самага ранняга прыярытэту);

31 студзеня 2024 г. з'явілася магчымасць уносіць змяненні ў склад вынаходнікаў, названых у заяўцы (шляхам выключэння ці дабаўлення). Для гэтага неабходна падаць заяву на працягу аднаго месяца пасля атрымання пацвярджэння аб прыняцці заяўкі.

- хадайніцтва аб адтэрмінаванай экспертызе (павіна быць пададзена адначасова з хадайніцтвам аб правядзенні экспертызы па сутнасці. Дапускаецца перыяд адтэрміноўкі на адзін, два ці тры гады з даты набыцця моцы хадайніцтва аб адтэрмінаванай экспертызе);
- хадайніцтва аб ранняй публікацыі (толькі для заявак на вынаходкі) падаецца пасля завяршэння фармальнай экспертызы з тым, каб скараціць прадугледжаны законам тэрмін 18 месяцаў, які перашкаджае хуткаму атрымання патэнта;
- даверанасць для асоб, якія маюць права выступаць ад імя заяўніка;

¹⁰ Brief Introduction of Filing Procedures for Hong Kong, Macau and Taiwan Patent Applications // AFD China, ARTICLES & CASES: сайт. URL: https://www.afdip.com/insights/Articles/IP_KNOWLEDGE/2024/1128/1780.html (дата звароту: 05.05.2025).

Расійскім заяўнікам неабходна таксама ўлічваць асаблівае патрабаванне кітайскай працэдур экспертызы па сутнасці, якое датычыцца неабходнасці падачы усіх даведачных матэрыялаў аб вынаходке, якія адносяцца да перыяду да падачы заяўкі ў Ведыства КНР (арт. 36 Патэнтнага закона).

- завераная копія прыярытэтнага дакумента ці код DAS (для электроннай копіі прыярытэтнага дакумента);
- заява аб перадачы правоў на імя іншага заяўніка (падаецца ў Ведыства на працягу 16 месяцаў з даты самага ранняга прыярытэту).

Працедура правядзення фармальнай экспертызы не адрозніваецца практычна ад расійскай працэдур. Аднак пасля яе завяршэння і публікацыі на выдачу патэнта на вынаходку заяўнік атрымлівае права патрабаваць ад юрыдычнай ці фізічнай асобы, якая выкарыстоўвае названую вынаходку, выплаты адпаведнага памеру роялці (арт. 13 Патэнтнага закона).

Працедура экспертызы для карысных мадэлей складаецца з трох этапаў: атрыманне і рэгістрацыя заяўкі, правядзенне фармальнай экспертызы і выдача патэнта. Патэнтнае права на карысную мадэль набывае моц з даты публікацыі афіцыйнага паведамлення ў бюлетэні.

Аднак прастата і лёгкасць атрымання аховы гэтага аб'екта, а таксама наяўнасць розных матэрыяльных і маральных стымуляў пры яго патэнтаванні прывялі да драматычнага росту колькасці выдаваемых патэнтаў на карысныя мадэлі (больш за 3 млн у 2023 годзе), сярод якіх аказалася шмат імітацыйных і «нядобрасумленых» (abnormal), гэта значыць тых, якія не задавальняюць нормы патэнтнага права. Па папярэднім ацэнцы Ведыства, колькасць такіх нядобрасумленых патэнтаў склала больш за 1 млн [10]. Таму з 20 студзеня 2024 г. працедура папярэдняй экспертызы ў дачыненні да карысных мадэляў была дапоўнена палажэннем аб дадатковай праверцы вынаходніцкага ўзроўню карыснай мадэлі, як гэта вызначана ў арт. 22 Патэнтнага закона, у прыватнасці: «вынаходніцкі ўзровень павінен выражацца істотнымі адзнакамі, якія характарызуюць пэўны прагрэс». Гэтае палажэнне было ўключана ў Дапаможнік па экспертызе¹¹. У большасці выпадкаў названая праверка зводзіцца да экспертнай ацэнкі відавочнай адсутнасці навізны ці вынаходніцкага ўзроўню.

Паколькі патэнтная экспертыза заявак на вынаходкі па сутнасці з'яўляецца адтэрмінаванай, заяўнік павінен выбраць адзін з наступных варыянтаў:

- заявіць адразу пра правядзенне экспертызы па сутнасці пры падачы заяўкі;
- падаць заяўку аб адтэрміноўцы з указаннем жаданага тэрміна;
- на працягу трох гадоў пасля падачы заяўкі на рэгістрацыю патэнта падаць хадайніцтва аб правядзенні патэнтнай экспертызы (арт. 35 Патэнтнага закона). Пры пратэрміноўцы просьбы заяўніка аб правядзенні экспертызы па сутнасці пры адсутнасці ўважлівых прычын гэтага заяўка лічыцца адкліканай.

Расійскім заяўнікам неабходна таксама ўлічваць асаблівае патрабаванне кітайскай працэдур экспертызы па сутнасці, якое датычыцца неабходнасці падачы ўсіх даведачных матэрыялаў аб вынаходке, якія адносяцца да перыяду да падачы заяўкі ў Ведыства КНР (арт. 36 Патэнтнага закона). У склад гэтых матэрыялаў павінны быць уключаны звесткі, якія тычацца любога пошуку, праведзенага з мэтай разгляду заяўкі ў замежнай краіне ці адносна вынікаў любой экспертызы.

У цэлым экспертыза па сутнасці, якая праводзілася ў Ведыстве КНР, не адрозніваецца ад расійскай працэдур: правяраецца, ці з'яўляецца заяўленае рашэнне аб'ектам патэнтных правоў, ці адносіцца заяўленая вынаходка да тэхнічных рашэнняў і ці не адносіцца заяўленая вынаходка да рашэнняў, якія не з'яўляюцца вынаходкамі ці якім не даецца прававая ахова ў якасці вынаходак. Для пацвярджэння патэнтаздольнасці вынаходкі па вызначаных крытэрыях (абсалютная сусветная навізна, вынаходніцкі ўзровень і практычная (прамысловая) прымянімасць) Ведыства праводзіць інфармацыйны пошук у сусветным патэнтным фондзе як па выданных патэнтах, так і зарэгістраваных заяўках. Правяраецца таксама выкананне патрабавання адзінства вынаходкі і патрабаванне дастатковасці.

Аднак варта мець на ўвазе, што ў рамках рэгістрацыйнага справаводства Ведыства можа запытаць таксама дадатковыя дакументы і тлумачэнні, неабходныя для экспертызы. Таму заяўнік павінен адсочваць ход разгляду заяўкі і адказваць на лісты, якія змяшчаюць паведамленні і запыты Ведыства, у вызначаныя тэрміны. Інакш заяўка можа быць прызнана адкліканай. Сярод тыпавых запытаў Ведыства, якія патрабуюць адказу, варта назваць наступнае:

- напамін аб апошнім тэрміне для просьбы аб правядзенні экспертызы па сутнасці, а таксама магчымасці падачы неабходных паправак да патэнтнай заяўкі (накіроўваецца за 3 месяцы да заканчэння тэрміну падачы хадайніцтва);
- вынікі першага дзеяння (рашэння) Ведыства, якое тычыцца звычайна адсутнасці навізны, вынаходніцкага ўзроўню, парушэння адзінства і інш., з указаннем неабходнасці падрыхтоўкі адказу заяўніка, які ўключае падрыхтоўку меркавання

¹¹ Guidelines for examination Ordinance of State Intellectual Property Office, No 38 // WIPO Lex: сайт. URL: <https://wipo.lex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/cn/cn192en.pdf> (дата звароту: 06.05.2025).

заяўніка ці ўнясенне паправак (тэрмін для адказу: на працягу 4 месяцаў і 15 дзён);

- запыт аб падачы неабходных матэрыялаў, якія тычацца дастатковасці ці паўнаты апісання, адсутнасці вынікаў пошуку ў замежным ведамстве і да т. п. (тэрмін для адказу: на працягу 2 месяцаў і 15 дзён);
- паведамленне аб падачы патэнтных правоў і неабходнасці выплаты пошліны за патэнтнае права (тэрмін для адказу: на працягу 2 месяцаў і 15 дзён).

Для патэнтаў на вынаходкі, прызнаных па ацэнцы адпаведных адміністрацыйных органаў і міністэрстваў у якасці патэнтаў высокай значнасці (high-value patent – патэнт высокай якасці), перыяд разгляду замест руцінных 2–3 гадоў можа быць скарачаны да 1 года 4 месяцаў з выкарыстаннем працэдур прыярытэтай (паскоранай) патэнтнай экспертызы¹².

Пры вынясенні адмоўнага рашэння экспертызы заяўнік можа на працягу трох месяцаў са дня атрымання паведамлення звярнуцца з просьбай аб правядзенні паўторнай экспертызы ў Камісію па пераглядзе, якая функцыянуе ў рамках Патэнтнага ведамства (арт. 41 Патэнтнага закона, правіла 65 Правіл па прымяненні Патэнтнага закона). Заява аб пераглядзе павінна змяшчаць дастатковую аргументацыю і мець у якасці дадаткаў дакументы, якія яе пацвярджаюць. Заяўнік на гэтым этапе можа таксама ўнесці змяненні ў заяўку, але толькі ў тую яе частку, з-за якой Ведамствам была вынесена адмова (правіла 66 Правіл па прымяненні Патэнтнага закона).

Калі ў выніку гэтага перагляду рашэнне застаецца нязменным, заяўнік можа ініцыяваць судовы разбор з патрабаваннем адмяніць рашэнне Ведамства і выдаць патэнт (арт. 41 Патэнтнага закона). Патэнтным законам прадугледжана таксама падача пярэчання трэцім асобам супраць патэнтных правоў, якія даюцца на вынаходку. Пярэчанне падаецца таксама ў Камісію па пераглядзе і ў выпадку адмоўнага рашэння – у народны суд. Любое патэнтнае права, якое было аб'яўлена нядзейсным, лічыцца неіснуючым з самага пачатку. Аднак урон, які нядобра сумленна прычынены патэнтаўладальнікам іншым асобам, падлягае пакрыццю (арт. 47 Патэнтнага закона).

Тэрмін дзеяння патэнта на вынаходку ў КНР складае 20 гадоў ад даты падачы заяўкі і 10 гадоў для патэнта на карысную мадэль (арт. 42 Патэнтнага закона). Тэрмін дзеяння патэнта на вынаходку можа быць таксама падоўжаны па просьбе патэнтаўладальніка ў якасці кампенсацыі беспадстаўнай затрымкі ў працэсе выдачы патэнта на вынаходку. Патэнтнае права на карысную мадэль набывае моц з даты аб'яўлення аб рэгістрацыі карыснай мадэлі ў Рэестры пасля правядзення фармальнай экспертызы (арт. 40 Патэнтнага закона).

Тэрмін дзеяння патэнта на вынаходку ў КНР складае 20 гадоў ад даты падачы заяўкі і 10 гадоў для патэнта на карысную мадэль (арт. 42 Патэнтнага закона). Тэрмін дзеяння патэнта на вынаходку можа быць таксама падоўжаны па просьбе патэнтаўладальніка ў якасці кампенсацыі беспадстаўнай затрымкі ў працэсе выдачы патэнта на вынаходку.

Тэрмін дзеяння патэнта адлічваецца з моманту падачы заяўкі ў Патэнтнае ведамства.

Патэнтны закон КНР не прадугледжвае магчымасці прадаўжэння патэнта. Аднак па хадайніцтву патэнтаўладальніка дзеянне патэнта на вынаходку можа быць прадоўжана для вынаходак, якія адносяцца да лекавага сродку, пестыцыду ці аграхімікату, для прымянення якіх патрабуецца атрыманне дазволу, але не больш чым на 5 гадоў (арт. 42 Патэнтнага закона).

Акрамя таго, тэрмін дзеяння патэнта на вынаходку можа быць падоўжаны па просьбе патэнтаўладальніка ў якасці кампенсацыі неабгрунтаванай затрымкі ў працэсе выдачы патэнта на вынаходку, за выключэннем затрымкі, якая ўзнікла па віне заяўніка (арт. 42 Патэнтнага закона), у двух выпадках: калі патэнтнае права на вынаходку прадстаўлена па сканчэнні чатырох гадоў з даты падачы заяўкі або па сканчэнні трох гадоў з даты запыту аб правядзенні экспертызы па сутнасці заяўкі.

У заключэнне артыкула варта прывесці некалькі практычных рэкамендацый для патэнтаўладальніка.

Падтрыманне патэнта ў сіле. Пасля атрымання патэнта ў КНР неабходна своечасова сачыць за выплатай патэнтных пошлін. Штогадовая пошліна выплачваецца, пачынаючы з года, у якім дадзена патэнтнае права (арт. 43 Патэнтнага закона). У дачыненні да вынаходак такі абавязак узнікае з трэцяга года дзеяння патэнта, а парушэнне гэтага правіла цягне прыпыненне рэжыму прававой аховы. У дачыненні да карысных мадэляў названыя пошліны павінна выплачваць з першага года дзеяння патэнта. Згодна з Правіламі выплаты пошлін, патэнтаўладальнік плаціць штогадовую пошліну за наступны год да сканчэння тэрміну дзеяння папярэдняга года.

Маніторынг. Неабходна ажыццяўляць пастаянны маніторынг рыначнай сітуацыі ў КНР з тым, каб прадугледжвае правядзенне рэгулярных пошукаў у патэнтных базах даных КНР і адсочванне дзейнасці магчымых канкурэнтаў.

Рэгістрацыя патэнта ў Мытнай службе КНР. Па заяве патэнтаўладальніка, які мае падставы меркаваць, што

¹² Administrative Measures for Prioritized Patent Examination (2017), SIPO Directive No. 76 // Lindapatent: сайт. URL: http://www.lindapatent.com/en/law_patent/674.html (дата звароту: 06.05.2025).

ўвоз ці вываз пэўных тавараў праз мяжу КНР парушае яго патэнтныя правы, Патэнтная служба КНР забяспечвае перахопленне такіх тавараў і прымае неабходныя меры па далейшым расследаванні [11].

Абарона правоў. Пры выяўленні фактаў парушэння патэнтных правоў патэнтаўладальніку рэкамендуецца неадкладна прыняць адпаведныя меры, якія могуць уключаць накіраванне парушальніку ліста з патрабаваннем аб спыненні супрацьпраўных дзеянняў (cease-and-desist letter), прапанову аб заключэнні ліцэнзійнага пагаднення, каб пазбегнуць судовага пераследу ці ўзбуджэння судовай справы [10].

Ліцэнзаванне. Пры адсутнасці магчымасці практычнага ўкаранення запатэнтаванай вынаходкі варта разгледзець мэтазгоднасць прадастаўлення ліцэнзіі на такі патэнт за адпаведную ўзнагароду. Адною з прывабных формаў ліцэнзавання з'яўляецца адкрытая ліцэнзія (арт. 50). У выпадку прадастаўлення адкрытай ліцэнзіі патэнтаўладальнік добраахвотна заяўляе ў пісьмовай форме ў Патэнтнае ведамства КНР пра тое, што ён гатовы выдаць ліцэнзію любой юрыдычнай ці фізічнай асобе на выкарыстанне свайго патэнта, і ўказвае спосаб аплаты і стандарт рояліці (арт. 51). Пры прадастаўленні адкрытай ліцэнзіі ў дачыненні да карыснай мадэлі патэнтаўладальнік павінен таксама прылажыць да заявы справаздачу аб ацэнцы патэнта, якая падрыхтоўваецца Ведамствам па яго просьбе. На працягу тэрміну дзеяння адкрытай ліцэнзіі штогадовая пошліна, якая выплачваецца патэнтаўладальнікам, павінна быць адпаведна паменшана або вызвалена ад выплаты падаткаў.

Заклучэнне

У артыкуле праведзены аналіз прававых нормаў у дачыненні да спецыфікі патэнтнай сістэмы КНР. Асноўная ўвага надаецца аналізу асаблівасцяў і патрабаванняў патэнтавання вынаходак і карысных мадэляў у Кітайскай Народнай Рэспубліцы з мэтай інфармавання расійскіх заяўнікаў, а таксама для стымулявання падачы патэнтных заявак і стварэння дадатковых прававых механізмаў, накіраваных на ўкараненне і выкарыстанне вынаходак і карысных мадэляў у Расіі і ў КНР.

Практычныя рэкамендацыі складаюцца з паслядоўнасці пэўных крокаў для атрымання якаснай прававой падтрымкі ў поўным аб'ёме патэнтаўладальнікам. Вынікі працы могуць быць цікавымі як для распрацоўнікаў нарматыўных дакументаў, так і для прадпрымальнікаў і асоб, якія займаюцца канкрэтнымі пытаннямі замежнага патэнтавання.

У цяперашні час вядзецца распрацоўка кнігі-манаграфіі для зацікаўленага кола асоб, у якое ўвойдзе дапаможнік для расійскіх заяўнікаў па патэнтаванні вынаходак у КНР, уключаючы раздзел па інфармацыйнай падтрымцы патэнтавання.

Спіс літаратуры

1. Еременко, В. И. Совершенствование патентного законодательства Китайской Народной Республики

/ В. И. Еременко // Изобретательство. – 2011. – Т. 11, № 3. – С. 1–10.

2. Thiruchelvam, Sh. (2018), «How China became a leader in intellectual property», Raconteur, available at: <https://www.raconteur.net/legal/intellectual-property/how-china-became-leader-intellectual-property/> (Accessed 24 Apr 2025).
3. 3Campos, G. (2022), «China is committing to strengthening IP protections. But should foreign companies take it in good faith?», China Briefing, available at: <https://www.china-briefing.com/news/china-is-committing-to-strengthening-ip-protections-but-should-foreign-companies-take-it-in-good-faith> (Accessed 24 Apr 2025).
4. Cheng Hong, Fan Hanbing, Hoshi Takeo and Hu Dezhuang Do «Innovation Subsidies Make Chinese Firms More Innovative? Evidence from the China Employer Employee Survey» (January 2019), NBER Working Paper No. w25432, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3315236> (Accessed 24 Apr 2025).
5. Feifei Song and Changheng Zhao (2022), «Why do Chinese enterprises make imitative innovation? – An empirical explanation based on government subsidies», Front Psychol., Sep 12;13:802703. doi: 10.3389/fpsyg.2022.802703.
6. Клыпін, А. Мировой лидер патентования КНР поднимает планку качества / А. Клыпін, И. Иванова, М. Гершман // Институт статистических исследований и экономики знаний Национальный исследовательский университет «Высшая школа экономики» (hse.ru), опубликовано 2 марта 2023 года – URL: <https://issek.hse.ru/news/818184234.html> (дата обращения: 24.04.2025).
7. Qian Zho (2023) «What Are the Tax Incentives in China to Encourage Technology Innovation?», China Briefing, available at: <https://www.china-briefing.com/news/tax-incentives-china-to-encourage-technology-innovation-updated/> (Accessed 24 Apr 2025).
8. Дьяченко, О. Г. Меры поддержки патентной активности: зарубежный опыт / О. Г. Дьяченко, С. Ю. Тузова, А. А. Ищенко // Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность. – 2022. – № 5. – С. 3–20.
9. Xia J. Du S. and Li I. (2024), «Revised Chinese Statutory Standards for Inventor Awards and Remunerations Effective from January 2024», Gen Law, available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=b81ea-7ca-3e7f-4652-8d34-93a3a0f78624> (Accessed 24 Apr 2025).
10. Rühlig T. (2023), «The Sources of China's Innovativeness: Why China's «Unstoppable» Innovation Powerhouse Might Falter», DGAP Analysis, no 5, 31.10.2023, available at: <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/90270> (Accessed 24 Apr 2025).
11. Liang Xinzhu (2024), «The customs protection system and intellectual property rights practice in China», CCPIT Patent & Trademark Law Office, available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=47c542c1cfc9-4e8c-8ccf-22f6c5616a3b> (Accessed 24 Apr 2025).

Інфармацыя пра аўтараў

Генадзь Анатольевіч Негуляеў, кандыдат філалагічных навук, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела міжнародных класіфікацый і інфармацыйнай падтрымкі пошуку ў галіне аб'ектаў патэнтнага права ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (Масква, Беражкоўская наб., д. 30, корп. 1); GNegouliaev@rupto.ru.

Вольга Мікалаеўна Дарына, старэйшы навуковы супрацоўнік аддзела міжнародных класіфікацый і інфармацыйнай падтрымкі пошуку ў галіне аб'ектаў патэнтнага права ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (Масква, Беражкоўская наб., д. 30, корп. 1); ORCID: 0000-0003-2845-7013; SPIN-код: 3989-7120; otd3226@rupto.ru.

References

- Eremenko, V. I. (2011), «Improvement of patent legislation in the People's Republic of China», *Izobretatelstvo*, vol. XI, no. 3, pp. 1–10.
- Thiruchelvam, Sh. (2018), «How China became a leader in intellectual property», *Raconteur*, available at: <https://www.raconteur.net/legal/intellectual-property/how-china-became-leader-intellectual-property/> (Accessed 24 Apr 2025).
- Campos, G. (2022), «China is committing to strengthening IP protections. But should foreign companies take it in good faith?», *China Briefing*, available at: https://www.china-briefing.com/news/china-is-committing-to-strengthening-ip-protections-but-should-foreign-companies-take-it-in-good-faith (Accessed 24 Apr 2025).
- Cheng Hong and Fan Hanbing and Hoshi Takeo and Hu Dezhuang Do «Innovation Subsidies Make Chinese Firms More Innovative? Evidence from the China Employer Employee Survey» (January 2019), NBER Working Paper No. w25432, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3315236> (Accessed 24 Apr 2025).
- Feifei Song and Changheng Zhao (2022), «Why do Chinese enterprises make imitative innovation? – An empirical explanation based on government subsidies», *Front Psychol.*, Sep 12;13:802703. doi: 10.3389/fpsyg.2022.802703.
- Klypin, A., Ivanova I. and Gershman, M. (2023), *World Patent Leader China Raises the Bar for Quality*, Institute for Statistical Studies and Economics of Knowledge, National Research University Higher School of Economics (hse.ru), URL: <https://issek.hse.ru/news/818184234.html> (Accessed 24 Apr 2025).
- Qian Zho (2023) «What Are the Tax Incentives in China to Encourage Technology Innovation?», *China Briefing*, available at: <https://www.china-briefing.com/news/tax-incentives-china-to-encourage-technology-innovation-updated/> (Accessed 24 Apr 2025).
- Dyachenko, O. G., Tuzova, S. Yu. and Ishchenko, A. A. (2022), Measures to support patent activity: foreign experience, *Intellectual Property. Industrial Property*, no. 5, pp. 3–20.
- Xia J., Du S. and Li I. (2024), «Revised Chinese Statutory Standards for Inventor Awards and Remunerations Effective from January 2024», *Gen Law*, available at: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=b81ea7ca-3e7f-4652-8d34-93a3a0f78624> (Accessed 24 Apr 2025).
- Rühlig, T. (2023), «The Sources of China's Innovativeness: Why China's «Unstoppable» Innovation Powerhouse Might Falter», *DGAP Analysis*, no 5, 31.10.2023, available at: <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/90270> (Accessed 24 Apr 2025).
- Liang Xinzhu, (2024) «The customs protection system and intellectual property rights practice in China», CCPIT Patent & Trademark Law Office, available at URL: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=47c542c1-cfc9-4e8c-8ccf-22f6c5616a3b> (Accessed 24 Apr 2025).

Information about the authors

Gennady A. Negulyaev, Cand. Sci (Philology), Leading Researcher of Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); GNegouliaev@rupto.ru

Olga N. Darina, Senior Researcher of Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); ORCID: 0000-0003-2845-7013; SPIN-code: 3989-7120; otd3226@rupto.ru

Аўтары заяўляюць аб адсутнасці канфлікту інтарэсаў. The authors declare no conflict of interests.

Паступіў у рэдакцыю 28.04.2025

Дапрацаваны пасля рэцэнзавання 02.06.2025

Прыняты да публікацыі 06.06.2025

ЭКАНОМІКА ІНТЭЛЕКТУАЛЬнай УЛАСНАСЦІ

Навуковы артыкул

Original article

УДК: 347.77:001.895
EDN <https://elibrary.ru/rlpzex>

Дзейнасць кітайскіх рэзідэнтаў індустрыяльнага парка «Вялікі камень» у Рэспубліцы Беларусь: элементы патэнтнай актыўнасці

Наталля Адэльеўна Маалуф

Нацыянальны цэнтр інтэлектуальнай уласнасці
n.maaluf@ncip.by

Анатацыя: гэты артыкул прысвечаны аналізу дзейнасці кітайскіх рэзідэнтаў індустрыяльнага парка «Вялікі камень» у Рэспубліцы Беларусь. Аўтар артыкула разглядае дзейнасць кітайскіх кампаній у кантэксце магчымасцяў трансферу найбольш запатрабаваных тэхналогій у Рэспубліцы Беларусь для мэт імпартазамышчэння, далейшага патэнтавання вынікаў інтэлектуальнай дзейнасці і эфектыўнага выкарыстання геаграфічнага месцараспалажэння парка для беларускага эканамічнага развіцця. Метадамі даследавання выступілі аналіз і сінтэз, параўнанне, патэнтны пошук. Выбарка патэнтнай інфармацыі пра зарэгістраваныя вынаходкі і таварныя знакі кітайскіх кампаній-рэзідэнтаў індустрыяльнага парка была ажыццёўлена глыбінёю ў 15 гадоў у базе даных Нацыянальнага цэнтра інтэлектуальнай уласнасці Беларусі, ЕАПАТІС і PATENTSCOPE. Найбольш важлівым вынікам даследавання стала выяўленне дзвюх найбуйнейшых кітайскіх кампаній глабальнага рынку: «ХУ-АВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» і «ЗТЕ Карпарэйшн» як найбольш актыўных заяўнікаў на атрыманне патэнтаў на вынаходкі і пасведчанняў на рэгістрацыю таварных знакаў у Рэспубліцы Беларусь. Па выніках даследавання аўтар дае практычныя рэкамендацыі па планаванні далейшага развіцця індустрыяльнага парка і дзейнасці кітайскіх кампаній-рэзідэнтаў з выкарыстаннем метадалогіі CAIU па стварэнні геаграфічна размеркаваных інавацыйных цэнтраў. Публікацыя можа быць карыснай спецыялістам у галіне інаватыкі, трансферу тэхналогій і камерцыялізацыі вынікаў інтэлектуальнай дзейнасці (ВІД). Таксама гэты матэрыял можа быць выкарыстаны пры распрацоўцы канцэпцый, стратэгіі і нарматыўна-прававых актаў у галіне інавацыйнага развіцця.

Ключавыя словы: трансфер тэхналогій, міжнароднае навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва, індустрыяльныя паркі, інавацыйныя кластары, геаграфія інавацыйнага эканамічнага развіцця, метадалогія інавацыйнага развіцця, заяўніцкая актыўнасць, патэнтны пошук, рэгістрацыя таварных знакаў.

Для цытавання: Маалуф Н. А. Дзейнасць кітайскіх рэзідэнтаў індустрыяльнага парка «Вялікі камень» у Рэспубліцы Беларусь: элементы патэнтнай актыўнасці // Веснік ФІПУ. 2025. Т. 4, № 2 (12). С. 150–159.

Падзякі: за ажыццёўленне навуковага кіраўніцтва, аказанне метадычнай падтрымкі пры напісанні гэтага матэрыялу і яго ацэнку, а таксама за актыўнае садзейнічанне ў яго падрыхтоўцы ў цэлым выказваю падзяку:

1. Ганне Уладзіміраўне Аляксандравай, канд. тэхн. навук, дацэнту, вядучаму навуковаму супрацоўніку, начальніку Аналітычнага цэнтра Федэральнай дзяржаўнай бюджэтнай установы «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (Расійская Федэрацыя);

2. Алене Юр'еўне Усачовай, начальніку ўпраўлення экспертызы прамысловай уласнасці Нацыянальнага цэнтра інтэлектуальнай уласнасці (Рэспубліка Беларусь);
3. Артуру Дзмітрыевічу Ахраменка, начальніку ўпраўлення арганізацыі мерапрыемстваў і міжнароднага супрацоўніцтва Нацыянальнага цэнтра інтэлектуальнай уласнасці (Рэспубліка Беларусь).

Chinese residents' activity in the Industrial park «Great Stone» (Republic of Belarus): elements of patent portfolio

Natallia A. Maaluf

National Center of Intellectual Property

[✉]n.maaluf@ncip.by

Abstract: the focus of this article is set upon analysing activity of the Chinese resident companies registered in the industrial park «Great Stone» in the Republic of Belarus. The author studies current performance of the Chinese companies contextualised by options of technologies transfer most in demand into the Republic of Belarus to meet the needs of import substitution, later filing of intellectual activity results and efficient use of this park geographical location for the benefit of the Belarusian national economic development. Research methods in use are analysis and synthesis, comparison and patent search. Patent search and analysis of patent information segment of registered inventions and trademarks of the industrial park Chinese residents was done with a 15-year step in the National Center of Intellectual Property of the Republic of Belarus, EAPATIS and PATENTSCOPE databases. The key research finding is identification of the two largest Chinese companies from the global market, which are Huawei Technologies CO., LTD and ZTE Corporation, with their operational activities in the Republic of Belarus to be most prospective filing applicants for patents for inventions and trademarks certificates. As a result of this study the author gives practical recommendations for further industrial park development planning and support to registered Chinese companies by using WIPO methodology of spreading geography of innovation in local hotspots and global networks. This publication can be useful for experts in innovatics, technology transfer and commercialisation of intellectual activity results. Additionally, this data can be employed as a contributive part for concepts, strategies and legal acts elaborations in innovative development.

Keywords: technology transfer, international scientific and technical cooperation, industrial parks, innovation clusters, geography of innovative economic development, methodology of innovative development, filing activity, patent search, trademarks registration.

For citation: Maaluf, N. A., Chinese residents activity in the Industrial park «Great Stone» (Republic of Belarus): elements of patent portfolio // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025.Vol. 4, No 2 (12): 150–159 (In Russ.).

Acknowledgements: for research and scientific tutorial, methodological support and evaluation during this material writing as well as proactive engagement for its preparation on the whole I would like to acknowledge the contribution of the following individuals:

1. Anna Vladimirovna Aleksandrova, Cand. Sci.PhD (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher – Head of the Analytical Centre, Federal Institute of Industrial Property (Russian Federation);
2. Elena Jur'jevna Usacheva, Head of Industrial Property Examination Department, National Center of Intellectual Property (Republic of Belarus);
3. Arthur Dmitrijevich Akhramenko, Head of Protocol and International Cooperation Department, National Center of Intellectual Property (Republic of Belarus).

Уводзіны

Поспехі кітайскай эканомікі ў прамысловай вытворчасці добра вядомы і вывучаны. Кітай таксама мае багаты вопыт развіцця рознага тыпу эканамічных зон, на аснове якіх у перспектыве фарміруюцца інавацыйныя цэнтры і гарадскія ўтварэнні [1–3]. Вывучэнне вопыту Кітайскай Народнай Рэспублікі па пераходзе да новай адкрытай эканомікі на аснове

развіцця інавацый у тэхнапарках мае вялікае значэнне і вельмі актуальна як для Рэспублікі Беларусь, так і для Расійскай Федэрацыі.

Мэта гэтага даследавання заключаецца ў вывучэнні вопыту дзейнасці кітайскіх кампаній у індустрыяльным парку «Вялікі камень» у накіраванні прававой аховы і інтэлектуальнай уласнасці і камерцыялізацыі інтэлектуальных правоў.

Асноўныя напрамкі дзяржаўнай інавацыйнай палітыкі Рэспублікі Беларусь.

Дзяржаўная палітыка ў галіне інавацыйнай дзейнасці практычна любой краіны ўключае ў сябе задачу па стварэнні новых сектараў эканомікі, вытворчасцяў і працоўных месцаў, развіццё тэрыторый у нацыянальным і рэгіянальным маштабе, эфектыўнае выкарыстанне зямельных рэсурсаў і іх эканамічнае развіццё. Рэспубліка Беларусь не з'яўляецца выключэннем, што замацавана ў палажэннях (глава 3 «Асноўныя напрамкі дзяржаўнай інавацыйнай палітыкі» і глава 4 «Развіццё нацыянальнай інавацыйнай сістэмы») Дзяржаўнай праграмы інавацыйнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2021–2025 гады (далей – Дзяржпраграма інавацыйнага развіцця), зацверджанай Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 15 верасня 2021 г. № 348. У дзеючай Дзяржпраграме інавацыйнага развіцця для паскоранага фарміравання інфраструктуры ў сферах навуковай, навукова-тэхнічнай і інавацыйнай дзейнасці забяспечваецца вырашэнне задач па «развіцці тэхнапаркаў у галіне аказання садзейнічання ў стварэнні на іх базе суб'ектаў малога прадпрыемства ў інавацыйнай сферы і ажыццяўленні матэрыяльна-тэхнічнага, фінансаванага, арганізацыйна-метадычнага, інфармацыйнага, кансультацыйнага і іншага забеспячэння дзейнасці гэтых суб'ектаў»¹.

Генеральным планам і канцэпцыяй развіцця Кітайска-Беларускага індустрыяльнага парка «Вялікі камень» (далей – Парк «Вялікі камень»), якія грунтуюцца на вопыце функцыянавання кітайскага індустрыяльнага парка ў горадзе Сучжоў, пастаўлена задача ў перспектыве Парк «Вялікі камень» пераўтварыць ў гарадское ўтварэнне. У той жа час абноўлены варыянт Генеральнага плана г. Мінска да 2050 года прадугледжвае фарміраванне на базе Парка «Вялікі камень» горада-спадарожніка сталіцы на аснове развіцця кластарных сувязяў з эканамічным атачэннем у рамках фарміравання Мінскай агламерацыі.

Мадэлі індустрыяльных паркаў

Адной з разнавіднасцяў тэхнапаркаў прынята лічыць індустрыяльныя паркі, якія з'яўляюцца адносна новай формай тэрытарыяльнай арганізацыі эканомікі, якая рэалізуецца з дапамогай тэхналагічнага трансферу, у шматлікіх постсавецкіх краінах. Традыцыйна пад індустрыяльным паркам разумеюць комплекс аб'ектаў нерухамай маёмасці, якая складаецца з зямельнага ўчастка (участкаў) з вытворчымі, адміністратыўнымі, складавымі і іншымі будынкамі, будынінамі і збудаваннямі, забяспечаны інжынернай і транспартнай інфраструктурай для стварэння новай прамысловай вытворчасці, якая мае неабходны прававы рэжым для ажыццяўлення

вытворчай дзейнасці². Па тыпах індустрыяльных паркаў падзяляюцца на:

Greenfield	Brownfield
калі парк ствараецца на абсалютна новым раней не забудаваным зямельным участку, часцей за ўсё падобны парк не мае гатовай інфраструктуры, а абрастае ёю ³	дзе рэзідэнтам прапануюцца гатовыя вытворчыя магутнасці і вытворчая інфраструктура [4]

У краінах са шматузроўневай і складанай сістэмай эканамічнага кіравання на федэральным і мясцовым узроўнях, напрыклад, у Расійскай Федэрацыі, індустрыяльныя паркі могуць класіфікавацца наступным чынам:

- са статусам асаблівай эканамічнай зоны;
- размешчаныя на тэрыторыі манагарадоў;
- якія ўваходзяць у інфраструктуру прамысловага кластара;
- без асаблівага статусу [5].

У любым індустрыяльным парку дзяржава выступае асноўнай зацікаўленай асобай, «якая стратэгічна арыентавана на высокатэхналагічную вытворчасць з прыярытэтамі выпуску канечнай прадукцыі высокай мякжы» [4]. Такая зацікаўленасць дазваляе стварыць асаблівую эканамічную форму стратэгічнага развіцця розных сектараў эканомікі і асобны від эканамічнага ўзаемадзеяння дзяржавы, нацыянальнага і міжнароднага прыватнапрадпрыемніцкага сектара – дзяржаўна-прыватнае партнёрства (далей – ДПП). Асноўная задача ДПП заключаецца ў максімальнай канцэнтрацыі розных рэсурсаў, у тым ліку інтэлектуальных, чалавечых, матэрыяльных, тэхнічных, фінансавых, адміністратыўных, зямельных, складавых, якія знаходзяцца ў распараджэнні як дзяржаўных арганізацыі, так і прыватных кампаній, для фарміравання і далейшага развіцця аб'ектаў інфраструктуры. Пры эфектыўным выкарыстанні механізма ДПП на базе індустрыяльных паркаў кожны з суб'ектаў гэтай інфраструктуры можа выступаць са сваімі прапановамі і праектнымі ідэямі.

Найбольш рэзультатыўнымі індустрыяльнымі паркамі лічацца паркі з ніжэйпералічанымі інфраструктурнымі элементамі, якія на практыцы прысутнічаюць у аперацыйнай дзейнасці 15 самых паспяховых паркаў Вялікабрытаніі⁴. Да такіх элементаў адносяцца:

¹ Дзяржаўная праграма інавацыйнага развіцця Рэспублікі Беларусь на 2021–2025 гады / ДУ «Беларускі інстытут сістэмнага аналізу і інфармацыйнага забеспячэння навукова-тэхнічнай сферы»; пад рэд. С. У. Шлычкова. Мінск: ДУ «БелСА», 2022. 192 с. Электрон. копія друку. выд. URL: http://www.belisa.org.by/pdf/2022/gpir_2021-2025_22.pdf (дата звароту: 10.04.2025).

² ДАСТ Р 56301-2014 Індустрыяльныя паркі. Патрабаванні // Кодэкс: электронны фонд прававых і нарматыўна-тэхнічных дакументаў. URL: <https://docs.cntd.ru/document/1200115731?ysclid=mbkwh6hlag20582680> (дата звароту: 22.01.2025).

³ Greenfield і brownfield – розніца толькі ў колеры? // Індустрыяльныя паркі і тэхнапаркі Расіі: сайт. URL: <https://russiaindustrialpark.ru/article/greenfield-i-brownfield-raznica-lish-v-cvete> (дата звароту: 22.01.2025).

⁴ 15 of the Best Business Parks in the UK // Prime Office Space: сайт. URL: <https://primeofficespace.co.uk/latest/15-best-business-parks-in-the-uk/> (дата звароту: 30.01.2025).

- вялікая плошча офісных памяшканняў, якія даюцца рэзідэнтам у карыстанне;
- наяўнасць кругласутачнай сістэмы відэасачэння і відэаназірання за тэрыторыяй індустрыяльнага парка;
- устойлівая рэпутацыя на рынку кампаніі, якая кіруе, і забудовшчыка індустрыяльнага парка;
- колькасць рабочых месцаў, якія былі створаны і якія планавалася стварыць на прадпрыемствах індустрыяльнага парка;
- прыярытэтнае размяшчэнне на тэрыторыі індустрыяльнага парка інавацыйных вытворчасцяў і офісаў кампаній, якія працуюць у сферы інавацый інтэлектуальнай дзейнасці (тэхналогіі выкарыстання штучнага інтэлекту, машыннага навучання, стварэнне і развіццё аўтаномнай і беспілотнай тэхнікі, лічбавых двайнікоў, віртуальнай і дапоўненай рэальнасці, укараненне і разгортванне сетак 5G і 6G-Ready, квантавыя тэхналогіі) [6];
- прававое і інфармацыйнае забеспячэнне дзейнасці парка (магчымасць рэгістрацыі юрыдычнага адраса, указанне геалакацыі індустрыяльнага парка ў праграмах мабільных прылад, хуткая даступнасць да персаналу кампаніі, якая кіруе, па розных сродках сувязі, размяшчэнне інфармацыі пра парк у розных сацыяльных сетках);
- добрая транспартная сувязь з бліжэйшымі населенымі пунктамі, вакзаламі, аэрапортамі, рачнымі і марскімі партамі. Магчыма арганізацыя работы асобнага транспартнага аператара (шатлы, маршруткі, мінібусы, таксі, бізнес-джэты і інш.) для супрацоўнікаў/наведвальнікаў індустрыяльнага парка;
- наяўнасць гасцініцы для кліентаў кампаній-рэзідэнтаў індустрыяльнага парка;
- наяўнасць рэкрэацыйных магчымасцяў.

Улічваючы тое, што аб'ектам даследавання гэтай публікацыі з'яўляецца Кітайска-Беларускі індустрыяльны парк «Вялікі камень», а прадметам – дзейнасць кітайскіх кампаній у ім, неабходна спыніцца на некаторых асаблівасцях кітайскага падыходу да развіцця яго інфраструктуры. Як правіла, кітайскія індустрыяльныя паркі будуцца на тэрыторыі Greenfield з максімальнай канцэнтрацыяй прадпрыемстваў і выкарыстаннем эфекту маштабу ў пабудове і колькасці капіталаёмкай інфраструктуры. Заяўленая вытворчасць прадугледжвае максімальнае зніжэнне выдаткаў, а ажыццёўлены тэхналагічны трансфер працягваецца ў далейшым праз заключэнне ліцэнзійных дамоў як інструментаў распараджэння выключным правам на вынік інтэлектуальнай дзейнасці (ВІД) або сумесных навукова-тэхналагічных распрацовак для стварэння інавацыйных прадуктаў. Паступова кітайскія індустрыяльныя паркі абрастаюць вялікай колькасцю кампаній ці сумесных прадпрыемстваў, якія зноў ствараюцца, калі такі парк размяшчаецца ў замежнай дзяржаве, што прызначана забяспечыць новую індустрыялізацыю і мадэрнізацыю

Заяўленая вытворчасць прадугледжвае максімальнае зніжэнне выдаткаў, а ажыццёўлены тэхналагічны трансфер працягваецца ў далейшым праз заключэнне ліцэнзійных дамоў як інструментаў распараджэння выключным правам на вынік інтэлектуальнай дзейнасці (ВІД) або сумесных навукова-тэхналагічных распрацовак для стварэння інавацыйных прадуктаў

эканомікі. Таксама для функцыянавання кітайскіх індустрыяльных паркаў прадугледжана сур'ёзнае зніжэнне адміністрацыйных бар'ераў, стварэнне дакладна выбудаванага рэжыму прыцягнення інвестыцый і спрыяльнага інвестыцыйнага клімату тэрыторыі⁵.

Інтэлектуальная ўласнасць як эканамічны актыў

У кампаній-рэзідэнтаў заўсёды ёсць магчымасць падаць заяўку на рэгістрацыю правоў на любы са створаных аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці (АІУ) па нацыянальнай працэдурі ў сябе ў краіне або па міжнароднай працэдурі (РСТ, Мадрыдскага саюзу), выбраўшы неабходную краіну дзеяння патэнта/пасведчання. Больш за тое, інтэлектуальныя правы дазваляюць не толькі ахоўваць ВІД, але і займацца іх непасрэднай камерцыялізацыяй на тэрыторыі дзяржавы прабывання або цэлага рэгіёна, напрыклад, Еўразійскага эканамічнага саюзу (ЕАЭС) ці сферы юрысдыкцыі Еўразійскай патэнтнай канвенцыі (ЕАПК). Гэта можа адбывацца з большай доляй эфектыўнасці, чым асобныя спробы наладжвання гандлёва-эканамічных сувязяў пасля заканчэння працы ў індустрыяльным парку. Інтэлектуальная ўласнасць і яе аб'екты – важная частка любой нацыянальнай і міжнароднай інавацыйнай экасістэмы, якая дазваляе вынаходнікам, вучоным і інаватарам рэалізаваць увесь інавацыйны патэнцыял ВІД – ад зараджэння ідэі да яе прамысловага ажыццяўлення. Так, напрыклад, доля АІУ ў працэнтным выражэнні, якія выкарыстоўваюць розныя эканамічныя галіны і прадпрыемствы Вялікабрытаніі ў катэгорыі «Запатэнтаваныя вынаходкі», складае 72%, «Таварныя знакі» па Міжнароднай класіфікацыі тавараў і паслуг (МКТП) – 65%, «Запатэнтаваныя прамысловыя

⁵ Гэ, Л. Індустрыяльны парк «Вялікі камень» і яго значэнне ў развіцці беларуска-кітайскага супрацоўніцтва: дыпломная праца / Л. Гэ. Мінск, 2018. 83 с.

ўзоры» – 59%⁶. Нягледзячы на тое што гэтыя даныя не ўключаюць паказнікі па пададзеных заяўках, выданых патэнтах і пасведчаннях на таварныя знакі для фізічных асоб, ступень выкарыстання АІУ ў эканоміцы Вялікабрытаніі з'яўляецца вельмі высокай.

Аналіз вышэйпералічаных фактараў магчымага поспеху стварэння і функцыянавання індустрыяльных паркаў садзейнічаў выпрацоўцы ў беларускага ўрада ўласнага падыходу да пошуку партнёраў і выкарыстанню такой формы інавацыйнага эканамічнага развіцця не толькі для пашырэння гандлёвага і інвестыцыйнага супрацоўніцтва, але і для садзейнічання сацыяльна-эканамічнаму развіццю асобных геаграфічных рэгіёнаў і павелічэнню экспертнага патэнцыялу Рэспублікі Беларусь у цэлым.

Аналіз вышэйпералічаных фактараў магчымага поспеху стварэння і функцыянавання індустрыяльных паркаў садзейнічаў выпрацоўцы ў беларускага ўрада ўласнага падыходу да пошуку партнёраў і выкарыстанню такой формы інавацыйнага эканамічнага развіцця не толькі для пашырэння гандлёвага і інвестыцыйнага супрацоўніцтва, але і для садзейнічання сацыяльна-эканамічнаму развіццю асобных геаграфічных рэгіёнаў і павелічэнню экспертнага патэнцыялу Рэспублікі Беларусь у цэлым. Пасля правядзення серыі перамоў па пытанні аб сумесным стварэнні прадпрыемствамі дзвюх краін на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь кітайска-беларускага індустрыяльнага парка 18 верасня 2011 г. ў Мінску было падпісана Пагадненне між Урадам Рэспублікі Беларусь і Урадам Кітайскай Народнай Рэспублікі аб Кітайска-Беларускім індустрыяльным парку (Пагадненне), які атрымаў назву «Вялікі камень». Гэты міжнародны праект з'яўляецца адным з самых паспяховых беларуска-кітайскіх эканамічных праектаў, і ў «2020 годзе індустрыяльны парк «Вялікі камень» стаў

лідарам у рэйтынгу індустрыяльных паркаў ініцыятывы «Пояс і шлях» [7]. Раней гэтая ініцыятыва называлася «Адзін пояс – адзін шлях».

Асаблівай увагі заслугоўвае пункт Пагаднення аб абавязацельстве КНР па прыцягненні інвестараў, стварэнні кампаній, вядзенні гаспадарчай дзейнасці, выдзяленні фінансавых сродкаў для падтрымкі прадпрыемстваў у індустрыяльным парку. Гэты замацаваны пункт Пагаднення паказвае высокую ступень зацікаўленасці кітайскага боку ў стварэнні і развіцці індустрыяльнага парка «Вялікі камень»⁷, так як у звычайнай практыцы бакі могуць у дэкларатыўнай форме замацоўваць імкненне да садзейнічання прыцягнення інвестыцый, але не фіксаваць свае абавязацельства.

Асобнай пераважнай асаблівасцю спецыяльнага прававога рэжыму індустрыяльнага парка для ўсіх рэзідэнтаў у частцы асобнага парадку падатковага рэгулявання, згодна з п. 40 Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 12 мая 2017 г. № 166 «Аб удасканаленні спецыяльнага прававога рэжыму Кітайска-Беларускага індустрыяльнага парка „Вялікі камень» (у рэд. Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 1 чэрвеня 2023 г. № 161) (Указ № 166), з'яўляецца вызваленне ад падатку на прыбытак у дачыненні да прыбытку, атрыманага ад рэалізацыі тавараў (работ, паслуг) уласнай вытворчасці, вырабленых на тэрыторыі індустрыяльнага парка, на працягу 10 календарных гадоў з першага падатковага перыяду (уключаючы), у якім у рэзідэнта індустрыяльнага парка ўзнік валавы прыбытак за справаздачны перыяд нарастаючым вынікам з пачатку падатковага перыяду, які ўключае прыбытак ад рэалізацыі ўказаных тавараў (работ, паслуг). падатку на дабаўленую вартасць (за выключэннем сум падатку, якія не падлягаюць выліку ў адпаведнасці з заканадаўствам), прад'яўленых пры набыванні на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь (выплачаных пры ўвозе на тэрыторыю Рэспублікі Беларусь) тавараў (работ, паслуг), маёмасных правоў, выкарыстаных для распрацоўкі горадабудаўнічых праектаў індустрыяльнага парка, будаўніцтва, аснашчэння аб'ектаў індустрыяльнага парка, незалежна ад сум падатку на дабаўленую вартасць, вылічаных з абаротаў па рэалізацыі тавараў (работ, паслуг), маёмасных правоў, але не пазней за 31 снежня года, які ідзе за годам прыёмкі ў эксплуатацыю адпаведнага аб'екта гэтага парка⁸.

⁶ Use of intellectual property rights across UK industries, Research and analysis. updated 9 June 2022 // UK Intellectual Property Office: офіц. сайт. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/use-of-intellectual-property-rights-across-uk-industries/use-of-intellectual-property-rights-across-uk-industries> (дата звароту: 03.02.2025).

⁷ Закон Рэспублікі Беларусь ад 7 студзеня 2012 г. № 348-З «Аб ратыфікацыі Пагаднення паміж Урадам Рэспублікі Беларусь і Урадам Кітайскай Народнай Рэспублікі аб Кітайска-Беларускім індустрыяльным парку»: прыняты Палатам прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь 14 снежня 2011 г. Ухвалены Саветам Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь 20 снежня 2011 г. // ILEX: анлайн-сэрвіс гатовых прававых рашэнняў па бухуліку, падаткаабкладанні і праве / ТАА «ЮрСпектр». 2011. Зарэгістравана ў нацыянальным рэестры актаў Рэспублікі Беларусь 12 студзеня 2012 г. № 2/1900.

⁸ Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 12 мая 2017 г. № 166 (у рэд. Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 1 чэрвеня 2023 г. № 161) «Аб удасканаленні спецыяльнага прававога рэжыму Кітайска-Беларускага індустрыяльнага парка «Вялікі камень» // ILEX Анлайн-сэрвіс гатовых прававых рашэнняў па бухуліку, падаткаабкладанні і праве / ТАА «ЮрСпектр». 2023. Зарэгістравана ў нацыянальным рэестры актаў Рэспублікі Беларусь 22 мая 2017 г. № 1/17065.

Усе дадзеныя перавагі для функцыянавання індустрыяльнага парка «Вялікі камень» садзейнічалі максімальнаму прыцягненню інвестыцый у Рэспубліку Беларусь. Так, надзвычайны і паўнамоцны пасол Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Чжан Вэньчуань заявіў: «З пачатку 2024 года індустрыяльны парк «Вялікі камень» падтрымлівае здоравае і стабільнае развіццё. Узгодненая сума інвестыцый склала амаль 1,5 млрд долараў ЗША»⁹. Таксама, па заявах беларускага боку ў асобе кіраўніка адміністрацыі індустрыяльнага парка «Вялікі камень» Аляксандра Ярашэнкі, «кітайскія кампаніі застаюцца ключавымі інвестарамі парка «Вялікі камень» – яны рэалізуюць 61 праект і ўклалі ў парк больш за 300 млн долараў»¹⁰. Магчымасці лакалізацыі вытворчасці ў індустрыяльным парку і інвестыцыйныя планы дазваляюць прагназаваць стварэнне каля 16 тыс. новых высокатэхналагічных рабочых месцаў і з'яўляюцца сур'ёзным стымулам для эканамічнага росту Беларусі.

Безумоўна, цікавымі з'яўляюцца паказнікі заяўніцкай актыўнасці кітайскіх кампаній індустрыяльнага парка. На цяперашні момант у Рэспубліцы Беларусь, згодна з афіцыйнымі данымі базы даных патэнтаў на вынаходкі і пасведчанні на рэгістрацыю таварных знакаў Нацыянальнага цэнтра інтэлектуальнай уласнасці, сітуацыю з заяўніцкай актыўнасцю мэтазгодна разглядаць не спісачна па рэзідэнтах, кампаніях індустрыяльнага парка «Вялікі камень», а па зацікаўленасці заяўнікаў іх галаўных кампаній. Праект развіцця парка ў сваёй практычнай стадыі рэалізуецца з 2015 года, а перыяд жыццёвага цыкла інавацый з высокай ступенню патэнтаздольнасці, за выключэннем сакрэту вытворчасці, у стадыі яе фарміравання, распрацоўкі (правядзення фундаментальных прыкладных даследаванняў, вопытна-канструктарскіх распрацовак), апрацацы інавацыйнага прадукту, планавання камерцыялізацыі ВІД праходзіць ад 5 да 7 гадоў, а ў выпадку са стварэннем аналагаў складанага прадукту – ад 6 да 10 гадоў. Сыходзячы з гэтага можна дапусціць, што заяўкі на рэгістрацыю інтэлектуальных правоў ад кампаній-рэзідэнтаў індустрыяльнага парка (з поўным спісам кампаній, якія працуюць з кітайскімі інвестыцыямі, можна азнаёміцца па спасылцы <https://industrialpark.by/rezidenty/>) могуць пачаць паступаць праз 5 гадоў. Фактычна сітуацыя з заяўніцкай актыўнасцю статыстычна выглядае наступным чынам. На цяперашні момант у Рэспубліцы Беларусь найбольш актыўнымі і, неабходна адзначыць,

На цяперашні момант у Рэспубліцы Беларусь найбольш актыўнымі і, неабходна адзначыць, пастаяннымі заяўнікамі з'яўляюцца дзве вядомыя кітайскія ІТ-кампаніі глабальнага рынку: «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» і «ЗТЕ Карпарэйшн». На іх долю прыпадае 25 дзеючых патэнтаў і 34 пагадненні аб рэгістрацыі таварнага знака.

пастаяннымі заяўнікамі з'яўляюцца дзве вядомыя кітайскія ІТ-кампаніі глабальнага рынку: «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» і «ЗТЕ Карпарэйшн». На іх долю прыпадае 25 дзеючых патэнтаў і 34 пагадненні аб рэгістрацыі таварнага знака. Усе зарэгістраваныя заяўкі на вынаходкі гэтых кампаній паступалі ў Рэспубліку Беларусь па міжнароднай працэдуры РСТ. Усе 7 патэнтаў, якія спынілі сваё дзеянне, без выключэння былі ўдасканалены ў новых заяўках. У кампаніі «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» у партфелі зарэгістраваных інтэлектуальных правоў заяўлена 8 дзеючых патэнтаў на вынаходкі на тэрыторыі краін-чальцоў ЕАПК. Згодна з раздзеламі Міжнароднай патэнтнай класіфікацыі (МПК), усе вынаходкі зарэгістраваны ў класах:

- G06 «Апрацоўка даных; вылічэнне або падлік»;
- H04 «Тэхніка электрычнай сувязі»
- або ў двух класах адначасова.

Другім індыкатарам бягучай дзейнасці кітайскіх кампаній-рэзідэнтаў з'яўляюцца прапановы іх прадукцыі, запатрабаванай не толькі беларускім рынкам, але таксама і заказчыкам з краін ЕАЭС. Безумоўна, найбольш вядомымі з'яўляюцца кампаніі сферы ІТ-тэхналогій (рынку праваднай і бесправаднай сувязі, мабільных і фіксаваных тэрміналаў): «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» і «ЗТЕ Карпарэйшн», прадукцыя якіх займае лідзіруючыя пазіцыі па прапанове бесправадных адаптэраў, бесправадных маршрутызатараў, бесправадных пунктаў доступу і ўзмацняльнікаў Wi-Fi, медыяплэераў, ТВ-прыставак, мабільных тэлефонаў, смартфонаў, планшэтаў, разумных гадзіннікаў. Таксама «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» прапануе рознае складанае і высокатэхналагічнае абсталяванне па пляці асноўных тэхналагічных напрамкаў: магістральная маршрутызацыя, камутацыя і паслугі; рашэнні для сумеснай працы; віртуалізацыя цэнтраў апрацоўкі даных і воблачныя вылічэнні; відэатэхналогіі; архітэктуры для трансфармацыі бізнесу.

Таксама да паспяховых праектаў можна аднесці дзейнасць кампаніі ТАА «ЗУМЛІЁН БЕЛ-РУС», у якой сканцэнтраваны навукова-даследчы і вытворчы цэнтр суперкандэнсатараў, а ў іх «тэхналагічны цэнтр уключаны зборка, вытворчасць, тэсціраванне, тэхнічнае і гарантыйнае

⁹ Пасол Кітая ў Беларусі: сума інвестыцый у «Вялікі камень» склала амаль \$ 1,5 млрд. // СБ. Беларусь сёння: сайт. URL: <https://www.sb.by/articles/posol-kitaya-v-belarusi-summa-investitsiy-v-velikiy-kamen-sostavil-pochti-1-5-mlrd.html> (дата звароту: 30.01.2025).

¹⁰ Кіраўнік адміністрацыі парка «Вялікі камень» Аляксандр Ярашэнка ў эфіры беларускага тэлебачання расказаў аб тым, як развіваецца індустрыяльны парк і якія планы стаяць перад яго кіраўніцтвам // Myfin.by: сайт. URL: <https://myfin.by/article/biznes/stalo-izvestno-skolkokitajskij-biznes-uzve-investiroval-v-velikiy-kamen-37948> (дата звароту: 06.06.2025).

абслугоўванне суперкандэнсатараў, а таксама работы, звязаныя з іх устаноўкай на транспартны сродак»¹¹. Больш за тое, у партфель уласнай прадукцыі ўваходзяць аўтакраны, землярынная тэхніка, пад'ёмная тэхніка, складавая тэхніка, тэлескапічныя пагрузчыкі, трактары, вежавыя краны, буравыя ўстаноўкі, тэхніка для бетону.

ЗАТ «ЧАЙНА МЕРЧАНТС СІЭЙЧЭН-БІЭЛАР КАМЕРЦЫЙНАЯ І ЛАГІСТЫЧНАЯ КАМПАНІЯ» прапаноўвае інавацыйныя тэхналогіі будаўніцтва ў сферы складавай лагістыкі і захавання. У 2018 годзе кампанія адкрыла буйнейшы найбольш сучасны і аснашчаны склад на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, размешчаны ў лагістычным і камерцыйным парку «Чайна Мерчантс». Агульная плошча склада складае 10 000 кв. м., прадугледжана і спраектавана зручная транспартная сувязь з ім, арганізавана кругласутачная работа мытнага склада з наданнем зацікаўленым кліентам прафесійнага і якаснага ўзроўню мытнага абслугоўвання.

Кампанія ТАА «ФлюЭнс Інтэрнэшнл Тэхналаджы» займаецца інавацыйнымі распрацоўкамі ў сферы ахаладжэння і святлодыёднага асвятлення і прапаноўвае шырокі спектр такой прадукцыі, як вулічныя святільні, зменныя святлодыёдныя модулі, камплектуючыя да святільняў тыпу «Армстронг», прадукцыю прамысловага асвятлення, гандлёва-офісныя архітэктурныя святільні, элементы спратыўнага асвятлення, святлодыёдныя лампы.

Выпускам абсталявання геатэрмальных цеплавых помпаў займаецца кампанія ТАА «Бел Лотаслэнд».

Вышэйназваныя кампаніі таксама імкнуцца пашырыць увядзенне свайго бізнесу на тэрыторыі дзяржаў ЕАЭС і краін-чальцоў ЕАПК, найбольш актыўнымі на сучасны момант з'яўляюцца таксама кампаніі сектара ІТ, якія маюць прадстаўніцтвы ў Расійскай Федэрацыі, Рэспубліцы Арменія, Рэспубліцы Азербайджан, Рэспубліцы Казахстан, Рэспубліцы Кыргызстан, Туркменістане і Рэспубліцы Таджыкістан.

Для гэтага даследавання таксама цікавы параўнальныя характарыстыкі дзейнасці кампаній «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» і «ЗТЕ Карпарэйшн» у Рэспубліцы Беларусь і на глабальным узроўні інавацыйных тэхналогій і заяўніцкай актыўнасці. «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» з моманту пачатка патэнтавання сваіх распрацовак у 1995 годзе і ажыццяўлення значных інвестыцый у сваю інавацыйную дзейнасць з'яўляецца праваўладальнікам больш чым 100 000 актыўных патэнтаў у больш чым 40 000 патэнтных сем'ях ва ўсім свеце. Кампанія з'яўляецца актыўным заяўнікам у самой КНР, а таксама ў ЗША (уваходзіць у лік топ-20 кампаній па атрыманні найбольшай колькасці патэнтаў) і Еўрапейскім саюзе (другі буйнейшы

Вышэйназваныя кампаніі таксама імкнуцца пашырыць увядзенне свайго бізнесу на тэрыторыі дзяржаў ЕАЭС і краін-чальцоў ЕАПК, найбольш актыўнымі на сучасны момант з'яўляюцца таксама кампаніі сектара ІТ, якія маюць прадстаўніцтвы ў Расійскай Федэрацыі, Рэспубліцы Арменія, Рэспубліцы Азербайджан, Рэспубліцы Казахстан, Рэспубліцы Кыргызстан, Туркменістане і Рэспубліцы Таджыкістан.

заяўнік на атрыманне патэнтаў)¹². «ЗТЕ Карпарэйшн» з'яўляецца раўназначнай кампаніяй па аб'ёмах заяўніцкай актыўнасці ў КНР (41% усіх выдадзеных патэнтаў), ЗША (23% адпаведна) і Еўрапейскім патэнтным ведамстве (13%)¹³. Апошнім часам асноўнымі накірункамі высокатэхналагічных распрацовак «ЗТЕ Карпарэйшн» сталі тэхналогія 5G, радыёэлектронная барацьба і змена клімату, па агульным аб'ёме распрацовак якіх было пададзена 33% заявак і атрыманы 31% патэнтаў. Для «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» перадавымі сталі топ-вынаходкі ў сферы тэхналогіі 5G, мабільных прылад і разумных экасістэм, а таксама ў класах МПК (табліца 1).

У Рэспубліцы Беларусь распрацоўкі такога роду гэтымі кампаніямі не ажыццяўляюцца.

Таксама неабходна адзначыць, што заяўніцкая актыўнасць названых кампаній, згодна з данымі Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці (CAIU), дэманструе зусім іншы характар, чым у Рэспубліцы Беларусь. Заяўніцкая актыўнасць кампаніі «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» вывела яе ў лідары заяўнікаў пры дапамозе сістэмы PCT (1-е месца ў свеце, 6 494 заяўкі за 2023 г.) і першую дзясятку кампаній-заяўнікаў на рэгістрацыю таварных знакаў па Мадрыдскай сістэме (9-е месца ў свеце, 78 заявак за 2023 г.)¹⁴.

Больш за тое, згодна з апошнімі апублікаванымі данымі Глобальнага інавацыйнага індэкса CAIU 2024 года, спецыялізаванае навукова-даследчае

¹¹ Завод па вытворчасці суперкандэнсатараў для электробусаў адкрыўся ў парку «Вялікі камень» // БЕЛТА – Навіны Беларусі: сайт. URL: <https://belta.by/economics/view/zavod-po-proizvodstvu-superkondensatorov-dlja-elektrobusev-otkrylsja-v-velikom-kamne-315788-2018/> (дата звароту: 31.01.2025).

¹² Respecting and Protecting Intellectual Property: The Foundation of Innovation. White Paper on Innovation and Intellectual Property / Huawei: сайт. URL: <https://www.huawei.com/en/ipr>. (дата звароту: 13.03.2025).

¹³ ZTE sees highest patent filings and grants during April in Q2 2024 / Verdict: сайт. URL: <https://www.verdict.co.uk/zte-patent-activity/?cf-view>. (дата звароту: 13.03.2025).

¹⁴ WIPO Statistical Data Centre. IP Facts and Figures // WIPO: афіц. сайт. URL: <https://www.wipo.int/en/ipfactsandfigures/patents>. (дата звароту: 14.03.2025).

Табліца 1.
Класы МПК

Table 1.
IPC classes

Клас МПК	Вынаходка
H03 – электронныя схемы H04 – тэхніка электрычнай сувязі	Спосабы дэкадзіравання палярнага кода і прылада дэкадзіравання
G02 – оптыка H04 – тэхніка электрычнай сувязі	Селектыўны пераклучальнік даўжыні хвалі, аптычны апарат і спосаб сувязі
H04 – тэхніка электрычнай сувязі	Спосаб перадачы даных і электронная прылада
H01 – элементы электрычнага абсталявання H05K – друкаваныя схемы; карпусы ці дэталі электрычных прыбораў; выраб блокаў элементаў электрычнай апаратуры	Электронная прылада, электронная сістэма і архітэктара ўзаемасувязі іх друкаваных плат

Складзена аўтарам. Compiled by the author

падроздзяленне холдынга «ХУАВЭЙ ТЭХНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» Huawei Investment & Holding мае 5-ы рэйтынг у катэгорыі глабальных карпаратыўных інвестараў у правядзенні НДР/НДВКР [8]. На цяперашні момант такіх укладанняў у рэалізацыю якіх-небудзь ідэнтычных сумесных кітайска-беларускіх праектаў не адзначана.

Тэхналагічныя інавацыі – бясспрэчны каталізатар эканамічнага росту і павышэння стандартаў жыцця любога грамадства. Інавацыйныя трэнды на цяперашні момант характарызуюцца рознымі адзнакамі, напрыклад, нацыянальнымі, гістарычнымі, тэхналагічнымі, радыкальнымі, тымі, якія паляпшаюць, мадыфікацыйнымі, прарыўнымі або адзнакамі адпаведнасці ўстойлівага развіцця ААН. Гэты клас пераважна складаюць працэсныя інавацыі, якія даюць тым краінам, якія маюць найбольшую патрэбу, магчымасць атрымання доступу да новых паслуг, вытворчых працэсаў, метадаў арганізацыі вытворчасці, арганізацыйных структур, сістэм кіравання ў рамках рэалізацыі праектаў і праграм тэхнічнай дапамогі. Аднак, згодна з вынікамі апошняга праведзенага даследавання CAIY The Geography of Innovation: Local Hotspots, Global Networks, у інавацыйных працэсаў з'яўляюцца новыя выразныя адзнакі геаграфічнага размеркавання ў залежнасці ад рыначных тэндэнцый, акумулявання патэнцыялу акадэмічнага асяроддзя і вытворчага цыкла, генерыравання і перацякання новых ведаў, патрэбнасці ў заяўніцкай актыўнасці і інавацый, характар якіх адрозніваецца міграцыйнай, як выніку супрацоўніцтва інавацыйнага бізнесу, стартапаў і спін-оф-кампаній з буйнымі высокатэхналагічнымі кампаніямі і глабальнымі інвестарамі і камерцыялізацыі інавацыйных прадуктаў у выніку трансферу тэхналогій, што цыклічна прыводзіць да росту патэнтнай заяўніцкай актыўнасці [9]. Такім чынам, геаграфічна лакалізаваныя інавацыйныя цэнтры, індустрыяльныя паркі, тэхнапаркі, тэхнахабы ў прывязцы да канкрэтнага зямельнага месца з яго прыроднымі,

чалавечымі, рыначнымі рэсурсамі і здольнасцю гэтай інфраструктуры інтэгравацца ў сусветны рынак для пашырэння існуючых або стварэння новых рынкаў збыту, вываду інавацыйнага прадукту для далейшага продажу спажыватцу, правядзення новых даследаванняў па прадукце і стварэння новых сумесных вытворчасцяў становяцца лакальнымі цэнтрамі навуковых і тэхнічных інавацый з магчымым рэгіянальным ці нават глабальным патэнцыялам. Гэта зусім свежая тэндэнцыя эканамічнага развіцця, якая тлумачыцца эканамічнай тэорыяй эфекту маштабу вытворчасці. У гэтым выпадку рэсурсамі, якія тлумачыцца эканамічнай тэорыяй эфекту маштабу вытворчасці. У гэтым выпадку рэсурсамі, якія выкарыстоўваюцца для зніжэння выдаткаў і маштабавання дзейнасці, з'яўляюцца не толькі матэрыяльныя рэсурсы, але і прафесійныя навыкі, адукацыя парсаналу, магчымасці навуковай і вытворчай міграцыі, колькасць і якасць кампаній, якія ўдзельнічаюць у інавацыйных праектах, аб'ём ведаў, якія перацякаюць з-за адсутнасці моўнага бар'ера, напрыклад, тэхнічная аснашчанасць інавацыйнага бізнесу, аналагавая дзейнасць канкурэнтаў, ступень рэкамбінантнасці прыроды інавацыйнага праекта.

Высновы

Стварэнне і функцыянаванне інавацыйнага праекта «Вялікі камень» знаходзіцца ў сваёй пачатковай стадыі, у яго вялікі патэнцыял, праяўлена высокая ступень зацікаўленасці ўсіх стэйкхолдэраў, дадзены сур'ёзныя прававыя і фінансавыя гарантыі з беларускага і кітайскага бакоў.

Асноўнай рэкамендацыяй для далейшага развіцця дзейнасці парка на аснове праведзенага даследавання з'яўляецца прымяненне метадалогіі CAIY па развіцці геаграфічна лакалізаваных інавацыйных цэнтраў. Гэта можа стаць адным з накірункаў далейшага развіцця гэтага праекта і прывесці да павышэння заяўніцкай актыўнасці кампаній-рэзідэнтаў парка ў Рэспубліцы

Беларусь і на еўразійскай прасторы. Як ужо згадвалася, такія мацярынскія кампаніі-гіганты, як «ХУАВЭЙ ТЭКНОЛАДЖЫЗ КО., ЛТД.» і «ЗТЕ Карпарэйшн» у сферы ІКТ, ZOOMLION (ТАА «ЗУМЛІЁН БЕЛ-РУС») у сферы вытворчасці інжынернай і сельскагаспадарчай тэхнікі, Xinzhu Corp. (ТАА «ЧЭНДУ СІНЬДЖУ ШАЎКОВЫ ШЛЯХ РАЗВІЦЦЯ») у сферы праектавання і вытворчасці чыгуначнага транспарту, ZHEJIANG YONGKANG HAFES IMPORT & EXPORT CO., LTD (ТАА «САС Індастрыял») у сферы вытворчасці радыятараў і інш., пры дапамозе метадалогіі САІУ могуць прыдаць дадатковы імпульс развіццю кампаній у парку, аб'яднаць намаганні ўстаноў вышэйшай адукацыі і навукова-даследчых інстытутаў, ажыццявіць інвестыцыі, якіх не хапае, у транспартную і іншую інфраструктуру і такім чынам максімальна скарыстаць магчымасці агламерацыйнага размяшчэння кампаній-рэзідэнтаў у кластары парка і юрысдыкцыі Рэспублікі Беларусь. Гэты падыход САІУ, які выкарыстоўвае перавагі распрацоўкі інавацыйнай прадукцыі і геаграфічнай лакалізацыі, уяўляе сабой унікальную магчымасць пераёмнасці канкрэтных арганізацый і іх папярэдніх дзейнасці ў развіцці інавацыйнага прадпрыемства ў рэгіёне, новых відаў эканамічнай дзейнасці і стварэння новых эканамічных магчымасцяў для пабудовы жыццёвага цыкла цалкам новага інавацыйнага прадукту.

Спіс літаратуры

1. Лю, С. Ц. Технопарки в мировой экономике: особенности развития и регулирования в Китайской Народной Республике: автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.14 / С. Ц. Лю. Минск, 2020. 24 с.
2. Креативные технопарки в постиндустриальной трансформации экономики Китая / С. А. Титов, А. О. Кокорина, П. А. Быков [и др.] // Пространственная экономика. – 2019. – Т. 15, № 3. – С. 125–146. – DOI 10.14530/se.2019.3.125–146.
3. Балашова, М. А. О создании технопарков в целях развития инновационного производства страны: опыт Китая / М. А. Балашова, И. В. Цвигун, М. Н. Юсупова // Российско-китайские исследования. – 2023. – Т. 7, № 1. – С. 36–48. – DOI 10.17150/2587–7445.2023.7 (1).36–48.
4. Сахарова, Л. А. Становление индустриальных парков в российской экономике / Л. А. Сахарова // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – 2015. – Т. 11, № 39 (324). – С. 17–26.
5. Егорова, А. А. Географические особенности функционирования индустриальных парков в России / А. А. Егорова // Социально-экономическая география: теория, методология и практика преподавания: материалы Всероссийской научно-практической конференции, Москва, 19 мая 2023 года. – Москва: ООО «Сам Полиграфист», 2023. С. 55–63.
6. Петров, А. Тенденции и инновации на IT-рынке, которые повлияют на будущее отечественных компаний // Агроинвестор: сайт. – URL: <https://www.agroinvestor.ru/column/artem-petrov/41284-tendantsii-i-innovatsii-na-it-rynke-kotorye-povliyayut-na-budushchee-otechestvennykh-kompaniy/> (дата обращения: 10.05.2025).
7. Юньлун, Л. Сравнительный анализ деятельности Китайско-Белорусского индустриального парка «Великий камень» и свободных экономических зон в Республике Беларусь / Л. Юньлун // Вести Института предпринимательской деятельности. – 2023. – № 1 (28). – С. 57–62.
8. China ranking in the Global Innovation Index 2024. Global Innovation Index 2024 (2024), available at <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/china> (Accessed: 14.03.2025).
9. Crescenzi, Riccardo & Iammarino, Simona & Ioramashvili, Carolin & Rodríguez-Pose, Andrés & Storper, Michael. (2023). The Geography of Innovation: Local Hotspots and Global Innovation Networks. SSRN Electronic Journal. 10.2139/ssrn.4424262.

Інфармацыя пра аўтара

Наталля Адэльсёна Маалуф, вядучы спецыяліст упраўлення арганізацыі мерапрыемстваў і міжнароднага супрацоўніцтва, Нацыянальны цэнтр інтэлектуальнай уласнасці (Мінск, вул. Казлова, д. 20); SPIN-код: 9687-0332; n.maaluf@ncip.by

References

1. Liu, S.C. (2020), Technoparks in the global economy: features of development and regulation in the People's Republic of China, Abstract of Ph.D. dissertation, Belarus State Economic University, Minsk, Republic of Belarus.
2. Titov, S. A. et al (2019), Creative technology parks in the post-industrial Transformation of China's Economy, «Spatial Economics» (Prostranstvennaya ekonomika), vol, 15, no. 3, pp. 125–146.
3. Balashova, M. A., Tsvigun, I. V., and Yusupova M. N. (2023), On the creation of technology parks in order to develop the country's innovative production: China's experience, Russian and Chinese Studies, Vol. 7, no. 1, pp. 36–48.
4. Sakharova, L. A. (2015), The formation of industrial parks in the Russian economy, National Interests: Priorities and Security, vol. 11, no. 39, pp. 17–26.
5. Egorova, A. A. (2023), «Geographical features of the functioning of industrial parks in Russia», *Socialno-ekonomicheskaya geografiya: teoriya, metodologiya i praktika prepodavaniya: materialy Vserossijskoj nauchno-prakticheskoy konferencii* [Proc. of the All-Russian Scientific and Practical Conference «Socio-economic geography: theory, methodology and teaching practice»], Moscow, 19 May 2023, pp. 55–63.
6. Petrov, A. (2023), «Trends and innovations in the IT market that will affect the future of domestic companies», available at: <https://www.agroinvestor.ru/column/artem-petrov/41284-tendantsii-i-innovatsii-na-it-rynke-kotorye-povliyayut-na-budushchee-otechestvennykh-kompaniy/> (Accessed: 10 May 2025).

7. Junlun, L. (2023), «Comparative analysis of the activities of the Chinese-Belarusian industrial park «Great Stone» and free economic zones in the Republic of Belarus», *«Vesti Instituta predprinatelskoj deyatel'nosti»*, no (28), pp. 57–62.
8. China ranking in the Global Innovation Index 2024. Global Innovation Index 2024 (2024), available at <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/china> (Accessed: 14.03.2025).
9. Crescenzi, Riccardo & Iammarino, Simona & Ioramashvili, Carolin & Rodríguez-Pose, Andrés & Storper, Michael. (2023). The Geography of Innovation: Local Hotspots and Global Innovation Networks. SSRN Electronic Journal. 10.2139/ssrn.4424262.

Information about the author

Natallia A. Maaluf, Lead Specialist of the Protocol and International Cooperation Department, National Center of Intellectual Property Republic of Belarus (Minsk, Kozlova str., bld 20); SPIN-code: 9687–0332; n.maaluf@ncip.by

Аўтар заяўляе аб адсутнасці канфлікту інтарэсаў.
The author declares no conflict of interests.

Паступіў у рэдакцыю 07.04.2025
Дапрацаваны пасля рэцэнзавання 06.06.2025
Прыняты да публікацыі 09.06.2025

4

ЭЛЕКТРОННЫЯ СЭРВІСЫ
ПАТЭНТНАЙ ІНФАРМАЦЫІ

Навуковы артыкул

Original article

УДК 347.771

EDN: <https://elibrary.ru/qlyyzo>**Аналіз прававой, тэхнічнай і інфармацыйнай забяспечанасці без даных па традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах з улікам новых палажэнняў Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці****Алег Пятровіч Нярэцін, Ганна Анатольеўна Палякова[✉],
Мікалай Барысавіч Лыскоў, Мікалай Вадзімавіч Заранаў**

Федэральны інстытут прамысловай уласнасці

[✉]apolyakova@rupto.ru*

Анатацыя: даступнасць звестак аб традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах, а таксама іх прававая абарона з'яўляюцца тэмай, якую больш за ўсё абмяркоўваюць у рамках штогадовых сесій Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці. Гэта звязана з тым, што існуюць выпадкі аспрэчвання ўжо выдадзеных патэнтаў і іх ануляванне з-за вядомасці раскрытай у іх інфармацыі з крыніц, якія змяшчаюць даныя аб традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах. У рамках гэтага артыкула вывучаны вынікі працы Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці ў галіне абароны традыцыйных ведаў і генетычных рэсурсаў, а менавіта міжнародны дакумент, у якім краіны, якія падпісаліся, устаўляюць патрабаванні да прытрымлівання ўмовы ўказання ў заяўках на выдачу патэнтаў крыніц інфармацыі, у якіх раскрыты звесткі, што выкарыстоўваюцца ў заяўцы, аб традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах. Даследавана прававая і тэхнічная гатоўнасць краін-удзельніц Парыжскай канвенцыі да ўказаннага патрабавання Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці. Праведзены аналіз існуючых баз даных па традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах, у тым ліку асобна баз даных Расійскай Федэрацыі; даследаваны іх пошукавыя магчымасці, выяўлены іх добрыя якасці і недахопы. Складзены рэкамендацыі па ўстараненні недахопаў, звязаных з тэхнічнай і інфармацыйнай забяспечанасцю баз даных па традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах у Расійскай Федэрацыі. Вынікі працы пацвярджаюць неабходнасць стварэння ўніверсальных пошукавых масіваў па традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах, а таксама дазваляе ўмацаваць гатоўнасць Расійскай Федэрацыі да новых патрабаванняў Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці.

Ключавыя слова: традыцыйныя веды, генетычныя рэсурсы, Расійская Федэрацыя, раскрыццё інфармацыі, Сусветная арганізацыя інтэлектуальнай уласнасці, крыніцы інфармацыі, пошук звестак, лекавыя расліны, базы даных.

Для цытавання: Нярэцін А. П., Палякова Г. А., Лыскоў М. Б., Заранаў М. В. Аналіз прававой, тэхнічнай і інфармацыйнай забяспечанасці без даных па традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах з улікам новых палажэнняў Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці // Веснік ФІПУ. 2025. Т. 4, № 2 (12). С. 160–170.

Падзякі: даследаванне выканана ў рамках НДР «Канцэптуальнае мадэліраванне архітэктуры інфармацыйнай сістэмы традыцыйных ведаў».

Analysis of the legal, technical and informational background of databases on traditional knowledge and genetic resources, taking into account the new provisions of the World Intellectual Property Organization

Oleg P. Neretin, Anna A. Polyakova[✉], Nikolay B. Lyskov, Nikolay V. Zaryanov

Federal Institute of Industrial Property

[✉]apolyakova@rupto.ru

Abstract: the availability of information on traditional knowledge and genetic resources, as well as their legal protection, are among the most discussed topics at the annual sessions of the World Intellectual Property Organization. This is due to the fact that there are cases of challenging already issued patents and their cancellation due to the known nature of the information disclosed in sources containing information on traditional knowledge and genetic resources. This work examines the results of the work of the World Intellectual Property Organization in the field of protection of traditional knowledge and genetic resources, namely, an international document in which the signatory countries establish a requirement for compliance with the condition of indicating in patent applications the sources of information that disclose the information used in the application on traditional knowledge and genetic resources. The legal and technical readiness of the member countries of the Paris Convention for this requirement of the World Intellectual Property Organization is studied. An analysis of existing databases on traditional knowledge and genetic resources, including separately the databases of the Russian Federation, is carried out; their search capabilities are studied, their advantages and disadvantages are identified. Recommendations have been drawn up to eliminate shortcomings related to the technical and information support of databases on traditional knowledge and genetic resources in the Russian Federation. The results of the work will provide creation of universal search arrays on traditional knowledge and genetic resources and strengthen the readiness of the Russian Federation to meet the new requirements of the World Intellectual Property Organization.

Keywords: traditional knowledge, genetic resources, Russian Federation, information disclosure, World Intellectual Property Organization, information sources, information search, medicinal plants, databases.

For citation: Neretin O. P., Polyakova A. A., Lyskov N. B., Zaryanov N. V. Analysis of the legal, technical and informational background of databases on traditional knowledge and genetic resources, taking into account the new provisions of the World Intellectual Property Organization // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 2 (12): 160–170 (In Russ.).

Acknowledgments: the study was carried out within the framework of the research project «Conceptual modeling of the architecture of the information system of traditional knowledge».

Введение

патэнтнай практыцы існуюць выпадкі аспрэчвання ўжо выдадзеных патэнтаў і іх анулявання ў сувязі з адсутнасцю навізны ці вынаходніцкага ўзроўню з-за таго, што раскрытая ў іх інфармацыя была вядома з крыніц, якія адносяцца да традыцыйных ведаў (ТВ), традыцыйных адлюстраванняў культуры (ТАК) ці генетычных рэсурсаў (ГР). Напрыклад, толькі на аснове звестак з базы даных традыцыйных ведаў TKDL (Traditional Knowledge Digital Library – Лічбавая бібліятэка традыцыйных ведаў) па сакавік 2022 года ўключна апісана 265 выпадкаў аспрэчвання патэнтаў [1], што пацвярджае актуальнасць указанай вышэй праблемы. У сувязі з гэтым даступнасць звестак аб ТВ і ГР, а таксама іх прававая абарона з'яўляюцца тэмамі, якія абмяркоўваюцца ў навуковай літаратуры ў галіне інтэлектуальнай уласнасці, а таксама ў рамках штогадовых спецыяльных сесій Сусветнай

арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці (CAIU), у прыватнасці, на сесіях 2022¹, 2023² і 2024³ гадоў.

У рамках сучаснай працы даследаваны вынікі работы CAIU па гэтым напрамку, а таксама прававая, тэхнічная і інфармацыйная забяспечанасць розных нацыянальных баз даных па ТВ, ТАК і ГР з мэтай адпаведнасці новым патрабаванням CAIU.

¹ Матэрыялы сорок пятай сесіі Сусветнай арганізацыі інтэлектуальнай уласнасці // CAIU: афіц. сайт. URL: https://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=73489 (дата звароту: 26.01.2025).

² Матэрыялы сорок сёмай сесіі CAIU // CAIU: афіц. сайт. URL: https://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=75419 (дата звароту: 26.01.2025).

³ Матэрыялы дыпламатычнай канферэнцыі CAIU па генетычных рэсурсах і звязаным з імі традыцыйнымі ведамі // CAIU: афіц. сайт. URL: <https://www.wipo.int/diplomatic-conferences/ru/genetic-resources/> (дата звароту: 26.01.2025).

Матэрыялы і метады даследавання

Пошук навуковай літаратуры, якая датычыцца ТВ, ТАК і ГР, праводзіўся па адпаведных ключавых словах у базах даных eLibrary, PubMed, ScienceDirect і Google Scholar, а таксама па ўніверсальных пошукавых радках Google і Yandex. Пошук матэрыялаў спецыяльных штогадовых сесій CAIU па ТВ, ТАК і ГР ажыццяўляўся на афіцыйным сайце CAIU. Аналіз работы баз даных па ТВ і ГР праводзіўся па адпаведных інтэрнэт-рэсурсах, на якіх яны базуюцца. Пошук патэнтаў РФ ажыццяўляўся па базе даных RUPTO на афіцыйным сайце ФІПУ.

ВЫНІКІ ДАСЛЕДАВАННЯ

Аналіз прававой і інфармацыйнай забяспечанасці краін-удзельніц Парыжскай канвенцыі ў дачыненні да звестак па традыцыйных ведах і генетычных рэсурсах з пазіцыі CAIU

На спецыяльнай сесіі CAIU ў 2024 годзе асноўным вынікам працы стаў вывад, што ТВ, ТАК і ГР павінны мець прававую ахову, якая рэгламентуецца на міжнародным узроўні. У сувязі з гэтым стварэнне баз даных па ТВ, ТАК і ГР з'яўляецца актуальнай задачай, паколькі, па-першае, такія базы даных забяспечаць даступнасць звестак аб ТВ, ТАК і ГР і будуць служыць крыніцамі інфармацыі для мэт правядзення патэнтнага пошуку і, па-другое, забяспечаць разуменне таго, якая інфармацыя адносіцца да ТВ, ТАК і ГР і мае прававую ахову з мэтай выключэння іх неправамернага выкарыстання.

Таксама вынікам працы CAIU стаў праект дакумента, які рэгламентуе выкарыстанне ТВ, ТАК і ГР у галіне інтэлектуальнай уласнасці⁴.

Асноўным і ключавым патрабаваннем у распрацаваным праекце дакумента ўказана, што ў тых выпадках, калі вынаходка, заяўленая ў патэнтнай заяўцы, заснавана на ГР, кожны бок, які дамаўляецца, патрабуе ад заяўніка раскрыць: (а) краіну паходжання такіх ГР ці, (б) калі выкладзеная ў падпункце (а) інфармацыя заяўніку невядомая ці калі падпункт (а) не прымяняецца, крыніцу такіх ГР. Таксама ў тых выпадках, калі вынаходка, заяўленая ў патэнтнай заяўцы, заснавана на ТВ, звязаных з ГР, кожны бок, які дамаўляецца, патрабуе ад заяўніка раскрыць: (а) інфармацыю аб карэнных народах або мясцовай абшчыне, якія далі ТВ, звязаных з ГР, ці, (б) калі выкладзеная ў падпункце (а) інфармацыя заяўніку невядомая ці калі падпункт (а) не прымяняецца, крыніцу ТВ, звязаных з ГР. Пры гэтым калі гэтая інфармацыя пра ТВ і ГР заяўніку невядома, кожны бок, які дамаўляецца, патрабуе ад такога заяўніка зрабіць адпаведную заяву.

У рамках спецыяльнай сесіі CAIU дзяржавам прапануецца садзейнічаць стварэнню баз даных па традыцыйных ведах. Пры наяўнасці адпаведных мер абароны такія базы даных могуць быць даступны ведамствам інтэлектуальнай уласнасці для мэт прадухілення памылковага прадастаўлення правоў інтэлектуальнай уласнасці.

У рамках спецыяльнай сесіі CAIU⁵ дзяржавам прапануецца садзейнічаць стварэнню баз даных па традыцыйных ведах. Пры наяўнасці адпаведных мер абароны такія базы даных могуць быць даступны ведамствам інтэлектуальнай уласнасці для мэт прадухілення памылковага прадастаўлення правоў інтэлектуальнай уласнасці. Акрамя таго, такія базы даных могуць выкарыстоўвацца для мэтай транспарэнтнасці, надзейнасці, захавання і/ці трансгранічнага супрацоўніцтва, а таксама ў адпаведных выпадках для аблягчэння і заахвочвання стварэння традыцыйных ведаў, абмену імі, іх распаўсюджвання і доступу да іх.

Такі падыход CAIU на міжнародным узроўні патрабуе пэўнай падрыхтоўкі асобных краін-удзельніц Парыжскай канвенцыі аб ахове прамысловай уласнасці і ў адносінах ТВ, ТАК і ГР, якія ёсць у іх у наяўнасці. З гэтай мэтай CAIU правяла апытанне краін-удзельніц Парыжскай канвенцыі па ахове прамысловай уласнасці, у якім былі закранутыя пытанні, якія тычацца інфармацыйных сістэм і баз даных па ГР, ТВ і ТАК, а таксама прававых аспектаў, звязаных з іх ахovou.

Адным з ключавых пытанняў CAIU да дзяржаў-удзельніц Парыжскай канвенцыі па ахове прамысловай уласнасці было пытанне, якое датычыцца наяўнасці прававых дакументаў, звязаных з абаронай і выкарыстаннем ТВ, ТАК і ГР у рамках існуючых інфармацыйных сістэм, а таксама звязаных са стварэннем і падтрыманнем існуючых інфармацыйных сістэм па ТВ, ТАК і ГР.

Аналізуючы адказы краін па пытанні, звязаным з існаваннем афіцыйнай нацыянальнай прававой сістэмы ці сістэмы звычайнага права, якая прадпісвае або, прынамсі, мае дачыненне да стварэння і/ці падтрымання работы інфармацыйнай сістэмы па ГР, ТВ, ТАК, варта адзначыць, што большасць краін, акрамя Чэхіі і РФ, не падалі канкрэтныя прававыя дакументы, звязаныя менавіта з падтрыманнем ці стварэннем інфармацыйных сістэм па ГР, ТВ, ТАК. Пададзеныя большасцю краін звесткі, як

⁴ Праект тэксту міжнароднага прававога дакумента, які датычыцца інтэлектуальнай уласнасці, генетычных рэсурсаў і традыцыйных ведаў, звязаных з генетычнымі рэсурсамі // CAIU. 2023. С. 35. Электрон. версія. URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/tk/ru/wipo_grtkf_ic_ss_ge_23/wipo_grtkf_ic_ss_ge_23_2.pdf. Дата публікацыі: 30.06.2023.

⁵ Справаздача аб правядзенні дыстанцыйных нарад у адпаведнасці з рашэннем сорок трэцяй сесіі камітэта // CAIU. 2023. С. 13. Электрон. версія. URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/tk/ru/wipo_grtkf_ic_ss_ge_23/wipo_grtkf_ic_ss_ge_23_inf_2.pdf. Дата публікацыі: 23.06.2023.

правила, адносяцца хутчэй да аховы і выкарыстання ТВ, ТАК і ГР, чым да пастаўленага пытання.

Дадаткова варта зазначыць, што ў РФ прысутнічае «Федэральны дзяржаўны рэестр аб'ектаў этнакультурнага здабытку Расійскай Федэрацыі», які рэгламентуецца Федэральным законам ад 20 кастрычніка 2022 г. № 402-ФЗ «Аб нематэрыяльным этнакультурным здабытку Расійскай Федэрацыі». Акрамя гэтага, прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін падпісаў закон аб стварэнні базы даных генетычнай інфармацыі ў краіне⁶.

Таксама САІУ прадставіла пытанне аб наяўнасці якіх-небудзь інфармацыйных сістэм (баз даных, рээстраў, каталогаў), якія дазваляюць захоўваць звесткі аб ТВ, ТАК і ГР.

Як вынікае з адказаў, большасць краін мае нацыянальныя ўнутраныя базы даных па ТВ, ТАК і ГР, прычым асобныя дзяржавы маюць некалькі баз даных. Такая сітуацыя паказвае, што праца па сістэматызацыі і прадастаўленні доступу да ТВ, а таксама звесткам пра ТВК і ГР вядзецца практычна ва ўсіх дзяржавах. Аднак цяперашні стан баз даных не можа задаволіць патрабаванні да пошукавых баз даных, па якіх можна было б праводзіць эфектыўны інфармацыйны пошук, паколькі ўсе базы даных маюць вельмі абмежаванае напаўненне, не з'яўляюцца ўніверсальнымі, і нават у рамках адной краіны інфармацыя па ТВ, ТАК і ГР не сістэматызавана, а раскідана па розных базах даных. Акрамя таго, адсутнічае ўніверсальная база даных, выкананая з магчымасцю пошуку інфармацыі па сусветных ТВ, ТАК і ГР у рамках аднаго пошукавага запыту [2].

У адрозненні ад іншых краін, у РФ існуюць нарматыўныя прававыя акты па стварэнні рээстраў ТВ, ТАК і ГР, а таксама непасрэдна вядзецца праца па стварэнні існуючых баз даных, аб чым сведчаць базы даных, якія ўжо існуюць, а таксама новыя праекты па стварэнні баз даных, якія фарміруюцца і удасканалюцца.

Аналізуючы анлайн-пытанне САІУ па ўказаных вышэй пытаннях, якія датычацца прававога і тэхнічнага боку баз даных па ТВ, ТАК і ГР, варта адзначыць, што РФ прытрымліваецца перадавых тэндэнцый ва ўказаным пытанні. У адрозненні ад іншых краін, у РФ існуюць нарматыўныя прававыя акты па стварэнні

рээстраў ТВ, ТАК і ГР, а таксама непасрэдна вядзецца праца па стварэнні існуючых баз даных, аб чым сведчаць базы даных, якія ўжо існуюць, а таксама новыя праекты па стварэнні баз даных, якія фарміруюцца і удасканалюцца.

Аднак неабходна праца па структурызацыі гэтых даных, якая дапамагла б вырашыць праблему, звязаную з захаванасцю ведаў у выпадку адсутнасці шырокага доступу да звестак па ТВ, ТАК і ГР. У сувязі з указаным неабходна стварэнне адпаведных нацыянальных баз даных і рээстраў, даступных для эфектыўнага пошуку, азнаямлення і разумення інфармацыі і з магчымасцю далейшага размяшчэння розных нацыянальных баз даных у адзінай сістэме, накшталт Espacenet ці Patentscope.

З іншага боку пры даступнасці ТВ, ТАК і ГР без адпаведных прававых асноў, якія забяспечваюць іх абарону, не забяспечваецца іх захаванасць, паколькі любая асоба можа скарыстаць доступ да гэтай інфармацыі ў сваіх мэтах. Для вырашэння гэтай праблемы САІУ ажыццяўляе прававое і тэхнічнае рэгуляванне, а менавіта адначасова арганізоўвае рэестры і базы даных па ТВ, ТАК і ГР і падрыхтоўвае прававыя дакументы, якія забяспечваюць іх ахову.

Вынікам такога вырашэння праблемы, як указана вышэй, з'яўляюцца карэкцыі прававых дакументаў праз узгадненне іх версій. Пры гэтым існуе дамова САІУ аб інтэлектуальнай уласнасці, генетычных рэсурсах і традыцыйных ведах, звязаных з генетычнымі рэсурсамі⁷, адкрытая для падпісання любым правамоцным бокам на дыпламатычнай канферэнцыі ў Жэневе, а затым на працягу аднаго года пасля яго прыняцця – у штаб-кватэры САІУ.

Дамова разглядае генетычныя рэсурсы і традыцыйныя веды праз прызму інтэлектуальнай уласнасці. Гэтая дамова ўстаноўвае у міжнародным праве новае патрабаванне аб раскрыцці інфармацыі для тых заяўнікаў, чые вынаходкі заснаваны на генетычных рэсурсах і/ці звязаных з імі традыцыйных ведах.

Такім чынам, зроблены першыя крокі ў бок стварэння прававых дакументаў у дачыненні да ТВ, ТАК і ГР на міжнародным узроўні. Пры гэтым стварэнне ўніверсальнай базы даных па ТВ, ТАК і ГР у гэтым кантэксце пакуль што не разглядаецца ў рамках канферэнцыі САІУ.

У той жа час неабходна адзначыць, што базы даных (БЗ) па ТВ, якія існуюць у свеце, не аб'яднаны ва ўніверсальную базу даных нават у рамках адной інтэрфейсу ці агульнага пошукавага радка, накшталт Google Scholar, што дазволіла б праводзіць пошук па розных нацыянальных ТВ у рамках аднаго пошукавага запыту. Такая сітуацыя выклікае неабходнасць па стварэнні ўніверсальных адзінак нацыянальных баз

⁶ Совіна, М. Пуцін даручыў стварыць базу генетычнай інфармацыі ў Расіі // М. Совіна // Лента.ру: электрон. перыядычн. выд. 2022. URL: https://lenta.ru/news/2022/12/29/rus_bas/. Дата публікацыі: 29.12.2022.

⁷ Дамова САІУ аб інтэлектуальнай уласнасці, генетычных рэсурсах і традыцыйных ведах, звязаных з генетычнымі рэсурсамі // САІУ. 2024. С. 12. Электрон. версія. URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/tk/ru/gratk_dc/gratk_dc_7.pdf. Дата публікацыі: 24.05.2024.

па ТВ, якія дазволілі б аб'яднаць ТВ адной дзяржавы ў рамках адной пошукавай платформы з перспектывай у далейшым аб'яднаць ТВ розных дзяржаў у адной пошукавай базе даных.

БАЗЫ ДАНЫХ ПА ТВ І ГР У РФ

Сярод існуючых БД па ТВ не было выяўлена расійскіх даступных пошукавых БД, якія змяшчаюць вопыт, веды і іншыя звесткі народаў і этнасаў, што пражываюць на тэрыторыі РФ. Выяўленыя базы даных іншых краін адносяцца толькі да тых ТВ, якія належаць народам, што пражываюць на іх тэрыторыі, і не змяшчаюць звестак, якія адносяцца да ТВ РФ.

Пры гэтым згаданне расійскіх баз даных, якія змяшчаюць звесткі аб лекавых раслінах, прысутнічаюць у сетцы Інтэрнэт, аднак частка з іх не мае адкрытага доступу ў сетцы Інтэрнэт нават нягледзячы на тое, што яны зарэгістраваны ў Распатэнце ці маюць аглядныя артыкулы ў навуковых часопісах (гл., напрыклад, БД «Лекавыя расліны Расіі»⁸), а іншая частка змяшчае толькі сучасныя навуковыя веды і не змяшчае звестак пра ТВ, звязаных з лекавымі раслінамі (гл., напрыклад, БД «Фітакампаунты з раслін Расійскай Фармакапей»⁹).

Звесткі аб ТВ у РФ прыведзены ў выглядзе асобных крыніц інфармацыі, напрыклад, у выглядзе даведнікаў, энцыклапедый, каталогаў і рээстраў, навуковых артыкулаў, манаграфій, падручнікаў, дысертацый, дыпломных прац і іншага віду кваліфікацыйных прац, якія не маюць пошукавых аўтаматызаваных магчымасцяў для аналізу інфармацыі, што змяшчаецца ў ёй. Больш за тое, большасць крыніц інфармацыі не маюць электроннай формы, а прыведзены толькі ў друкаваных выданнях, што стварае яшчэ большую цяжкасць для выяўлення неабходнай інфармацыі [2]. Аднак апошнім часам праца ў гэтым напрамку вядзецца, паколькі ў сетцы Інтэрнэт з'яўляюцца навуковыя працы і інтэрнэт-рэсурсы па ТВ асобных народаў РФ.

У большасці выпадкаў у сетцы Інтэрнэт традыцыйныя веды ў найбольш поўным раскрыцці прысутнічаюць у складзе энцыклапедый і даведнікаў [3, 4]. Пры гэтым інфармацыя ў іх пададзена ў выглядзе «суцэльнага» тэксту са зместам і алфавітным паказальнікам, гэта значыць не ў выглядзе пошукавай базы даных, якая дазваляе праводзіць «вузкі» пошук неабходных звестак.

Варта адзначыць, што такія даведнікі і энцыклапедыі змяшчаюць каштоўныя і вялікія веды пра ТВ. У прыватнасці, у адносінах да лекавых раслін і народнай медыцыны ў айчыннай літаратуры пададзена вялікая колькасць непатэнтнай літаратуры, якая ў выпадку

пераводу інфармацыі ў выгляд адзінай сістэматызаванай базы даных можа стаць важным пошукавым інфармацыйным інструментам у галіне інтэлектуальнай уласнасці.

Звесткі пра ТВ таксама сустракаюцца ў навуковых артыкулах. У артыкуле [5] апісваецца база даных канструкцый і дэкарэтыўнага афармлення сувенірных галаўных убораў. Варта адзначыць, што такая праца з'яўляецца не першай у галіне праектавання традыцыйнага адзення, і існуюць іншыя базы даных, заснаваныя на тых жа

У РФ ствараюцца інтэрнэт-парталы, якія класіфікуюцца як рээстры і каталогі нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Такія інтэрнэт-парталы, апроч звестак аб традыцыйных адлюстраваннях культуры, таксама змяшчаюць асобныя звесткі пра ТВ рамёстваў і тэхналогій вытворчасці тых ці іншых прадуктаў.

прынцыпах пабудовы (гл., напрыклад, [6]), і такія базы даных больш адносяцца да вонкавага выгляду вынаходка, чым да якіх-небудзь тэхнічных рашэнняў з пункту гледжання інтэлектуальнай уласнасці.

У працы [7] разглядаецца распрацоўка базы даных мастацка-канструктарскай пабудовы дагестанскага народнага строя.

Акрамя гэтага, існуюць працы, у якіх ёсць указання на некаторыя базы даных па ГР ці неабходнасць стварэння баз даных па лекавых раслінах і атласах распаўсюджвання лекавых раслін і лекавых крыніц [8, 9]. Нягледзячы на тое, што ў саміх працах змяшчаецца інфармацыя пра звязаныя з лекавымі раслінамі традыцыйныя веды, у сетцы Інтэрнэт адсутнічаюць такія базы даных, якія змяшчаюць звесткі пра звязаныя з лекавымі раслінамі традыцыйныя веды.

У РФ ствараюцца інтэрнэт-парталы, якія класіфікуюцца як рээстры і каталогі нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Такія інтэрнэт-парталы, апроч звестак аб традыцыйных адлюстраваннях культуры, таксама змяшчаюць асобныя звесткі пра ТВ рамёстваў і тэхналогій вытворчасці тых ці іншых прадуктаў.

Так, портал «Объекты нематериального культурного наследия народов Российской Федерации»¹⁰ змяшчае розныя тэхналогіі, што прымяняюцца ў розных рэгіёнах РФ. На галоўнай старонцы пры пераходзе ў рээстр адкрываецца меню з магчымасцю выбару рэгіёна,

⁸ Малхазава С. М., Мікляева І. М., Лявонова Н. Б., Крайноў В. М. Пасведчанне аб рэгістрацыі праваў на ПЗ, базу даных «Лекавыя расліны Расіі» // Федэральны інстытут прамысловай уласнасці (ФІПУ). Масква. 2018. URL: <https://istina.msu.ru/certificates/158496103/>. Дата публікацыі: 09.11.2018.

⁹ Nikita, Ionov & Druzhilovskiy, Dmitry & Filimonov, Dmitry & Poroikov, Vladimir. (2023). Phyto4Health: Database of Phytocomponents from Russian Pharmacopoeia Plants. Journal of chemical information and modeling. 63. 10.1021/acs.jcim.2c01567.

¹⁰ Рээстр аб'ектаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны народаў Расіі: афіц. сайт. URL: <https://www.rusfolknsledie.ru/#> (дата звароту: 26.01.2025).

які выклікае інтарэс. Таксама даступна меню пашыранага пошуку, дзе, апроч геаграфіі і прыналежнасці народаў РФ, даецца магчымасць выбраць катэгорыю, у тым ліку абрады, кухню, рамёствы і да т. п. народаў РФ. Акрамя таго, прысутнічае магчымасць пошуку па тэрмінах. Варта адзначыць, што напauненне ўказанага інтэрнэт-партала ў асноўным звязана з традыцыйнымі адлюстраваннямі культуры, а не з ТВ. Напauненне складае ўсяго каля 100 пазіцый.

Інтэрнэт-партал «Культура.рф»¹¹ змяшчае звесткі аб нематэрыяльнай культурнай спадчыне народаў РФ. У меню сайта прадугледжаны выбар раздзелу «Нематэрыяльная культурная спадчына», у якім спісам з графічнымі матэрыяламі адлюстроўваюцца звесткі пра ТВ і ТАК народаў РФ. На партале існуе магчымасць выкарыстаць фільтры. У прыватнасці, пры выбары раздзелу «Традыцыйныя тэхналогіі» у акне фільтраў з'яўляюцца тэхналогіі, якія прысутнічаюць на сайце, а менавіта будаўніцтва, рамёствы, выраб адзення, гатаванне ежы і інш. Пры выбары пазіцыі, якая выклікае інтарэс, адкрываецца звязаная з ёй інфармацыя. Такім чынам, інтэрнэт-партал таксама не з'яўляецца пошукавай базай даных, у якой магчымы пошук па тэрмінах для выяўлення неабходнай інфармацыі. Пошук па ўказаным інтэрнэт-партале ажыццяўляецца шляхам абмежавання па фільтрах, у прыватнасці, па відзе тэхналогіі, рамяства і інш., з далейшым метадычным паслядоўным вывучэннем усіх выдадзеных пазіцый, што абмяжоўвае пошукавыя магчымасці партала.

Апроч указаных парталаў існуюць рэгіянальныя парталы нематэрыяльнай культурнай спадчыны, якія таксама змяшчаюць інфармацыю пра ТВ адпаведных рэгіёнаў. Да такіх рэгіянальных інтэрнэт-парталаў адносяцца, напрыклад, «Электронны каталог нематэрыяльнай этнакультурнай спадчыны Чачэнскай Рэспублікі»¹², «Нематэрыяльная этнакультурная спадчына Омскай вобласці»¹³, «Рэестр аб'ектаў нематэрыяльнага этнакультурнага здабытку народаў Ханты-Мансійскай аўтаномнай акругі – Югры»¹⁴, «Каталог аб'ектаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны Варонежскай вобласці»¹⁵ і інш. Гэтыя рэгіянальныя інтэрнэт-парталы, таксама як і ўказаныя інтэрнэт-парталы народаў РФ, змяшчаюць інфармацыю пра рэгіянальныя ТВ, аднак маюць тыя ж самыя недахопы: абмежаваная

Гэтыя рэгіянальныя інтэрнэт-парталы, таксама як і ўказаныя інтэрнэт-парталы народаў РФ, змяшчаюць інфармацыю пра рэгіянальныя ТВ, аднак маюць тыя ж самыя недахопы: абмежаваная напauненасць, адсутнасць пошуку па тэрмінах і іншых пошукавых інструментаў.

напauненасць, адсутнасць пошуку па тэрмінах і іншых пошукавых інструментаў.

Зыходзячы з усяго вышэйсказанага, ніякія з прыведзеных у РФ крыніц інфармацыі пра ТВ не з'яўляюцца аўтаматызаванымі пошукавымі базамі даных, па якіх можа быць праведзены эфектыўны пошук інфармацыі, якая выклікае інтарэс па зададзенай тэматыцы, што з'яўляецца вельмі важным у галіне інтэлектуальнай уласнасці. У прыватнасці, адсутнасць інфармацыі ў энцыклапедычных даведніках пра народы РФ у электронным выглядзе, па якіх можа быць праведзены пошук па тэрмінах, не дазваляе хутка і эфектыўна ацэньваць вядомасць якіх-небудзь канкрэтных звестак. Падача інфармацыі ў выглядзе каталогаў, табліц ці інтэрнэт-парталаў, якія не даюць магчымасці пошуку інфармацыі па ключавых словах, якія не маюць пошукавых радкоў і пашыраных налад пошуку, таксама не дазваляе пераадолець гэты недахоп. Акрамя таго, дадатковай праблемай з'яўляецца абмежаваная напauненасць такіх каталогаў, табліц і інтэрнэт-парталаў, так як часта такія банкі даных змяшчаюць не больш за 100 адзінак напauненасці. Больш за тое, той факт, што ўся інфармацыя пра ТВ змяшчаецца ў розных крыніцах, не аб'яднаных у рамках аднаго пошукавага масіву, робіць паўнацэнны і якасны пошук па канкрэтных звестках практычна немагчымым.

Тым не менш станоўчая дынаміка ў з'яўленні звестак пра ТВ у электронным выглядзе, а таксама стварэнне аналагаў баз даных па ТВ у выглядзе каталогаў, табліц і рэестраў дазваляюць зрабіць вынік аб тым, што ў РФ ёсць рэсурсы і магчымасці для стварэння баз даных па ТВ, якія ў перспектыве могуць быць аб'яднаны ў адзіную пошукавую базу.

З улікам сказанага вышэй найбольш прымальнымі на гэты момант варыянтамі інфармацыйных баз даных па ТВ РФ з'яўляюцца інтэрнэт-парталы нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Пры гэтым пры павелічэнні іх напauнення і ўвядзенні пашыраных пошукавых магчымасцяў атрыманыя інтэрнэт-парталы могуць служыць зручнай пошукавай базай даных для эфектыўнага і паўнаватраснага пошуку па ТВ.

У РФ таксама існуюць нацыянальныя базы даных па ГР.

¹¹ Культура.рф: сайт / заснавальнік ФКУ «Лічбавая культура». Масква, 2013. Абнаўляецца на працягу сутак. URL: <https://www.culture.ru/> (дата звароту: 26.01.2025).

¹² Электронны каталог аб'ектаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны Чачэнскай Рэспублікі: афіц. сайт. URL: <https://konknchr.ru/> (дата звароту: 26.01.2025).

¹³ Дзяржаўны цэнтр народнай творчасці Омскай вобласці: афіц. сайт. URL: <https://www.omsk-gcncr.ru/nematerialnoe-kulturnoe-nasledie/> (дата звароту: 26.01.2025).

¹⁴ Рэестр аб'ектаў нематэрыяльнага этнакультурнага здабытку народаў Ханты-Мансійскай аўтаномнай акругі – Югры: афіц. сайт. URL: <https://ugra-dostoyanie.ru/> (дата звароту: 26.01.2025).

¹⁵ Варонежскі абласны цэнтр народнай творчасці і кіно: афіц. сайт. URL: <https://www.vrnfolk.ru/cultural> (дата звароту: 26.01.2025).

З улікам сказанага вышэй найбольш прымальнымі на гэты момант варыянтамі інфармацыйных баз даных па ТВ РФ з'яўляюцца інтэрнэт-парталы нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Пры гэтым пры павелічэнні іх напаўнення і ўвядзенні пашыраных пошукавых магчымасцяў атрыманыя інтэрнэт-парталы могуць служыць зручнай пошукавай базай даных для эфектыўнага і паўнавартаснага пошуку па ТВ.

Базы даных па ГР, якія існуюць у РФ, прадстаўлены ў дастаткова вялікай колькасці і адносяцца да розных відаў ГР. Асноўным недахопам большасці баз даных з'яўляецца іх нізкая напоўненасць, а таксама абмежаваныя пошукавыя магчымасці, паколькі ў некаторых базах даных адсутнічаюць базавыя пошукавыя інструменты, такія як, напрыклад, пошук па тэрмінах.

Акрамя таго, асноўнай праблемай у РФ у адносінах да баз даных па ГР з'яўляецца тое, што ўсе ўказаныя базы даных не знаходзяцца ў якім-небудзь адным пошукавым масіве і не адносяцца да якога-небудзь агульнага пошукавага радка, у сувязі з чым не ўяўляецца магчымым па адным пошукавым запыце ажыццяўляць пошук па ўсіх указаных базах даных.

У рамках гэтай працы быў праведзены інфармацыйны пошук на канкрэтных прыкладах заявак на патэнты па ўказаных вышэй базах даных па ГР. Праведзены аналіз пошукавых магчымасцяў баз даных па ГР РФ дазваляе зрабіць вывад аб магчымасці праводзіць пошук па адпаведных профільных пазіцыях. Пры гэтым асноўнымі недахопамі існуючых баз даных па ГР РФ з'яўляюцца абмежаванае напаўненне і абмежаваныя пошукавыя магчымасці. Апрача таго, усе існуючыя базы не аб'яднаны ў рамках якой-небудзь адной універсальнай пошукавай платформы, у рамках якой, выкарыстоўваючы пошукавыя інструменты, напрыклад, тэрміны ці класіфікацыйныя раздзелы, існуе магчымасць праводзіць пошук інфармацыі пра розныя ГР у рамках адной пошукавай сесіі.

АБМЕРКАВАННЕ ВЫНІКАЎ

Аналізуючы ўсе прыведзеныя вышэй вынікі, выяўленыя пры інфармацыйным і літаратурным пошуку, можна зрабіць наступныя вывады.

САІУ сапраўды ўводзіць прававыя дакументы на міжнародным узроўні, якія ў будучым будуць выконваць функцыю аховы ТВ і ГР. На гэтым этапе САІУ ўведзена

дамова, што тычыцца ТВ і ГР, якая з'яўляецца адкрытай для падпісання і абмеркавання, гэта значыць не ўсе краіны-удзельніцы Парыжскай канвенцыі абавязаны яе падпісваць. Асноўным палажэннем указанай дамовы, якая тычыцца экспертызы заявак па сутнасці, з'яўляецца раскрыццё крыніцы інфармацыі, у якой прадстаўлены звесткі пра ТВ і ГР, калі яны выкарыстоўваюцца ў рамках вынаходкі. Такія звесткі аб крыніцах інфармацыі ТВ і ГР, якія выкарыстоўваюцца, у ясным выглядзе дэманструюць з боку заяўніка той факт, што яму вядомы гэтыя звесткі і што ён іх выкарыстоўвае наўмысна, а таксама яны дазваляюць устанавіць факт выкарыстання вядомых звестак з узроўню тэхнікі і, калі такое прадугледжана, улічыць якім-небудзь чынам інтарэсы боку, якому належаць указаныя звесткі ад ТВ і ГР.

Што датычыцца звестак пра ТВ у РФ, як ужо было сказана вышэй, паколькі ніякія сусветныя базы даных не змяшчаюць звестак пра ТВ у РФ, найбольш прымальнымі з пункту гледжання інфармацыйнага пошуку з'яўляюцца два варыянты пошуку. Першы варыянт быў указаны намі раней і заключаецца ў пошуку па ўніверсальных пошукавых радках, накіраваных Google і Yandex, неабходных звестак па тэрмінах, што дазваляе выявіць крыніцы інфармацыі пра ТВ, якія прысутнічаюць у сетцы Інтэрнэт у электронным выглядзе, напрыклад, энцыклапедыі і даведнікі. Такі падыход з'яўляецца на гэты момант найбольш даступным, але ў той жа час з'яўляецца часовым і абмежаваным з пункту гледжання пошукавых магчымасцяў. Другі варыянт з'яўляецца больш пажаданым і заключаецца ў выкарыстанні існуючых рээстраў нематэрыяльнай культурнай спадчыны, якія змяшчаюць таксама звесткі пра ТВ. Выкарыстанне ўказаных рээстраў дазволіць структураваць усю інфармацыю пра ТВ у рамках адной пошукавай платформы і ў рамках аднаго пошукавага запыту праводзіць паўнавартасны інфармацыйны пошук. З пункту гледжання паўнаты прадстаўлення вынікаў і пошукавых магчымасцяў найбольш пажаданым з'яўляецца «Рээстр аб'ектаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны народаў Расійскай Федэрацыі». Пры гэтым зазначаны другі варыянт мае сур'ёзны недахоп, звязаны з напаўненнем рээстраў, якое вельмі абмежавана ў цяперашні момант. Выкарыстанне рэсурсаў профільных інстытутаў РФ, якія займаюцца ТВ ці той галіной, да якой належаць указаныя ТВ, дазволіць сістэматызаваць і загрузіць інфармацыю ва ўказаныя рээстры для забеспячэння паўнаты інфармацыі пра ТВ у рамках адной пошукавай платформы.

Што датычыцца звестак пра ГР, варта адзначыць, што ў РФ існуюць паўнавартасныя пошукавыя інфармацыйныя базы даных па ГР. Аднак, як і ў выпадку з ТВ, існуе праблема абмежаванасці іх напаўнення. Апрача гэтага, з-за таго, што ў РФ існуе некалькі баз даных па розных ГР, у канкрэтным выпадку таксама найбольш пажаданым з'яўляецца стварэнне адной універсальнай базы даных для пошуку па адпаведных раздзелах, тэрмінах і інш. Найбольш буйныя базы па ГР у РФ, разгледжаныя ў рамках гэтай працы, ужо зараз

могуць быць уключаны ў якасці знешняй спасылкі ці шляхам інтэграцыі пошукавага радка, як гэта зроблена для непатэнтнай літаратуры, у платформу Распатэнта. Буйнейшыя замежныя базы даных па ГР, напрыклад, NCBI, EMBL і інш., таксама могуць быць уключаны. Далейшая дапрацоўка напоўненасці баз даных па ГР РФ, а таксама іх структураванасць і цэнтралізацыя ў рамках адной платформы, якая здольная аб'ядноўваць, пашырыць яе пошукавыя магчымасці і дапаможа правядзенню інфармацыйнага пошуку ў рамках адной пошукавай сесіі па патэнтнай і непатэнтнай літаратуры, у тым ліку той, якая адносіцца да ГР і ТВ.

Адсутнасць якіх-небудзь дзеянняў у галіне стварэння ўніверсальных баз даных па ТВ і ГР прывядзе да таго, што ніякія працы ў РФ у напрамку абароны звестак пра ТВ і ГР не будуць праведзены, у той час як сусветная тэндэнцыя ў галіне інтэлектуальнай уласнасці паказвае зваротную практыку. Такая сітуацыя можа прывесці да таго, што ў выпадку ўсеагульнага міжнароднага прыняцця новых патрабаванняў САІУ да раскрыцця ў патэнтных дакументах крыніц пра ТВ, ГР і ТАК РФ, якія выкарыстоўваюцца, не будзе гатова поўнасцю да такіх змен, паколькі не забяспечыць ці не палепшыць даступнасць звестак пра ТВ і ГР.

Гэты факт можа быць пацверджаны наступнымі канкрэтнымі прыкладамі.

Найбольш буйныя базы па ГР у РФ, разгледжаныя ў рамках гэтай працы, ужо зараз могуць быць уключаны ў якасці знешняй спасылкі ці шляхам інтэграцыі пошукавага радка, як гэта зроблена для непатэнтнай літаратуры, у платформу Распатэнта.

1. Формула вынаходства патэнта RU 2319499 C1, 20.03.2008 змяшчае наступныя звесткі:

«Лекавы збор для прафілактыкі і лячэння захворванняў парадонту, ускладненага алергічным станам, што ўключае раслінную сыравіну, які адрозніваецца тым, што ён змяшчае кветкі наготак, корні лакрычніку, траву ваўчкоў, траву мацярдушкі, траву крываўніку, карэнішча дуброўкі, карэнішча і корні крывасмоку...»

Пры гэтым у матэрыяле заяўкі ўказаны ўласцівасці з пункту гледжання народнай медыцыны асобных кампанентаў указанага лекавага збору без спасылкі на адпаведныя крыніцы інфармацыі, у якіх раскрыты ТВ, звязаныя з указанымі ГР, а менавіта выкарыстанне ў медычных мэтах раслін са спісу: кветкі наготак, корні лакрычніку, трава ваўчкоў, трава мацярдушкі, трава крываўніку, карэнішча дуброўкі, карэнішча і корні крывасмоку, а таксама іх адпаведныя эфекты пры выкарыстанні.

2. Матэрыялы заяўкі вынаходкі па патэнта SU 1836098 A3, 23.08.1993 змяшчаюць наступныя звесткі:

«Збор для лячэння гнойна-запаленчых захворванняў мочапалавой сістэмы, названы Карал, змяшчае (па вазе):

- сушаніцу балотную – 200 г,
- рамонак аптэчны – 300 г,
- падтыннік вялікі – 100 г,
- стрэлкі звычайныя – 150 г,
- кару дуба звычайнага – 400 г,
- наготку лекавую – 100 г».

Пры гэтым у матэрыяле заяўкі ўказаны ўласцівасці з пункту гледжання народнай медыцыны асобных кампанентаў указанага лекавага збору без спасылкі на адпаведныя крыніцы інфармацыі, у якіх раскрыты ТВ, звязаныя з указанымі ГР.

Прадстаўленне формулы і апісання ва ўказаных вышэй прыкладах 1 і 2 у такім выглядзе не дазваляюць вызначыць адпаведнасць выкарыстаных у рамках патэнта генетычных рэсурсаў крыніцам інфармацыі з узроўню тэхнікі, у якіх яны раскрыты, што не адпавядае новым патрабаванням САІУ. Для прытрымлівання патрабаванняў САІУ патрабуецца асобны пошук па адпаведных медычных даведніках па лекавых раслінах, дзе раскрыты ўласцівасці ГР, якія выкарыстоўваюцца, і звязаныя з імі ТВ. Пры гэтым, як раней было паказана, частка звестак можа быць не прадстаўлена ў электронным ці якім-небудзь іншым выглядзе, даступным для пошуку па ключавых патэнтных і непатэнтных базах даных, што ўскладняе правядзенне інфармацыйнага пошуку, павялічвае яго працягласць, а ў некаторых выпадках робіць немагчымым прытрымліванне ўказанага патрабавання САІУ па раскрыцці ТВ.

3. Незалежны п. 1 формулы патэнта RU 2538116 C2, 10.01.2015 выражаны наступным чынам:

«Біялагічна-актыўны комплекс, які ў якасці бясклетачнага прабіётыку змяшчае сумесь стэрыльных культуральных вадкасцяў бактэрыі *Lactobacillus plantarum* штама 8 PA3 (УКПМ № В-11007) і *Bacillus subtilis* штама М-8 (УКПМ № В-1948), узятых у аб'ёмных суадносінах 1:1, у якасці прабіётыку вадкі стэрыльны аўталізат міцэлію грыба *Fusarium sambucinum* штама МКФ-2001–3 (УКПМ № F-867), а ў якасці сухой біялагічна актыўнай дабаўкі – сухую біямасу грыба *Fusarium sambucinum* штама МКФ-2001–3 (УКПМ № F-867)».

Выражэнне формулы вынаходкі ў такім выглядзе дазваляе вызначыць адпаведнасць выкарыстаных у рамках патэнта генетычных рэсурсаў крыніцам інфармацыі з узроўню тэхнікі, у якіх яны раскрыты, у гэтым выпадку гэта база даных УКПМ (Усерасійская калекцыя прамысловых мікраарганізмаў). Такім чынам, патрабаванне САІУ ў гэтым выпадку выконваецца.

Аднак з-за таго, што база даных УКПМ з'яўляецца асобным пошукавым масівам і не ўваходзіць у склад ніякіх універсальных пошукавых платформаў, пошук інфармацыі па ёй патрабуе асобнай пошукавай сесіі і асобнага аналізу вынікаў, што ўскладняе інфармацыйны пошук і павялічвае яго працягласць.

4. Незалежны п. 1 формулы патэнта RU 2233672 C1, 10.08.2004 выражаны наступным чынам:

«Камбінаваная вакцина для імунапрафілактыкі віруснага гепатыту В і D, слупняку і дыфтэрыі, якая змяшчае антыгены віруса гепатыту В (HBsAg), дыфтэрыі і слупняку, мертыялат, гель алюмінію гідраксиду і растваральнік, якая адрозніваецца тым, што ў якасці антыгену віруса гепатыту В вакцина змяшчае HBsAg/ауу, які быў атрыманы культываваннем штама дражджэй *Pichia angusta* VKM Y-2924D і/ці HBsAg/adw, атрыманы культываваннем штама дражджэй *Hansenula Polymorpha* VKPM Y-2412, а ў якасці растваральніку 0,9%-ны раствор натрыю хларыду...»

Выражэнне формулы вынаходкі ў такім выглядзе дазваляе вызначыць адпаведнасць выкарыстаных у рамках патэнта генетычных рэсурсаў крыніц інфармацыі з узроўню тэхнікі, у якіх яны раскрыты, у гэтым выпадку базы даных УКМ (Усерасійская калекцыя мікраарганізмаў) і УКПМ. Такім чынам, патрабаванне САІУ ў гэтым выпадку выконваецца.

Аднак з-за таго, што ў гэтым выпадку ў якасці крыніц інфармацыі пра дэпаніраванне выкарыстоўваюцца адразу дзве базы даных: УКМ і УКПМ, якія з'яўляюцца асобнымі пошукавымі масівамі і не ўваходзяць у склад ніякіх універсальных пошукавых платформаў, пошук інфармацыі адразу па дзвюх асобных базах даных патрабуе асобных пошукавых сесій і асобнага аналізу вынікаў, што ўскладняе інфармацыйны пошук і павялічвае яго працягласць.

5. У формуле вынаходкі заяўкі RU 2022133295 А, 19.06.2024 прысутнічаюць наступныя адзінкі:

«1. Метабіятычная кампазіцыя, якая ўключае біялагічна актыўныя рэчывы, што ўключаюць комплекс метабалітаў *Bacillus subtilis* і ізалятар патагенаў...»

6. Метабіятычная кампазіцыя па п. 1, якая адрозніваецца тым, што ізалятар патагена ўключае журавіны.

7. Метабіятычная кампазіцыя па п. 8, якая адрозніваецца тым, што журавіны з'яўляюцца парашком, атрыманым з суцэльных ягад».

Пры гэтым у матэрыялах заяўкі адсутнічаюць спасылкі на адпаведныя крыніцы інфармацыі, у якіх раскрыты ўказаныя ў формуле ГР і іх уласцівасці.

Прадстаўленне формулы і апісання ў такім выглядзе не дазваляе вызначыць адпаведнасць выкарыстаных у патэнце генетычных рэсурсаў крыніцам інфармацыі з узроўню тэхнікі, у якіх яны раскрыты. Для выканання патрабавання САІУ патрабуецца асобны пошук па адпаведных базах даных, у прыватнасці, па базе даных штамаў мікраарганізмаў, а таксама па медыцынскіх даведніках па лекавых раслінах, дзе раскрыты ўласцівасці журавін як ізалятара патагена, што ўскладняе інфармацыйны пошук і павялічвае яго працягласць.

Улічваючы ўказаныя прыклады, варта растлумачыць, што спасылка на крыніцы інфармацыі, звязаныя з ТВ і ГР, можа ўключаць некалькі баз даных, што абумоўлівае неабходнасць уключэння гэтых баз даных у адну ўніверсальную пошукавую платформу, паколькі для прытрымлівання новага патрабавання САІУ аб раскрыцці крыніц інфармацыі пра ТВ і ГР як для заяўніка, так і для патэнтнага эксперта узаемадзеянне з такімі пошукавымі базамі будзе з'яўляцца неабходнай і пастаяннай часткай працы.

Беручы пад увагу, што ў матэрыялах заяўкі не заўсёды ўказаны спасылкі на крыніцы інфармацыі для адпаведных ТВ і ГР, пошук у такім выпадку праводзіцца па некалькіх асобных профільных базах даных, а таксама па профільнай непатэнтнай літаратуры, дзе павінны быць раскрыты ўказаныя звесткі пра ТВ і ГР. Пры гэтым часта такая інфармацыя адсутнічае ў электронным выглядзе (напрыклад, медычныя даведнікі па лекавых раслінах) ці доступ да яе з'яўляецца абмежаваным (закрыццё ці платныя выданні), што патрабуе далейшай працы па пераводзе такіх звестак у склад баз даных і ўключэнне іх ва ўніверсальныя пошукавыя платформы.

ЗАКЛЮЧЭННЕ

Аналізуючы матэрыял спецыяльных сесій САІУ, варта адзначыць, што РФ прытрымліваецца перадавых тэндэнцый у частцы інфармацыйнага і тэхнічнага забеспячэння баз даных па ТВ, ТАК і ГР. У РФ існуюць нарматыўныя прававыя акты па стварэнні рээстраў ТВ, ТАК і ГР, а таксама непасрэдна вядзецца праца па стварэнні адпаведных баз даных.

Для існуючых рээстраў і каталогаў па ТВ у РФ найбольш прымальнымі для інфармацыйнага пошуку з'яўляюцца рээстры нематэрыяльнай культурнай спадчыны. Для ГР усе існуючыя ў РФ базы даных з'яўляюцца прымальнымі, і мэтазгоднасць іх выкарыстання залежыць ад тэматыкі пошуку.

Праведзены аналіз пошукавых магчымасцяў выяўленых рээстраў нематэрыяльнай культурнай спадчыны па ТВ і баз даных па ГР паказаў, што асноўным недахопам існуючых масіваў даных з'яўляецца іх абмежаванае напаўненне.

Спасылка на крыніцы інфармацыі, звязаныя з ТВ і ГР, можа ўключаць некалькі баз даных, што абумоўлівае неабходнасць уключэння гэтых баз даных у адну ўніверсальную пошукавую платформу, паколькі для прытрымлівання новага патрабавання САІУ аб раскрыцці крыніц інфармацыі пра ТВ і ГР як для заяўніка, так і для патэнтнага эксперта узаемадзеянне з такімі пошукавымі базамі будзе з'яўляцца неабходнай і пастаяннай часткай працы.

Тым не менш выяўленыя сістэмы рэкамендаваны ў якасці асновы для стварэння ўніверсальных баз даных па ТВ і ГР з далейшым паступовым нападуннем інфармацыяй па адпаведных тэматыках і ўдасканалваннем пошукавых магчымасцяў. Пры гэтым магчымы ўключэнні ў платформу Распатэнта знешніх спасылак на выяўленыя базы даных ці іх непасрэдная інтэграцыя ў платформу з мэтай прадстаўлення сродкаў і інструментаў заяўнікам і экспертам для прытрымлівання новага патрабавання САІУ ў частцы раскрыцця крыніц інфармацыі па ТВ і ГР. Такая мадыфікацыя пошукавай платформы прывядзе да пашырэння яе пошукавых магчымасцяў і створыць эфектыўнае інфармацыйна-тэхналагічнае асяроддзе, здольнае праводзіць інфармацыйны пошук у рамках адной пошукавай сесіі па патэнтнай і непатэнтнай навуковай літаратуры, у тым ліку звестках пра ТВ і ГР. Апроч таго, такая мадыфікацыя забяспечыць цэнтралізаванасць, сістэматызацыю і структурызаванасць звестак з узроўню тэхнікі, якія адносяцца да ТВ і ГР.

Спіс літаратуры

- Steps taken to protect ancient and traditional knowledge of indigenous medicinal systems (2022), Electronic Resources: PIB Delhi, AYUSH [Online], available at: <https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1809661> (Accessed 26 Jan 2025).
- Традиционные знания, традиционные выражения культуры и генетические ресурсы в качестве сведений, необходимых для экспертизы заявок на изобретения / Н. Б. Лысков, А. А. Полякова, И. Б. Никитина, Н. В. Зарянов // Интеллектуальная собственность как базовое условие обеспечения технологического суверенитета Российской Федерации: Сборник докладов XXVI Международной научно-практической конференции Роспатента, Москва, 29 сентября 2022 года / Выпускающий редактор Е. Г. Царёва. – Москва: Федеральное государственное бюджетное учреждение «Федеральный институт промышленной собственности», 2022. – С. 54–58.
- Энциклопедия коренных малочисленных народов Севера, Сибири и Дальнего Востока Российской Федерации / В. А. Тураев [и др.]; Центр содействия коренным малочисленным народам Севера / Российский учебный центр коренных народов / ЦС КМНС / РИТЦ. – Москва: ЦС КМНС / РИТЦ, 2013. – 463 с., [1] с.: ил., карты, портр. – (Библиотека коренных народов Севера). – ISBN 978-5-904781-24-8.
- Энциклопедия нематериального культурного наследия России: Посвящается Году культурного наследия народов России / Российский научно-исследовательский институт культурного и природного наследия им. Д. С. Лихачева. – Москва: Институт наследия, 2022. – 576 с. – ISBN 978-5-86443-396-6. – DOI 10.34685/NI.2022.58.44.003.
- Королева, Л. А. Разработка базы данных конструкций и декоративного оформления сувенирных головных уборов / Л. А. Королева, И. А. Слесарчук, Т. А. Зайцева // Территория новых возможностей, 2023. – Т. 15, № 4. – С. 150–163. – DOI: 10.24866/VVSU/2949-1258/2023-4/150-163.
- Лисиенкова, Л. Н. Разработка базы данных модуля «ОРНАМЕНТ» для автоматизированного проектирования моделей одежды на основе традиционного костюма Южного Урала / Л. Н. Лисиенкова, Н. М. Хворонова // Швейная промышленность. – 2008. – № 6. – С. 33–34.
- Серова, Т. М. Классификация системных составляющих костюмных комплексов коренных народов Дагестана: диссертация... кандидата искусствоведения: 17.00.06 / Серова Татьяна Михайловна; [Место защиты: Рос. гос. ун-т им. А. Н. Косыгина]. – Москва, 2017. – 333 с.: ил.
- Латушко, Ю. В. Лекарственные растения в жизни современных нанайцев (по материалам полевого исследования) / Ю. В. Латушко, И. Е. Пантюхина, А. С. Демина // Труды ИИАЭ ДВО РАН. – 2020. – Т. 28, № 3. – С. 45–68. – DOI: 10.24411/2658-5960-2020-10034.
- Современное состояние и перспективы использования целебных ресурсов Камчатки / Леонова Н. Б., Микляева И. М., Рябова Н. В., Малхазова С. М. // Вестник Московского университета. – 2018. – Серия 5. География, № 6. – С. 10–17

Інфармацыя пра аўтараў

Алег Пятровіч Нярэцін, доктар эканамічных навук, дырэктар ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (Масква, Беражкоўская наб., д. 30, корп. 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1370-6008>, SPIN-код: 1961-2721; neretin@rupto.ru

Ганна Анатоляеўна Палякова, намеснік дырэктара ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (Масква, Беражкоўская наб., д. 30, корп. 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2238-6420>, SPIN-код: 1987-4039; apolyakova@rupto.ru

Мікалай Барысавіч Лыскоў, начальнік Цэнтра хіміі, біятэхналогіі і медыцыны ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (Масква, Беражкоўская наб., д. 30, корп. 1); SPIN-код: 9975-5097; otd1463@rupto.ru
Мікалай Вадзімавіч Заранаў, вядучы дзяржаўны эксперт па інтэлектуальнай уласнасці ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» (Масква, Беражкоўская наб., д. 30, корп. 1); SPIN-код: 2271-3259; nikolai.zarianov@rupto.ru

Заяўлены ўнёсак суаўтараў

Усе суаўтары зрабілі значны ўнёсак у распрацоўку канцэпцыі, правядзенне даследавання і падрыхтоўку артыкула, прачыталі і ўхвалілі фінальную версію перад публікацыяй.

А. П. Нярэцін – канцэптуалізацыя, кіраўніцтва даследаваннем.

Г. А. Палякова – метадалогія, правядзенне даследавання, стварэнне рукапісу і яго рэдагаванне.

М. Б. Лыскоў – метадалогія, правядзенне даследавання, стварэнне рукапісу і яго рэдагаванне.

М. В. Заранаў – правядзенне даследавання, стварэнне рукапісу і яго рэдагаванне

References

1. Steps taken to protect ancient and traditional knowledge of indigenous medicinal systems (2022), Electronic Resources: PIB Delhi, AYUSH [Online], available at: <https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1809661> (Accessed 26 Jan 2025).
2. Lyskov, N. B. et al (2022), Traditional knowledge, traditional cultural expressions and genetic resources as information necessary for the examination of applications for inventions, Intellectual property as a basic condition for ensuring the technological sovereignty of the Russian Federation, Collection of reports of the XXVI International Scientific and Practical Conference of Rospatent, Federal Institute of Industrial Property, Moscow, pp. 54–58.
3. Turaev, V. A. et al (2013), Encyclopedia of Small Indigenous Peoples of the North, Siberia and the Far East of the Russian Federation, CSKMNS/RITZ, Moscow, Russia.
4. Encyclopedia of the Intangible Cultural Heritage of Russia: Dedicated to the Year of Cultural Heritage of the Peoples of Russia (2022), D. S. Likhachevs Russian Scientific Research Institute of Cultural and Natural Heritage, Moscow, Russia.
5. Koroleva, L. A., Slesarchuk, I. A, and Zaitseva, T. A. (2023), «Development of a database of designs and decorative decoration of souvenir hats», The Territory of New Opportunities, The Herald of Vladivostok State University, Vol. 15, no 4. pp. 150–163.
6. Lisienkova, L. N. and Khvoronova, N. M. (2008), «Development of the database of the ORNAMENT module for computer-aided design of clothing models based on the traditional costume of the Southern Urals», Shvejnaya promyshlennost, no. 6, pp. 33–34.
7. Serova, T. M. (2017), Classification of the systemic components of costume complexes of the indigenous peoples of Dagestan, Ph.D. Thesis, Russian State University named after A. N. Kosygin, Moscow, Russia.
8. Latushko, Y. V., Pantyukhina, I. E. and Demina, A. S. (2020), Medicinal plants in the life of modern Nanai people (based on field research materials), Proceedings

of the IAE Far Eastern Branch of the Russian Academy of Sciences, Vol 28, no. 3, pp. 45–68.

9. Leonova, N. B et al (2018), «The current state and prospects of using Kamchatka's healing resources», Series 5 Geography, Bulletin of the Moscow University, no. 6, pp. 10–17.

Information about the author

Oleg P. Neretin, Dr. Sci. (Economics), Director of the Federal Institute of Industrial Property Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1370-6008>, SPIN-code: 1961–2721; neretin@rupto.ru;

Anna A. Polyakova, Deputy Director of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2238-6420>; SPIN-code: 1987–4039; apolyakova@rupto.ru

Nikolay B. Lyskov, Head of the Center for Chemistry, Biotechnology and Medicine of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); SPIN-code: 9975–5097; otd1463@rupto.ru

Nikolay V. Zaryanov, leading state expert on intellectual property of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); SPIN-code: 2271–3259; nikolai.zarianov@rupto.ru.

Contribution of the authors

All the authors made a significant contribution to the development of the concept, research and preparation of the article, read and approved the final version before publication.

O. P. Neretin – conceptualization, research management.

A. A. Polyakova – methodology, research implementation, manuscript preparation and editing.

N. B. Lyskov – methodology, research implementation, manuscript preparation and editing.

N. V. Zaryanov – carrying out research, writing and editing the manuscript.

Аўтары заяўляюць аб адсутнасці канфлікту інтарэсаў. The authors declare no conflict of interests.

Паступіў у рэдакцыю 30.01.2025

Дапрацаваны пасля рэцэнзавання 06.06.2025

Прыняты да публікацыі 09.06.2025

КОНКУРС «ПАСПЯХОВЫ ПАТЭНТ»

НОВЫ ЭТАП, НОВЫ МАШТАБ СТАРТ ПРЫЁМУ ЗАЯВАК

Запрашаем да ўдзелу ў штогадовым конкурсе айчыннай кампаніі і ўстановаў, якія паспяхова ўкаранілі запатэнтаваныя тэхналогіі ў розных галінах эканомікі і якія атрымалі станоўчы вопыт камерцыялізацыі па выніках 2024 года.

Юрый Сяргеевіч ЗУБАЎ,

канд. пед. навук, кіраўнік
Федэральнай службы па
інтэлектуальнай уласнасці
(Распатэнт), Масква:

«Эксперты адзначаюць высокі ўзровень заявак, якія паступілі на конкурс «Паспяховы патэнт». Прадстаўленыя вынаходкі працуюць і прыносяць прыбытак сваім уладальнікам. Гэтыя інавацыйныя распрацоўкі ўмацоўваюць падмурак тэхналагічнага суверэнітэту краіны».

Алег Пятровіч НЯРЭЦІН,

д-р экан. навук, дырэктар
Федэральнага інстытута
прамысловай уласнасці (ФІПУ),
Масква:

«Конкурс выйшаў на ўсерасійскі маштаб. Мы чакаем высокі ўзровень актыўнасці ўдзельнікаў з усіх рэгіёнаў нашай краіны. 2025 год стане новым вітком у гісторыі не толькі для Распатэнта і ФІПУ, але і для сотняў канкурсантаў конкурсу «Паспяховы патэнт»».

Удзельнікаў чакаюць змены ў рэгламенце правядзення конкурсу: магчымасці для фіналістаў прэзентаваць свае распрацоўкі экспертнаму журы, запрашэнне да ўдзелу ў закрытых мерапрыемствах, прысвечаных ахове інтэлектуальнай уласнасці, прапанова стаць амбасадарам айчыннай інавацыйнай дзейнасці і іншыя магчымасці ад Распатэнта, ФІПУ і партнёра нашага конкурсу – Нацыянальнага цэнтра «Расія».

У журы конкурсу – вядомыя ў Расіі прадстаўнікі навукі, бізнес-структур, грамадскіх арганізацый у сферы інтэлектуальнай уласнасці.

Падрабязнасці пра конкурс
«Паспяховы патэнт» – на сайце Распатэнта
<https://rospatent.gov.ru/ru/successful-patent-2025>

**ТОЛЬКІ 10 ПАТЭНТАЎ СТАНУЦЬ ЛАЎРЭАТАМІ.
Ваша вынаходка можа быць у іх ліку.**

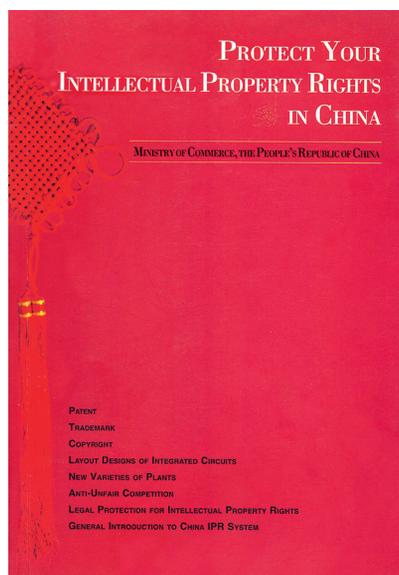
5 X-ФАЙЛЫ УПТБ

EDN <https://elibrary.ru/fxqbbe>

ЭКСКЛЮЗИЎНЫЯ МАТЭРЫЯЛЫ З ФОНДУ УПТБ

Кітай на працягу стагоддзяў быў аб'ектам асаблівай увагі вучоных, мастакоў, пісьменнікаў. Прычын для гэтага шмат: багатая гісторыя, не падобная на еўрапейскую культуру, старажытная філасофія. У апошнія дзесяцігоддзі ў фокусе ўвагі – выбухны рост кітайскай эканомікі, а таксама прарывы ў галіне навукі і тэхнікі. Сакрэт поспеху Кітая шмат чым звязаны з удаканалваннем сістэмы аховы інтэлектуальнай уласнасці ў Кітайскай Народнай Рэспубліцы. Прапануем азнаёміцца з выданнямі, якія дапамогуць зарыентавацца ў заканадаўстве і судовай практыцы Кітая ў гэтай галіне. Частка з іх падрыхтавана кітайскімі аўтарамі, што забяспечвае атрыманне інфармацыі з першых рук!

Сёння Кітайская Народная Рэспубліка – лідар сярод краін, якія ператвараюць навуковыя распрацоўкі ў інавацыі, і займае верхнія радкі рэйтынга па колькасці навуковых і тэхнічных публікацый і рэгіструемых патэнтаў. Галоўныя трэндны тэхналагічнага поспеху Кітая: нацэленасць навукі і адукацыі на канчатковы вынік; падтрымка і кантроль навукі з боку дзяржавы; павелічэнне фінансавання даследаванняў і распрацовак; венчурнае інвеставанне ў перспектывы тэхналогіі. Адкаж на пытанне, як абараніць інтэлектуальную ўласнасць у Кітаю, можна знайсці ў дапаможніку Міністэрства камерцыі Кітая па абароне правоў на аб'екты інтэлектуальнай уласнасці (ІУ) у краіне.

Кніга дае агульнае ўяўленне пра сістэму правоў ІУ Кітая, аб'екты ІУ, пытанні аўтарскага права і нядобрасумленнай канкурэнцыі. Выданне зручнае для ўспрымання, асноўны тэкст суправаджаецца ўрэзкамі, дзе вычарпальна асвечаны асобныя пытанні, і ілюстрацыямі.

Protect Your Intellectual Property Rights in China / Ministry of Commerce, the People's Republic of China. – [s. l.]: China Commerce and Trade Press, [s. a.]. – 191 p.: фот., ил., табл.

Абараніце вашыя правы на інтэлектуальную ўласнасць у Кітаю.

Шыфр выдання: 2.001; P 93

Інфармацыю пра кнігі і артыкулы ў перыядычных выданнях, якія датычацца розных пытанняў інтэлектуальнай уласнасці, а таксама поўныя тэксты публікацый і іншыя інфармацыйныя рэсурсы можна знайсці ў электроннай бібліятэцы УПТБ ФІПУ: <https://irbis.fips.ru/web/index.php?LNG=&C21COM=F&I21DBN=FIPS&P21DBN=FIPS>

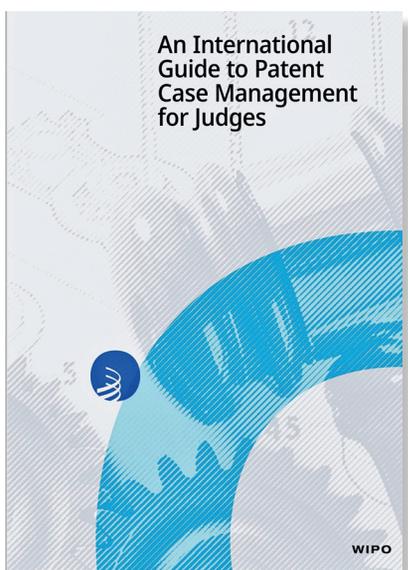

Любое заканадаўства і яго прававыя асаблівасці – гэта адлюстраванне культуры, звычайў і самабытнасці дзяржавы. У рамках міжнароднага расійска-кітайскага праекта ў 2011 годзе былі падрыхтаваны рэкамендацыі па ахове ІУ ў Расійскай Федэрацыі і Кітаю. Выданне знаёміць з формамі аховы вынікаў інтэлектуальнай дзейнасці па заканадаўстве дзвюх краін; спецыфікай падыходаў да прававога рэгулявання пытанняў стварэння і камерцыялізацыі вынікаў даследаванняў і распрацовак; сістэмамі экспертнага кантролю; прыведзены рэкамендацыі па заключэнні пагадненняў і ліцэнзійных дамоў.

Практычныя рэкамендацыі могуць быць цікавымі для прадпрымальнікаў і кіраўнікоў, якія развіваюць сумесны высокатэхналагічны бізнес.

Расійска-кітайскія рэкамендацыі па ахове інтэлектуальнай уласнасці і камерцыялізацыі тэхналогій / Н. І. Залатых, А. Д. Карчагін, Б. П. Сіманаў, Г. П. Курапаў, Ян Линьсунь, Ян Цзіньці, Дэн Ічджы, У Пін. – Масква: [ФДУ ФІПУ], [2011]. – 250 с.

Шыфр выдання: 2.000; Р 76

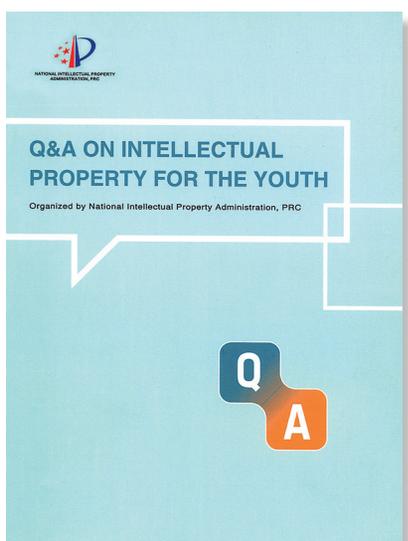

Дапаможнік па розных патэнтных спорах, падрыхтаваны пры падтрымцы Школы права Каліфарнійскага ўніверсітэта ў Берклі і Судовага інстытута Берклі, уключае інфармацыю пра ролю патэнтных ведамстваў у ацэнцы і прыняцці рашэння пра сапраўднасць патэнта, а таксама пра судовыя структуры, адказныя за вырашэнне патэнтных спораў у дзесяці юрысдыкцыях з высокім узроўнем патэнтавання (Японія, Аўстралія, Бразілія, Кітай, Германія, Індыя, Рэспубліка Карэя, Вялікабрытанія, ЗША і ЕПВ). Структура асобных глаў заснавана на розных стадыях патэнтнага судаводства па справах пра грамадзянска-прававыя парушэнні, уключаючы складанне іску, вядзенне спраў на раннім этапе, прыняцце часовых мер, рашэнняў у спрошчаным парадку, выяўленне і збор інфармацыі, доказаў, судовы разбор і сродкі прававой абароны.

An International Guide to Patent Case Management for Judges / World Intellectual Property Organization. – Geneva: WIPO, 2023. – XXIV, 565 p.: il. – Англ. мова.

Міжнародны дапаможнік па вядзенні патэнтных спраў для суддзяў.

Шыфр выдання: 6.004.2; А53

Папулярызацыя і распаўсюджванне ведаў у сферы інтэлектуальнай уласнасці, павышэнне прававой і эканамічнай пісьменнасці сярод моладзі спрыяе стымуляванню маладога пакалення займацца вынаходніцтвам і інжынерна-тэхнічнай творчасцю з далейшым патэнтаваннем і камерцыялізацыяй сваіх распрацовак.

У выданні ў форме пытанняў і адказаў паказаны ключавыя звесткі аб інтэлектуальнай уласнасці, прыведзены асноўныя палажэнні патэнтнага і аўтарскага права, а таксама асветлены іншыя аспекты, якія адносяцца да інтэлектуальнай уласнасці. Даведнік падрыхтаваны Нацыянальным упраўленнем па інтэлектуальнай уласнасці Кітая (англ.: National Intellectual Property Administration, CNIPA).

Q&A on Intellectual Property for the Youth / National Intellectual Property Administration, PRC. – Б. м.: Intellectual Property Publishing House, [2024]. – 149 p.: il., фат. каляр. – Англ. мова.

Пытанні і адказы па інтэлектуальнай уласнасці для моладзі.

Шыфр выдання: 2.000; Q37

6 КНИЖНАЯ ПАЛІЦА

Анатацыя вучэбнага дапаможніка

Education guidance abstractt

EDN <https://elibrary.ru/fkojsx>**«Камерцыялізацыя распрацовак у сферы медыцыны і аховы здароўя. Настольная кніга кіраўніка»**Под редакцией Т. В. Семеновой, В. В. Косенко, О. П. Неретина
Издательство Федерального института промышленной собственности**«Commercialization of developments in the field of medicine and healthcare. Chief's Desk Book»**Пад рэдакцыяй Т. У. Сямёнавай, В. У. Касенка, А. П. Нярэціна
Выдавецтва Федэральнага інстытута прамысловай уласнасці

Навучальны дапаможнік падрыхтаваны аб'яднаннем аўтараў-спецыялістаў ФДБУ «Навуковы цэнтр экспертызы сродкаў медыцынскага прымянення» Міністэрства аховы здароўя Расіі і ФДБУ «Федэральны інстытут прамысловай уласнасці» і прызначаны для кіраўнікоў

і спецыялістаў, якія працуюць з інтэлектуальнай уласнасцю ў галіне медыцыны і фармацэўтыкі. Выкарыстанне выкладзенай у кнізе інфармацыі дапаможа павысіць эфектыўнасць работы сістэмы кіравання інтэлектуальнай уласнасцю ў арганізацыях аховы здароўя.

Асаблівасцю дапаможніка з'яўляецца галіновая спецыфіка: акцэнт зроблены на аспектах механізмаў аховы і камерцыялізацыі тэхналогій у галіне медыцыны і аховы здароўя.

Дзякуючы таму, што інфармацыя прыведзена ў форме алгарытмаў, схем, чэк-лістоў, шаблонаў дакументаў, зразумець працэсы кіравання інтэлектуальнай уласнасцю стала прасцей. Алгарытмы і схемы дапамагаюць лягчэй засвоіць матэрыял і прымяніць яго на практыцы. Чэк-лісты і шаблоны дакументаў спрашчаюць падрыхтоўку неабходнай дакументацыі і дазваляюць пазбегнуць памылак, а таксама садзейнічаюць паспяховай рэалізацыі праектаў, накіраваных на вывад новых лекавых прэпаратаў і медычных вырабаў на рынак.

Матэрыялы могуць быць выкарыстаны пры рэалізацыі праграм вышэйшай дадатковай прафесійнай адукацыі, у прыватнасці, кіравання інтэлектуальнай уласнасцю ў цэлым ці трансферу тэхналогій.

НАВУЧАННЕ Ў НАЦ ФІПУ:

АКТУАЛЬНА АД ПРАФЕСІЯНАЛАЎ

ПАДРАЗДЗЯЛЕННЕ ФІПУ – НАВУКОВА-АДУКАЦЫЙНЫ ЦЭНТР, ЯКІ ДЫНАМІЧНА РАЗВІВАЕЦЦА, – ВЫЙШАЎ НА ПЕРШАЕ МЕСЦА Ў РАСІІ ПА КОЛЬКАСЦІ ВЫПУСКНІКОЎ ПРАГРАМ ПАВЫШЭННЯ КВАЛІФІКАЦЫІ І ПРАФЕСІЙНАЙ ПЕРАПАДРЫХОЎКІ Ў ГАЛІНЕ ІНТЭЛЕКТУАЛЬНАЙ УЛАСНАСЦІ. ГЭТА ВЫНІК:

ЗАПРАШАЕМ НА НАВУЧАННЕ ПА ШЫРОКІМ СПЕКТРЫ ПРАГРАМ ПАВЫШЭННЯ КВАЛІФІКАЦЫІ І ПРАФЕСІЙНАЙ ПЕРАПАДРЫХОЎКІ, А З 2023 ГОДА – І НА ПРАГРАМУ МАГІСТРАТУРЫ «ІНАВАТЫКА».

Першы блок праграм нацэлены на ўзаемадзеянне заяўніка і патэнтнага ведамства

- Афармленне і экспертыза на аб'екты інтэлектуальнай уласнасці (вынаходкі, карысныя мадэлі, прамысловыя ўзоры, таварныя знакі) па галіновых напрамках. Па заканчэнні курса слухачы могуць самастойна афармляць заяўкі ў Распатэнт на рэгістрацыю аб'ектаў ІУ.
- Афармленне і экспертыза заяўкі на аб'екты інтэлектуальнай уласнасці. Правое рэгуляванне патэнтных адносін.
- Патэнтнае права.
- Патэнтны пошук.
- Сродкі індывідуалізацыі: таварныя знакі, назвы месцаў паходжання тавараў і геаграфічныя ўказанні і інш

Другі блок праграм прысвечаны пытанням патэнтных даследаванняў, патэнтнай аналітыкі, аховы і камерцыялізацыі атрыманых вынікаў інтэлектуальнай дзейнасці:

- Патэнтная аналітыка.
- Метадалагічныя асновы патэнтных даследаванняў.
- Рэкамендацыі па кіраванні правамі на вынікі інтэлектуальнай дзейнасці і сродкі індывідуалізацыі ў рэгіёнах Расійскай Федэрацыі.
- Рэкамендацыі па кіраванні правамі на ВІД і інш.

ПРОФЕСІОНАЛЬНАЯ ПЕРЕПОДГОТОВКА:

НАГАДВАЕМ!

Апрача зацверджаных і рэалізуемых у планавым парадку праграм, мы гатовы па вашым даручэнні распрацаваць і рэалізаваць у сціслыя тэрміны і з высокай якасцю спецыяльныя праграмы з улікам галіновай і рэгіянальнай спецыфікі.

ПРАФЕСІЙНАЯ ПЕРАПАДРЫХОЎКА: ПРАГРАМА «ПРАВОВАЯ АХОВА ВЫНІКАЎ ІНТЭЛЕКТУАЛЬНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ І КІРАВАННЕ ПРАВАМІ НА ІХ» СКЛАДАЕЦЦА З МОДУЛЯЎ:

- Афармленне заяўкі на аб'екты інтэлектуальнай уласнасці па галіновых напрамках.
- Патэнтнае права.
- Патэнтны пошук.
- Рэкамендацыі па кіраванні правамі на ВІД.
- Метадалагічныя асновы патэнтных даследаванняў.
- Сродкі індывідуалізацыі: таварныя знакі, назвы месцаў паходжання тавараў і геаграфічныя ўказанні.

Працягласць вочна-завочнай праграмы: 330 ак. гадзін (2 сесіі па 2 тыдні і выніковая атэстацыя).

ВЫШЭЙШАЯ АДУКАЦЫЯ

Праграма магістратуры 27.04.05 «Інаватыка»

Праграму рэалізуюць высокапрафесійны прафесарска-выкладчыцкі састаў з вялікім вопытам практычнай дзейнасці, патэнтнай работы, кіравання правамі, кіравання правамі на вынікі інтэлектуальнай дзейнасці і сродкі індывідуалізацыі ў рэгіёнах Расійскай Федэрацыі.

Праграма мае дзяржаўную акрэдытацыю.

Форма навучання: завочная (з выкарыстаннем дыстанцыйных тэхналогій) з правадзеннем вебінараў і магчымасцю атрымання кансультацый.

Працягласць навучання: два гады пяць месяцаў.

ТЭЛЕФОН ГАРАЧАЙ ЛІНІІ ПА ПЫТАННЯХ НАВУЧАННЯ Ў НАЦ ФІПУ (ДАВЕДКІ, ЗАПІС НА ПРАГРАМЫ):

+7 995 920 0595

ШМАТКАНАЛЬНЫ НУМАР: **+ 7 (499) 243 7391**

ДАБАВАЧНЫЯ: 4292, 2123, 2103, 2102, 4021

МАГІСТРАТУРА: 2170

ЭЛЕКТРОННАЯ ПОШТА ДЛЯ ЗАЯВАК:

FIPS_OBR@RUPTO.RU

ІНФАРМАЦЫЯ ПРА
ТЭРМІНЫ ПРАВЯДЗЕННЯ
ПРАГРАМ І КОШТ
НАВУЧАННЯ ДАСТУПНАЯ
ПА QR-КОДЗЕ

ЗАПРАШАЕМ ВАС СТАЦЬ ПРАФЕСІЯНАЛАМІ
Ў ГАЛІНЕ ІНТЭЛЕКТУАЛЬНАЙ УЛАСНАСЦІ!
ЧАКАЕМ МЕНАВІТА ВАС!

**Часопіс
«Вестник ФІПУ»****ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)****Адказны за выпуск рэдактар:**Алена Генадзьеўна Царова
ФДБУ ФІПУ (Масква, Расія)
vestnik_fips@rupto.ru**Адказны сакратар:**Анастасія Аляксандраўна Ламакіна
ФДБУ ФІПУ (Масква, Расія)
vestnik_fips@rupto.ru**Рэдактура і камп'ютарная вёрстка:****ТАА «Група ПРСБ»:**Эльміра Магамедэмінаўна Трубнікава,
Вольга Юр'еўна Вальвачова,
Алена Аляксандраўна Гаршкова,
Анастасія Сяргееўна Паламарэнка,
Анастасія Барысаўна Даўжэнка**Перакладчыкі ФІПУ:**Сяргей Вітальевіч Рубанаў
(перакладчык 1 катэгорыі),
Пётр Мікалаевіч Ярашэнка (перакладчык)**Фота:**

З асабістага архіва Глазьева С. Ю.

Падпісана ў друк: 18.08.2025**Фармат:** 205×290 мм**Друк:** поўнакаляровы (афсетны, 4/4)**Наклад:** 500 экз. **Заказ:** № 252**Друкарня:**Федэральная дзяржаўная бюджэтная ўстанова
«Федэральны інстытут прамысловай уласнасці»
125993, Масква, Беражкоўская наб., д. 30, корп. 1.
Г-59, ГСП-3**«Bulletin of Federal Institute
of Industrial Property» journal****ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)****Managing editor:**Elena Tsareva –
FGBU FIPS (Moscow, Russian Federation)
vestnik_fips@rupto.ru**Executive editor**Anastasiia Lomakina –
FGBU FIPS (Moscow, Russian Federation)
vestnik_fips@rupto.ru**Editing and Desktop publishing:****PRCB Group LLC:**Elmira Trubnikova,
Olga Volvacheva,
Elena Gorshkova,
Anastasiya Polomarenko,
Anastasiya Dolzhenko**FIPS translators:**Andrey Moscalenko
(Lead Translator)
Petr Iaroshenko (Translator)**Photo:**

From the personal archive of Glaziev S.Yu.

Signed to print: 12.08.2025**Format:** 205×290 мм**Printing:** full-colour (offset ink, 4/4)**500 copies; Order:** № 252**Printing house:**Federal State Budgetary
Institution «Federal Institute of Industrial Property»
Berezhkovskaya nab. 30–1, Moscow, G-59,
GSP-3, 125993, Russian Federation

ШАНОЎНЫЯ ЧЫТАЧЫ, НЕ ЗАБУДЗЬЦЕСЯ ПАДПІСАЦА НА «ВЕСНІК ФІПУ»!

Аформіўшы падпіску, вы атрымаеце пастаянны доступ да актуальнай інфармацыі аб інтэлектуальнай уласнасці і ўнікальных аналітычных даных.

ПАДОЎЖЫЦЬ ПАДПІСКУ АБО АФОРМІЦЬ
ЯЕ ЎПЕРШЫНЮ МОЖНА Ё АДДЗЯЛЕННІ
«ПОШТЫ РАСІІ» АБО АНЛАЙН ПА
КАТАЛОГАХ:

• «Прэса Расіі»
На сайце www.pressa-rf.ru
Падпісны індэкс: 85599

• Агенцтва «Кніга-Сэрвіс»
На сайце www.akc.ru
Падпісны індэкс: E 85599

**Усе самыя актуальныя навіны
са свету інтэлектуальнай
уласнасці:**

VK УКантакце
Распатэнт

VK УКантакце
ФІПУ